

šopu, katerega jim je podala gospica baronica Winklerjeva kot načelnica 40 belo oblečenih ljubljanskih gospic, spremljanih po gospej Murnikovi.

Ko so se pa potem presvitli cesar na vnanjih vratih ljubljanskega kolodvora pokazali, pozdravljalo je tam brezštevilno navzoče ljudstvo cesarja z živio-klici brez konca in kraja, in tako je šlo skozi po vseh cestah do cesarjevega deželnega dvora v gosposki ulici.

Pred cesarjevim vozom vozil se je mestni župan kot kučigazda, za cesarjem spremstvo Njihovo.

Pred vhodom gledališkim stopili so cesar z voza in šli urnih stopinj h kompaniji Kuhnovec, ki so bili z godbo vred v vrsto postavljeni ob zidu dvorskega vrta, po ogledu vrnili so se nazaj k vhodu gledališča in gledali tam memo gredočo kompanijo. Od tod šli so peš v dvor, pred katerem so jih pričakovali deželni poslanci, trgovinska zbornica, uradnike, različnih društev zastopi in dostojanstveniki, med njimi tajni svetnik grof Hohenwart, general konjikov knez Windischgrätz itd. Presvitli cesar nagovorili so nekatere, potem pa so se podali v stanovanje v 2. nadstropje, ura bila je $\frac{1}{2}$ 6; potrebovali so tedaj od kolodvora do tje skoraj $\frac{3}{4}$ ure.

Ob 6. uri bil je obed pri cesarji, kamor so bili vabljeni: oba ministra grof Taaffe in Falkenhayn, baron Kuhn, dež. predsednik baron Winkler, knezoškof Pogačar, prošt Zupan, kanonik Pavker, dež. glavar grof Thurn, župan Grasselli, trgovinske zbornice predsednik Kušar, dvorni svetnik Stummer, oba generaladjutanta cesarjeva Mondel in Popp, grof Chorinsky in skoraj vsi opozicijski deželni poslanci.

Med obedom godla je vojaška godba domačega polka Kuhnovega.

Zvečer prvega cesarjevega dneva bila je velikanska bakljada s prepevanjem.

V ta namen zbirala so se vsa dotična čitalnična, bralna in pevska društva, požarne, mestne in veteranske straže, dijaki srednjih šol, „Sokol“ itd. pred nekdanjo hranilnico na Franc Jožefovem trgu. Zbrani odšli so skoz Vodnikove ulice, šolski drevored čez frančiškanski most, po Slonovih ulicah, memo novo zidanih hiš in po poštnih ulicah na narodni trg pred dvor. Sprevod imel je razun društvenih godeb dve vojaški godbi.

Ob prihodu bakljade podali so se presvitli cesar na dvorni vrt in so tam s svojim spremstvom pri odprtih vrtnih vratih gledali bakljado in poslušali prepevanje. Z bakljami prišlo je okoli 1500 ljudi, prišedši pred cesarjev vrt, napravili so baklonosci štirioglat oklep krog godeb in pevcev.

Pevci čitalnic peli so Gregorčičevo kantato, katero je vglasbil Vilhar, pod vodstvom g. V. Valente; tenor-solo pel je gosp. J. Meden. — Pevci filharmoničnega društva peli so Nedvedov zbor „Mein Oesterreich“. — Po petji podali so se presvitli cesar sami v sredo pevcev in nagovorili in pohvalili petje in pevovodje, posebej še tudi petje in glas gosp. Medena.

Gromoviti živio-klici doneli so po vsem trgu, in še le, ko so se cesar vrnili v svoje stanovanje, odrinil je velikanski sprevod baklonoscev memo realke po Emonski in Cojzovi cesti čez Št. Jakobski most in Stari trg in po velikem trgu zopet na Franc Jožefov trg, kjer se je sprevod zopet razšel. — Vsi, ki so gledali lepo bakljado in večernico, trdijo, da v Ljubljani še kaj tacega ni bilo.

S tem bil je sklenjen dan prihoda cesarjevega v Ljubljano 11. dan julija.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

Nikder ni ustavljalo se národa toliko, kolikor pred prodajalnico z obrazi v St... domu. Ta prodajalnica je kazala čudovitih reči razno zmés: največ je bilo z oljnatimi barvami naobraženih podob, natrtih s temno zelenim lakom v temno-žoltih pozlačenih okvirih. Zima z belim drevjem, popolnem rudeč zahod, podoben žaru o požaru, Flamski kmet z lulo in krive roke, — zemljak, podobnejši petelinu v manšetah, nego kakemu človeku — takovi so bili njih predmeti. Pritekniti moramo k temu nekoliko vrezljin: podobo Hozreva-Mirze z jančijo čapko, podobe nekovi generalov s trioglatimi klobuki in krivih nosov. Poleg tega so take prodajalnice vrata ovešena z množino del, natisnjenih z vrezljanimi deskami*) na velikih listih, ki pričajo ruskega naroda nadarjenost. Na enem je bila carica Miliktrisa Kirbitjevna, na enem je bilo mesto Jeruzalem, ko je po domeh in cerkvah ljubovoljno razlivala se mu rudeča barva in zasela kos zemlje, pa v rokavicah dva ruska kmeta o molitvi. Kupca imajo navadno malo ti izdelki, a gledalcev mnogo. Nekov nemaren sluga véno zije pred njimi in v roci drži posodo z obedom, nese ga iz gostilnice svojemu gospodu, ki gotovo ne bode jedel prevroče juhe. Pred njimi véno v plašči stoji vojščak, ta dobičarski vitez, ki prodaja dva peresna nožka; stokajoča tržica s košaro, napolnjeno s črevlji. Vsak je po svoje razvnet: zemljaki po navadi kažó s prsti; vitezi gledajo važno; mladi sluge in rokodelski učenci se smeja in drug drugemu primerjajo namalanim spakam (karikaturam); stari sluge v frizovih**) plaščih gledajo le za tega dél, da malo pazijó kdé; a trgovke, mlade ruske žene po nagonu hité lê-sem, zato, da bi slišale, o čem govori národ in da vidijo to, kar sam gleda.

Te trenutke je nehoté pred prodajalnico ustavil se mimo prišli mladi umetelnik Cartkov. Stari plašč in negizdava obleka je pričala, da je človek, ki je samega sebe zaprl, ter izročil se svojemu trudu, da ne utegne na skrbi imeti svojega oblačila, ki je mlademu svetu nekova tajnostna vaba. Vstopil se je pred prodajalnico in iz početka skrivaj smijal se tem spakastim obrazom. Napósled je nehoté jel premišljati in umil je to, komu bi potrebni bili taki izdelki. Ker je ruski národ gledal Jeruzalema Lazareviča, Fomo in Eremo,***)) to ni zdelo se mu nič čudnega; naobraženi predmeti so ljudém bili jako po godu in razumljivi; ali kdé so kupci teh pisanih, omazano oljnatih proizvodov? — komu so potrebni ti rudeči in modri krajeliki, ti Flamski zemljani? — Podoba je kazala, da to nikakor niso kakega mladega samouka izdelki — sicer bi se bil poleg vse nečutstvene „karikturnosti“ v celoti javil nekov oster zagon. Ali tù je vidna bila prosta topomnost, slaba, medla nadarjenost, stala je samobitno v vrsti z umetelnostimi, da-si je spadala med nizko rokodelstvo, — nadarjenost, ki je bila véna svojemu poklicu in ki je svoje rokodelstvo prenesla v umetelnost. Pa te barve, ta kakovost, ta temu vikla roka, pristojnejša grobo zgo-

*) Take deske, rekajo jim lubočke, izdelujó navadni ljudje in tiskajo z njimi vsakojake obraze.

**) Volnena tkanina — podobna suknu.

***)) To so Rusom sploh znane osebe iz národnih povesti.

tovljenemu „avtomatu“, nego kakemu človeku! — Dolgo časa je stal pred temi omazanimi obrazi, naposled uže ni mislil nič več ná-nje; ko pa je prodajalničar, siv možiček v frizovem plašči, z brado — neobrito vse žive dni, govoril mu dolgo časa, razgovarjal se je in beretal, a še zmérom ni znal, kaj mu je po godu in kaj bi rad. — „Za te kmete in za krajino vzamem 25 rubljev. Kakov obraz je to! — Kar oči bi pustil na njem človek; še le dobil sem ga z borze; ni še posušil se lak na njem! — Ali tù-le je zima, — vzemite zimo! — petnajst rubljev! — samo okvir je vreden toliko. — Gleдите, kakova zima je to!“

Po teh besedah je prodajalec na láhko potrkal na platno, a gotovo za tega dél, da bi pokazal vso vrednost te zime. — „Ukažite, da jo dádem zaviti in nesti za vami! — Kdé račite bivati? — Hoj, mali, daj mi povezek!“

„Čakite, prijatelj, ne tako brzo!“ — rekel je, ko je bil izpametil se in zagledal, da nagli prodajalec res začenja povezavati obraz.

Mrzelo se mu je, ker tako dolgo časa stoji v prodajalnici, pa ni kupil še ničesar, torej je opomnil: „Čakite, pogledam, ali je tukaj-le meni kaj ugodnega“ — in sklonil se je in jel s tal dvigati na kup zmetane oguljene, zaprašene, stare obraze, ki niso, kar je podoba kazala, imeli nič posebnega. Tù so bili obrazi neke stare rodbine, ki morebiti ni imela na sveti nikakoršnih potomcev več; do céla neznani obrazi z raztrganim platnom; okviri, ki so bili zgubili zlatilo, s kratka: tù je bila sama stara šara. Ali umeteljnik je pregledal jo in skrivaj mislil: „Morda najdem kaj.“ Mnogokrat je slišal besedo o tem, da imajo med šaro prodajalci često slavnih živopiscev (malarjev) obraze.

Ker je prodajalničar videl, kam je zameknil se umeteljnik, odpovedal se je postrežnosti, vdal navadni in pristopni važnosti, in zopet je vstopil se k vratom, zval je mimo prihajajoče in kazal jim z roko prodajalnico. „Semkaje, gospodje, tù imate obraze! — dobil sem jih z borze.“ — Uže se je nakričal, a največ zamán, nagovoril se je do sita sè starinarskim prodajalcem nasproti, stal je tudi pri vratih svoje prodajalnice; ko pa je bil napósled spomnil se, da ima v zakladnici kupca, obrnil je hrbet v ljudi in stopil v prodajalnico. „Nu, gospod, ali ste izbrali kaj?“ — povprašal je. Ali umeteljnik je uže nekoliko časa nepremično stal pred nekim obrazom v velikem in nekedaj dragocenem okviru, ki so jedva na njem lesketali davnega zlatila ostanki.

To je bil starec rujavega, okoščelega, strhlega obraza; njegovega lica črte, kazala je podoba, zedinjene so bile v krčeviti razgretosti in niso pričale severne moči, ognjeni jug je bil označen na njih. Imel je široko azijsko obleko. Da-si je podoba bila zamazana in oprášena, vendar-le je, ko je bil prah zbrisal jej z obraza, opazil ostanke dela izbornega umetelnika. Podoba, zdelo se je, da je nedodelana; ali čopič, njega moč je bila očita. Najčudovitejše so bile oči: podoba je kazala, da je o njih delu umeteljnik upotrebljal vso silo in vso skrb. Gledale so narávnost, gledale sè samega obraza, kakor bi bile njega razmernost motile sè svojo čudovito živostjo. Ko je bil podobo prinesel k vratom, gledale so oči še silnejše. Prav tako so vplivale na ljudi. Ženska, ki je stala za umetelnikom, vskliknila je: „Ta gleda, ta gleda!“ — in umeknila se je na stran. Nekaj neprijetnega, neumljivega je čutil tudi sam in obraz položil na tla.

„Nu, torej vzemite podobo!“ — rekel je prodajalec.

„Za koliko?“ — povpraša umeteljnik.

„Zakaj bi prenapenjal? — dajte mi tri četvrtake.“ *)

*) Četvrtak plačuje blizu 25 novčičev srebra.

„Ne dádem jih.“

„Nu, koliko pa bi dali?“

„Dvogrivnik“, *) — odgovoril je umeteljnik in hotel oditi.

„Koliko ponujate! — za dvogrivnik ne kupite ni okvira. Podoba kaže, da nečete kupiti obraza. — Gospod, gospod, vrnite se! Priložite le grivnik. Vzemite ga, vzemite za dvogrivnik. Le na početek, ker ste prvi kupec.“ O tem je delal z roko, kakor bi bil hotel reči: „Nu, pa naj bode, hudir vzemi ta obraz!“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 23. jul. (Izv. dop.) Med velikimi prazniki, katere ste na Štajarskem in Kranjskem obhajali pretekle dni, so bile vse druge novice iz drugih slovenskih krajev neznatne; zato se je tudi Vaš poročevalec zakasnil, in sicer toliko rajši, kolikor manj bi bila njegova poročila prijetna. Kar goriškim in vsem Slovencem ugaja, je to, da dobimo v Gorico metropolita zopet Slovenca. Kakor ste izvedeli iz uradnega dunajskega lista, imenovan je za goriškega kneza in nadškofa dr. Alojzij Zorn, dosedanji poreško-poljski škof. Zdaj pa takoj s strahom poprašujejo Slovenci in Hrvati, kdo pride za naslednika na škofijski sedež poreško-poljski. Ravno v tem delu tužne Istre Italijani in „italianissimi“ gospodujejo, tako da je edino cerkev še nekaj rešila, da se Slovani niso popolnem poitalijanili. Bati se je pa, da slovanski živelj zgubi zadnjo zaslombo, če pride v južni del Istre škof, katerega dobé Italijani v svojo oblast, ali ki bo uže po rodu njim prijazen na škodo Slovanom. Na to stran naj gleda vlada dunajska, da v prvi vrsti ne bodo trpeli avstrijski interesi, ti pa bodo na škodi, če se bo Slovanom krivica godila od viših pastirjev. Preteklost uči le prebridko o tem!

(Konec prih.)

Logatec 19. julija. (Slavnostni govor, govoril čast. g. Ivan Lavrenčič pri svečanosti, katero je priredil okraj logaški v spomin 600letne zveze Kranjske z dinastijo Habsburško dné 15. julija v Logatci:)

„Velečastna gospoda!

Premili mi rojaki!

Z nebeških višav zrejo danes na nas očetje in pradedi naši, izlasti oni, ki so živeli pred šestimi stoletji, ter kličejo nam: „Stokrat srečni, da ste dočakali dan veselja, da ste dočakali časov, ko solnce krasno dom vaš tako prijetno ogreva. Vedite, da je bilo nekedaj v njem vse drugače vsaj tačas, ko smo mi živeli, bila je Kranjska pusta in blagostana prazna; gosta megla razprostirala se je nad njo, katero so pregnali le malo malo kedaj in to za malo časa zlatorumeni žarki ljubkega solnca. In da veste zakaj, čujte! Stoletja pretakala se je kri naša v potocih, ker smo se borili sedaj z Obri in Longobardi, kmalu z Madjari, ki so se hoteli sè silo polastiti naše posesti; in potem, ko smo jih premagali in sicer slavno premagali, menite, da smo mi gospodovali v domu svojem? Nikakor! Osoda je hotela, da so prišli tuji knezi, razdelili si deželo in gospodarili v njej čestokrat v njeno in našo pogubo. V takem stanu je bila nekedaj Kranjska, to svedoči nam danes glas naših pradedov.

Toda oče nebeški, ki ljubi jednako vse dežele, vse narode, — usmili se je, pošlje jej odrešenika, pošlje jej skrbnega očeta. In ta bil je praded onega visokega gospoda, v čegar velečastno obličje je zrlo danes pre-

*) Dvogrivnik plačuje blezu 20 novč. srebra.

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Tako je Čartkov prav nenadoma kupil staro podobo in to trenutje samega sebe vprašal: „Zakaj sem kupil jo? — čemu pa mi bode?“ — Ali ni bilo več nikakoršne pomoči. Vzel je iz žepa dvogrivnik, dal prodajalcu ga, podobo vzel pod pazduho in odnesel jo seboj.

Na poti se je spomnil, da je bil poslednji dvogrivnik to, ki je imel ga in oddal. Pomračila se mu je misel takój; nevoljna in malomarna puščoba se je lotila ga prav ta trenotek. „Da bi hudir pozobal to! — Kako gnjusoben je ta svet!“ — opomnil je s čutom ruskega človeka, ki se mu slabo godí. Da skoro sam ni znal, korakal je nehoté brzo dalje in ni imel čuta do ničesar. Večernega žara rudeča jasnota je še mudila se na nebem oboci; še so bili domi, stoječi na tej strani, ožarjeni z njega toplo svetlobo; a v tem je bil vshajajočega meseca hladni sinjkasti blesek jasnejši in jasnejši. Poluprozorne lahke sence trakovi so padali na zemljo in odbijali se od domov in pešcem od nog. Uže je umetelnik začel malo po malo ozirati se v nebo, pokrito z nekako prozorno, tenko, sumljivo svetlobo, a skoro te trenotke so mu iz ust prikrilile te-le besede: „Kako tenek zvuk je to!“ — in besede: „To je zlo, da bi vrag vzel to!“ — in popravljal je podobo, ki je neprestano vhajala mu izpod pazduhe, in pospešil korake.

Utrujen in vès potan je privlekel se domóv v petnajsti ulici na Vasiljevskem otoku. Težko in sopeč je lezel po stopnicah, politih s pomijami in odičenih z mačjimi in pasjimi odpadki. Potrkal je na duri, ali ni se oglasil nihče: žive duše ni bilo domá. Prislonil se je k oknu in sklenil je, da bode potrpežljivo čakal, pa napósled se je za njim sè svojimi koraki oglasil sluga v modri košulji, to je bil njegov kuhar, trl mu je barve, pometal bivališče, ki je sproti nesnažil ga sè svojim obutalom. Mladeniču je bilo imé Nikita; prebil je ves čas za vratmi, kedar gospoda ni bilo domá. Nikita je dolgo časa trudil se, predno je ključ porinil v luknjo ključavnici, ki je ni videl ni o temi.

Napósled so duri bile odprte. Čartkov je stopil v prednjo sobo, nestrpno je bila mrzla, to imajo vsi umetelniki, česar pa sami ne opažajo. Ni oddal Nikiti plašča, temuč kar stopil je v svojo delavnico — štirikotno sobo, veliko ali nizko, sè zamrzlimi okni, zame-tano z vsakojako umeteljniško zmesijo: s kosci raznih rok iz sadre (gips), z okviri, prevlečenimi s platnom, s krajinami, začeti in pohojeni, z obleko, razvešeno po stoléh. Močno je bil utrujen, odložil je plašč, razmišljeno donešeno podobo postavil med dva mala odrezka platna in kar padel je na ozek blazinjak (divan), o katerem bi človek ne bil lahko trdil, da je prevlečen s kožo, kajti vrsta mednih čavličev, ki so nekedaj pripeto držali, davno je uže bila samosvojna, a koža je tudi po vrhi bila sama svoja, da je Nikita za njo z rival omazane nogovice, košulje in vse nesnažno perilo. Ko je bil sedel in oddehnal se, kolikor je bilo mogoče počiniti na tem ozkem blazinjaku, zahteval je napósled svečo.

„Sveče ni“ — povedal je Nikita.

„Kako je to, da je ni?“

„Saj je uže sinoči ni bilo“ — odgovoril je Nikita.

Umetelnik se je spomnil, da res uže poprejšnjega dné ni bilo sveče, torej je upokojil se in molčal je. Dal se je sleči in del je ná-se svoj močni in jako obnošeni halat.

„A bil je tukaj gospodar“ — opomnil je Nikita.

„Nu, ali je prišel po novce? — znam to“ — dejal je umetelnik in kolebnil z roko.

„Ali ni prišel sam“ — povedal je Nikita.

„A s kom vred je prišel?“

„Ne znam, s kom vred, z nekim policijskim pooblaščencom (komisarjem).“

„Zakaj pa s policijskim pooblaščencom?“

„Ne znam, zakaj; dejal je, da zató, ker stanovnina ni plačana.“

„Nu, kaj bode iz tega?“

„Jaz ne znam, kaj bode iz tega; dejal je, če neče, naj pa ostavi bivališče. Hočeta priti zopet jutri.“

„Naj le prideta“ — opomnil je otožno hladno Čartkov — in žalost je ovladala ga popolnem.

Mladi umetelnik Čartkov je imel spretnosti, ki so mnogo obečale; o mnogih trenutkih je njegov čopič razodeval nazornost (anschauung) in razmernost, nagel nagib, da se bliža bolj prirodi.

„Pozorni bodite, dragi moj“ — rekel mu je čisto profesor, — „vi imate spretnosti; grehota bode to, če jih poguboste; ali nestrpni ste; kedar vas se kaj loti, kaj priljubi se vam, ovlada vas to, a vse drugo vam je smet, do družega vam nič ni, vi sami ne znate, kaj bi radi. Pazite, da napósled ne boste po sedanjí navadi živopisec (malar); uže začenjajo presmelo kričati vaše barve, vaši riski niso strogi, zdaj pa zdaj so do čela slabi, črta ni vidna; vi uže hitite za osvetljenjem sedanjega časa, za tem, kar o prvem pogledu bíte v oči... varujte se, da nevedoma ne zablodite v angleško razvado; pazite: uže se vas začjenja prijemati svét, uže drugič okrog vašega vrata vidim gizdalinsk robec, lesketajoč klobuk.... Vablivo je to, če človek more lotiti se, ter za novce malati obraze, podobe po sedanjí navadi; ali to je spretnostim skaza, ne razvitek. Potrpežljivi bodite! Premislite vsakako delo, zavržite gizdavost — naj drugi beró novce, kar je vaše, to vam se ne zgubode.“

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 23. julija. (Izv. dop. — Konec.) Naši Brici so prosili brezvspešno za sodnijo na lastnih bridi; nasprotniki njih željá so dobro poznani. Ministerstvo bo treba še po drugih potih podučiti o potrebah naših Bricev. Enaka se bo morala zgoditi gledé na vpeljavo učnega jezika v naših srednjih šolah. Te dni namreč je dobil deželni odbor goriški odgovor po tržaškem namestništvu, da naj v tej zadevi ostane vse po starem. Naučno ministerstvo se sklicuje na svoje prepričanje in na sklepe deželnega šolskega sveta, in pristavlja celó, da se mora status quo obdržati, ker dose-danje „uredbe pospešujejo obe narodnosti (slov. in ital.) ne da bi katero zavirale, in ker varujejo državne koristi.“ O svojem času sem poročal, kako je sestavljen deželni šolski svét, in da od te strani nam ne bodo nikdar pravično in ugodno sklepali, sosebno če se še kak domačinec (zadnjič Lah) zлага z zagrizenimi Nemci! Deželni odbor, deželni zbor in vsi domači modrijani pa razvidijo, kako jih naučno ministerstvo podučuje, češ, da ne vedó sami, kake uredbe pospešujejo obe narodnosti, slovensko in italijansko. Jaz bi nasvetoval ministru Conradu, da bi pogledal v šolske statistike na Beneškem, da bi izvedel, koliko italijanskih učencev s Primorskega se uči na

zaproadni strani metropole vsega krščanstva nad vsa druga poslopja in stavbe.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Profesor je imel nekoliko prav. Zdaj pa zdaj je našemu umetelniku rés prišlo na um, da bi bril burke, skazoval se, s kratka: da bi sèm ter tam pokazal svojo mladost; ali poleg vsega tega je moral zmagovati samega sebe. Časi je zábil na vse, čopič vzel v roko in ni odložil ga drugače, nego — kakor bi se bil probudil iz kakega prekrasnega sna. Ni umel še vse Rafaelove globokosti, uže je mikal ga bistri, široki Kvidov čopič, ustavljal se je pred Tizijanovimi podobami, zamikali so ga Flamski obrazi. Otemnela zavesa, ki je krila stare obraze, ni bila še popolnem zginila izpred njega, a uže je v njih nahajal nekaj, da-si notranje ni strinjal se s profesorjem, da bi davni umetelniki tako neumljivo razlikovali se od nas; njemu se je do céla zdelo, da je devetnajsti vek znatno prekosil jih v nečem, — da je priroda sedaj vzgled ognjivejši, živejši, vernejši, s kratka: premišljal je to razmerije tako, kakor premišlja mladost, ki je uže dospela nekaj in ki to čuti v svoji oholi notranji svesti. Časi je lotila se ga nevolja, kedar je videl, da je kak popoten umetelnik Francoz ali Nemec, ki ni bil nikakoršen rojen živopisec, da je le z vaje-nostjo svoje roke, sè smelostjo svojega čopiča in sè živimi barvami vzbudil splošen vik in o trenutku pri-slúžil si mnogo novcev. To je prihajalo mu na um, a ne — kedar je bil vès zamišljen v svoje delo, ko je zabljajal na jelo, na pilo in na vès svet, temuč kedar je nedostatek prikipel do najviše stopinje, ko ni imel za čim kupiti čopiča, ni barev, — kedar je neodbitni go-spodar, če je bilo treba, po desetkrat na dan prišel po novce za bivališče. Pa je o svoji gladni obraznosti za-vidal bogatemu živopiscu usodo, pa je v njem probudila se misel, ki se često v ruski glavi vzdrami, da bi po-pustil vse in ostrupil s tegoto — vsemu na zlo. A sedaj je bil tako zloben.

„Da, trpíte, trpíte!“ — opomnil je nevoljno — „na-pósled je tudi potrpežljivosti konec. Trpite! — a za čim bodem jutri obedoval? — Saj mi nihče ne posodi ničesar. A da odnesem, ter prodádem vse svoje obraze in riske, ne dobil bi zá-nje ni dvogrivnika. Koristni so vsekako, to znam jaz; nobeden izmed njih ni nepo-trebno delo, vsak izmed njih je naučil me nekaj. Ali kaj mi hasne? — Vaja — črtež — in vse je le vaja, črtež, da ni kraja, ni konca. A kedo bi jih kupil, ker me ne poznajo po imeni? — komu so potrebni riski sè starin (antik) iz natorne učilnice, ali moja nedokončana Psihe, — nje ljubav, ali moje sobe „perspektiva“, ali mojega Nikite podoba, da-si je lepša, nego mnoga po-doba kakega živopisca po sedanji šegi? — Res je, kaj bi začel? — Zakaj se mučim in morim, kakor kak učenec z abecedo, ker bi lahko, kakor mnogo drugih, lesketal se v nečem in novce imel, kakor drugi?“

Ko je bil umetelnik dogovoril to, zdrznil se je ne-nadoma in obledel je; izmed obeh odrezkov platna je gledalo ga neko krčevito strhlo obličje; dve strašni oki ste vpirali se narávnost vá-nj, kakor bi bili hoteli po-

goltniti ga; na ustnih je bil zapisan mu grozni ukaz molčečnosti. Oplašen je hotel vsikrikniti in poklicati Nikito, ki je uže bil začel junaški hrščati v svoji prednji sobi; nenadoma pa je prenehal in zasmijal se; strah je umaknil se ta trenotek: to je bila kupljena podoba, ki je bil popolnem zábil ná-njo. Mesec, njega bliščoba je razsvitljevala sobo in objemala tudi njo, ter kazala mu nje posebno živost. Jel je ogledavati jo in otirati. Po-močil je gobo v vodo in z njo nekolikokrat potegnil po podobi, prah zmil z nje in nesnago, obesil jo préd-se ob steni in čudil se je tem bolj nenavadnemu delu; obraz je skoro ves oživel in oči so gledale ga tako, da je stresnil se napósled, obrnil se in plaho zakričal: „Gleda, gleda, kakor kak živ človek!“

Nenadoma je na um prišla mu dogodba, ki je bil uže davno izvedel jo od svojega profesorja, — dogodba o neki podobi znamenitega Leonarda da Vinci, slavni umetelnik je trudil se z njo nekoliko let, a vendar je trdil, da je nedokončana, po Vozarijevih besedah pa so vsi pričali, da je najdovršnejše umeteljniško delo. Naj-dovršnejše na njej so bile oči, ki so čudili se jim so-časniki; najmanjši čut je bil viden v njih, najmanjših, skoro nevidnih žilic ni manjkalo — in namalane so bile na platno.

Ali vendar tù, pri podobi, viseči pred njim, — tù je bilo nekaj čudnega. Ni bila to umetelnost, to je prav za prav razdiralo podobi razmerje; to so bile žive, to so bile človeške oči! — Podoba je kazala, kakor bi jih bil kdo izrezal iz živega človeka in semkaj vtaknil. Tù ni bilo tiste vzvišene blaginje, ki dušo zanimlje o pogledu na umeteljniško delo, da je odbrani predmet še tako strašan; tù si nahajal nekov bolen, mučec čut. „Kaj je to?“ — vprašal se je umetelnik nehoté, „saj je to priroda, živa priroda: od kodi je to nemilo, čudno čutje? — Če je priroda komu vzgled — ali je to suž-niška, doslovna pregreha in ali se zdi, da je to oster, nepriličen krič? — Ali če odberem predmet malomarno, brez čutja, ki nima z njim nikakoršnega notranjega so-glasja, ali se neogibno ojači v svojem strašnem učinku? Neosvetljen sè žarom neke neumljive, do céla skrite misli se pokaže v tem učinku, kakor če kedo, ki bi rad spoznal kakega prekrasnega človeka, oroži se z ana-tomičnim nožem, razseče njega notranjost in opazi člo-veka — gnjusobnega. Zakaj ta ali ta umetelnik prosto, nizko prirodo kaže v taki svetlobi, a zakaj ne čutimo nikakega nizkega ganotja? — Narobe je, podoba kaže, kakor bi ugajala nam, pak beží in pokojnejše in živejše giblje se okrog nas. A zakaj se nam prav ta priroda v proizvodih kakega drugega umetelnika zdi nizka, gnju-sobna, pa je vendar tako veren bil jej? — Ali ne, ni v njej ničesar, kar bi jej dajalo svetlost. Tisto je, ali je priroda taka ali taka: naj je sama ob sebi velekrasna, če ni solnca na nebu, manjka jej nečesa zmérom.“

Stopil je zopet k podobi, da bi ogledal si čudne oči, a opazil je o strahu, da gledajo naravnost njega. To uže ni bila odlika iz prirode; to je bila čudovita živost, ki bi lice razjasnila mrtvecu, vstalemu iz groba. Ali je bila to luna, nje svetloba, ki vodi sè seboj sen-jarsko obraznost in ki vse oblači v drugačo vnanjost, ki protivi se resničnemu dnevu, ali je kaj družega bilo povod temu, s kratka: grozno je bilo v sobi samotnemu.

Tiho je stopil od podobe, obrnil se je na drugo stran in ni hotel gledati je, ali njega oko je nehoté samo ob sebi vhajalo nazaj. Napósled mu je grozna bila hoja po sobi; zdelo se mu je, kakor bi nekdo hodil za njim — in vsak trenotek je bojazljivo ozrl se za hrbet. Ni bil boječ nikdar; obraznost in živce pa je imel néžne, a tega večera ni mogel razjasniti si zoprne bojazni. Sedel je v kot, ali tù je zdelo se mu, kakor bi mu kedo čez ramo gledal v oči. Tudi Nikita, njega

hrščanje, ki je oglašalo se iz prednje izbe, ni pregnalo njegove bojazni. Napósled je boječe, da ni vsklonil glave, vstal sè svojega prostora, odšel za zaveso in legel je v postelj. Skozi odprtino v zaslanjalu je videl sobo, ki je razsvitljevala jo mesečina, videl je tudi ob steni visečo podobo. Oči so še strašnejše, še krepkejše strmele vá-nj, kakor bi ne bile hotele gledati nikamor drugam, nego v njega. Poln bridkega čutja je sklenil, ter vstal iz postelje, vzel je ogrinjalo, približal se podoobi in zagrnil jo popolnem.

(Dalje prihodnjič.)

Slovensko slovstvo.

* *Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov.* Spisal Matija Rant, učitelj na Premu. V Ljubljani, založila c. k. kmetijska družba — imenuje se ravnokar na svitlo prišla, 57 strani obsegajoča knjižica s podobami, v kateri gospod pisatelj jasno in po domače opisuje v prvi vrsti in obširneje „sadjereji škodljive mrčese“, temu pa dodá še „kratek opis nekaterih koristnih mrčesov“. — Marljivi gospod pisatelj vojskuje se, kakor pripoveduje v predgovoru, in kakor je bralcem „Novic“ znano, uže več let z mrčesi, ki sadju in sadnemu drevju škodujejo in ga pokončavajo, pri tem delu navduševal je svoje učence; in vse te svoje in tuje skušnje podaja slovenskim sadjerejcem v omenjeni knjižici, kateri po vsem tem iz srca kličemo: Dobro došla! ter jo gorko priporočamo vsem slovenskim sadjerejcem, učiteljem in učencem.

Naši dopisi.

Iz Gorice 4. avgusta. (Izv. dop.) — Goriški deželni zbor se prične letos 16. avgusta, in je imenovan za deželnega glavarja grof France Coronini, za namestnika njegovega pa, kakor v poslednji dobi, dr. Josip Tonkli. Oboje imenovanje, sosebnost pa, da Coronini zopet stopi deželi na čelo, je merodajno gosposko na Primorskem ne samo osupnilo, ampak menda tudi zelo udarilo. Namene in načrte so imeli od te strani popolnem drugačne, in zato jih je hudo spekla onemoglost, katere v drugih pogledih ne poznajo in jo temveč zavračajo z nezavirano vsemogočnostjo! Sicer pa gospodje, ki so zdaj poparjeni, so dobili po prstih, kakor so delali in zaslužili. Sicer bi Slovenci ne bili toliko potolaženi, ko bi ne vedeli iz skušenj, da je Coronini srečnejši kot predsednik bodisi deželnemu ali pa državnemu zboru, nego pa kot samo poslanec, načelnik kakemu klubu in v obče kot aktivni politik. Globoki čut pravičnosti ga kot sodnika strankam nikdar toliko ne zapelje, kakor pa tedaj, kedar je prisiljen računati z raznimi političnimi faktorji, kateri vsled specifičnih namer oddaljene vzore le prepogostem sami v sebi zatirajo, česar pa ravno Coronini kot politik dozda ni še dobro umel. Bodimo toraj zadovoljni, da zasede zopet mesto, za katero je v prvi vrsti sposoben, in katero bo, kakor trdno upamo, Italijanom in Slovencem enako pravično zasedal. Laška stranka se ga je veselila poslednji čas iz drugih vzrokov in ga je zarač načelništva posebnega kluba v državnem zboru nenavadno povzdigovala; z istih razlogov ga nekateri Lahji hvalijo tudi zdaj, nekoliko tudi iz nasprotstva proti prejšnjemu deželnemu glavarju. V obče pa je zadovoljnost odkritosrčna, in goriško mesto mu je priredilo prešlo sredo bakljado in godbo, kakor se mu je tudi poklonilo po posebni deputaciji.

Nisem Vam še poročal, da nabirajo za spomenik Štefanu Kocjančiču, in so doslej v malo tednih nabrali okoli 90 gold. Duhovni, učenci pokojnikov, so marljivi v doneskih. — Radodarne doneske za zastavo nabirajo tudi „Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“, in ima uže nabranih 252 gold.; vsota se gotovo poveča, ko nameravajo zastavo blagosloviti še le prihodnje leto.

Pri nas se veliko pleše, tudi ko bi kazalo slabo letino. Zlasti goriška slovenska okolica vabi, se ve da v laškem jeziku, vsako nedeljo s celo vrsto tiskanih plakatov, kakoršne razobešajo po zidovih goriških ulic. Okrajno-goriško glavarstvo je sicer ravno letos razposlalo županstvom ukaz, da bi prepovedala prepogoste plese, ali župani, sosebnost če so sami krčmarji ali v dotiki s „kompari“-gostilničarji, se ne zmenijo veliko za dotične nasvete in ukaze, in tako se fantje slovenskih rodovin na laška vabila v najhujši vročini pod pekočim solncem tudi na dalje razgrevajo, zdravju gotovo ne na korist.

Šolsko leto je dovršilo te dni tudi pri nas svoj navadni tok ali kolobar, učenci in učitelji so se razpršili na razne vetrove na zaželeni počitek. Naj vsem dobro tekne! Dotične statistike navrstimo prihodnjič nekoliko.

Prem 20. avg. (*Letina. Dvoje v čudnem pomenu rabljenih izrazov.*) Kar letino tukaj in sploh v okolici zadeva, rad bi vse najboljše poročal, kar pa, bodi Bogu potoženo, ne morem. Pomladi je še vse nekako lepo kazalo in precejšnjih pridelkov obetalo, a pozneje je pa, razun trave, vse nekako plitvo postalo. Sadju, edinega vira, iz kojega se po teh krajih, kedar rodi, more prepotrebni novcev za druga neizogibna plačevanja skupiti, letos po celem tukajšnjem pohribju toliko kot prav nič ni. Ozimna žita: ječmen, pšenica in rž so sploh, sosebnost pa bolj po vrhovih, zelo redka, a klasje pa lahko in plitvo; jarina se tukaj razun kaj malega ovsa in nekoliko prosa, sem in tje tudi kakega mernika ajde, ne seje. Oves bode tudi zelo lahek. Z lanom se tukajšnji poljedelci tudi le malo ukvarjajo, a še ta bil je zelo kratek. V tem obziru naj bi se tukaj v prihodnje z boljše vrste semenom poskušati pričelo; vspeh bil bi upno prav dovoljen. — Krompir pričel je po nekaterih njivah, sosebnost bolj v nižavah, uže sedaj zelo črneti, osobito bolj pozni; dalje je pa tudi ta božji dar po podzemeljskih spodjedežih tu in tam zelo in močno objeden. Fižol in turšica sedaj še precej lepo kažeta. Tudi brajda (vinska trta) obeta precej grozdja, če je kaka uima ne doletí in če bode moglo, ker je zelo pozno ocvetelo, tudi dobro in pošteno dozoreti, kar je pa, ako Bog bolj toplega vremena skoraj ne dá, zelo dvomljivo. Edino seno se je letos dosta bolje sponeslo, nego bilo je to lansko leto. Hvala Bogu, bode vsaj živini kaj polagati, ako Bog in sv. Florijan seno daljne nesreče in vničenja dobrotno obvarujeta. S prikuho tudi ne bode dosta prida. Ker bode zavoljo sploh slabe poljske letine zelo trda za denar in živež ljudem, prizanašalo se gotovo sénu ne bode, in to na veliko škodo domači živinoreji, katera še dolgo na oni stopinji napredka ne bode, na katero bi se, ko bi „sila tako hudo svojih koles ne lomila“, povzdigniti in zboljšati dala. Prišel bode čas, ko se bode s prav dobrim in lepim senom naloženi voz za vozom ob vodi Reki proti Trstu in nasprotno proti Reki za slepo in nepomenljivo ceno pomikal. Kolika škoda in kolik spodjedež boljsemu in ugodnejsemu blagostanju prebivalcev cele tukajšnje doline je to! A življenje sebi in svojim oteti oklene se človek tudi najzadnje prilike, čeravno sam previdi, da mu bode iz tega v prihodnosti neiznosljivo novo zelo nastalo. — In tako je zopet v naših ubožnih krajih beda, pomanjkanje in druge iz tega izvirajoče nadloge za eno celo leto neizogibno zlo, katero bode marljivim gospodarjem in skrb-

prof. Jesenko svoje knjige tudi sam zalaga. Vsak razumen Slovenec pa vé, koliko težave je doslej pri nas knjigo, spis dati na svitlo; za razne knjige je težavniše dobiti založnika kot pisatelja. Zato je vsakemu izobražencu sveta dolžnost podpirati slovstvo, njega razvitek; podpira se pa tudi močno s tem, da pridno kupujemo knjige domače.

Zabavne stvari.

Podoba.

Povest.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Ko je bil zvršil to, pokojnejši je legel v postelj, jel je premišljati bedo in žalostno usodo, trnjevo življenje, ki umetelnika čaka na tem sveti, a o tem so njega oči nehoté skozi luknjo v zaslanjalu gledale podoba, zastrto z ogrinjalom. Sijajoči mesec je ogrinjalu dajal tem več beloto in zdelo se mu je, da so strašne oči jele gledati celó skozi platno. O strahu je neprestano strmел v obraz, rad bi se bil preveril, ali je to prevara. Napósled je res opazil ... jasno videl, da ni več ogrinjala, podoba da je do céla odgrnjena in da gleda, na nič drugega okrog, temuč naravnost njega, da gleda prav njemu nasproti. Nehalo mu je bítí srce in videl je: starec se je zgenil in z obema rokama nenadoma oprl ob okvir. Napósled se je dvignil na rokah, pomolil je obe nogi in stopil iz okvira. Skozi odprtino v zaslanjalu se je kazal užé prazni okvir.

Po sobi so se oglasili koraki, ozval se njih topot, ki je napósled bolj in bolj bližal se postelji. Srce je začelo močnejše bítí umetelniku. Vsled samega straha je zatajil deh in čakal, kedaj starec izza zagrinjala pogleda vá-nj. A uže je res gledal izza njega prav tistega ogorelega lica in velikih, k višku gledajočih očí. Čartkov se je silil, da bi vskriknil, a čutil je, da nima glasa, hotel se je geniti, malo obrniti se — ali niso gibali se udje. Odprtih ust in o zadržanem dehu je gledal to strašno prikazen visokega tela v neki široki azijski obleki, in čakal je, kaj jame počenjati. Starec je sedel prav k njegovim nogam in takoj nekaj potegnil izmed naborov svojega širokega oblačila. To je bila vrečica. Odprl je starec jo, prijel za oba vogalca in stresnil: o gluhem cinkotu so na tla padali težki zvitki podobni dolgim slopkom, vsak je bil zavít v moder papir in na vsakem je bil napis: „1000 cekinov“.

Pomolil je starec svoji dolgi, okoščeli roki iz širokih rokavov in začel razvijati zvitke. Lesketalo je zlato. Da-si je velika bila skrb in mračéča umetelnikova bojazen, vendar je do céla zameknil se v zlato in nepremično gledal, kako je svetlilo se v okoščelih rokah, kako je lesketalo, tenko in gluho cinkalo in zopet vsipalo se. Pa opazil je zvitek, ki je dalje od drugih zakotal se prav k nogi njegove postelje, k njegovi glavi. Krčevito je segnil pó-nj in poln straha gledal, ali ne vidi starec. A starcu se je zdelo, da je prezamišljen; zbral je vse zvitke, zložil jih v vrečico, pogledal ga — in odšel je za zaslanjalo. Močno je srce bílo Čarkovu, ko je slišal, kako se po sobi razlega topot starčevih korakov. Krepkejše je zvitek stisnil v svoji roci, treslo se mu je vse telo — in nenadoma je začul, da se koraki zopet bližajo zaslanjalu — gotovo je bilo, da je starec spomnil se, da manjka zvitka. A dej, zopet je gledal ga izza zasla-

njala. Do céla v obupnosti je umetelnik z vso močjo v roki stisnil svoj zvitek, napel vso silo, da bi se genil, da bi vskriknil — in izbudil se je.

Mrzel pot je oblil vsega; srce mu je bílo silno tako, kakor je le moglo bítí; prsi je imel tesne, kakor bi bil poslednji deh hotel izleteti iz njih. „Ali je bil to sen?“ povprašal se je in z obema rokama prijel za glavo. Ali te prikazni strašna živost ni bila sen. Videl je, ko je bil probudil se, kako je starec stopil v okvir, mignilo je tudi njegovo široko oblačilo, in njegova roka je dobro čutila, da je pred trenutkom držala nekaj težkega. Svetli mesec je jasníl sobo; po nje temnih kotih je kazalo se tù platno, tù dodelana roka, tù na stol položeno oblačilo, tù hlače in neosnaženi črevlji. Zdaj še le je opazil, da ne leži v postelji, temuč da stoji prav pred podobo. Kako je prišel semkaj — tega ni mogel razjasniti si nikakor. Še čudnejše se mu je zdelo to, ker je do céla odkrita bila podoba, ker res ni bilo ogrinjala na njej. O nedopadljivem strahu je gledal jo in videl, kako so te res žive oči vpirale se naravnost vá-nj. Mrzel pot se mu je prikazal na obraz; hotel je oditi, ali čutil je, da ste mu nogi nekako prirastli k tlem. Videl je, da to ni sen; zgenile so se starčeve črte in ustni ste jeli šobiti se, kakor bi bili hoteli vsesati ga ... Besen, obupen je odskočil in probudil se.

„Ali je to bil sen?“ — Bílo mu je srce, da je hotelo pokniti, mahal je okrog sebe z rokama. Da, leži na postelji prav tako, kakor bi bil zaspal. Pred njim je zaslanjalo; mesec — njegova svetloba je polnila sobo. Skozi odprtino v zavesi je bilo videti podobo, ogrnjeno, kakor je treba, z oveso, kakor je bil sam zakril jo. Torej to je bil le sen! — A stisnjena roka še čuti, kakor bi v njej bilo nekaj. Silno mu je bílo srce, rés strašno; teža na prsih je bila neprenesljiva. Pogledal je skozi odprtino in neprestano gledal oveso, a jasno je videl, da se ogrinjalo začjenja krčiti, kakor bi se roki gibali za njim in raz sé hoteli strgati ga. „Ljubi Bog, kaj je to?!“ — vskriknil je, obupno pokrižal se — in vzbudil se je.

Ali je to bil tudi sen? — Skočil je s postelje na pol zmóčen, brezi uma, ni mogel razjasniti si, kaj se godí ž njim: ali ga duší móra, ali je to pošast, mameča vročnica, ali živa prikazen. Hotel je potješiti poljočo dušo in razprojeno kri, ki je o napetem utripu bíla mu v žilah, zato je stopil k oknu in odprl oknice. Očvrstil ga je mrzel, neprijeten veter. Mesečina je še počivala hišam po strehah in po belem zidovji, če prav so majhni oblaki često sprehajali se po nebu. Vse je bilo tiho; zdaj pa zdaj mu je z daleč na uho priletel kake drožke (voza) drkot, izvoščik (najemni voznik) je spal kdé v kaki skriti stranski ulici, pospalo ga je bilo leno kljuse, čakal je kesnega gosta. Dolgo časa je gledal in glavo kazal skozi oknice. Uže so na nebu pokazali se prihajajoče zarje zraki; napósled je začutil dremoto, zaprl oknice, stopil od okna, legel v postelj in takój je krepko zaspal, kakor bi ga bil ubil kedo.

Vzbudil se je pozno, jako pozno in imel je ta neprijetni čut, ki človeka loti se o ogljenem soparu: močno ga je glava bolela. V sobi je bilo mračno; neprijetna ulaga se je razprostirala po zraku in prihajala je skozi reže po oknih, zaslonjenih z obrazi ali sè še le prvič pobarvanim platnom. Čmeren, nevoljen, kakor kak moker petelin, sedel je na svojem raztrganem blazinjaku in sam ni znal, kaj bi začel, napósled pa se je spomnil svojih sanj. Zdelo se mu je, da je o snu videl res neko strašno prikazen. Zdelo se je, da v starčevem pogledu in izrazi nekaj govórí, da je pri njem bil to noč; roka mu je skoro čutila, da neka teža počiva v njej, kakor bi mu jo bil vzel le pred trenutkom. Zdelo

se mu je, ko bi le krepkejši bil držal zvitek, ostal bi mu bil v roci tudi še po vznetu.

„Ljubi Bog, ko bi človek imel le del teh novcev!“ opomnil je in težko vzdihnil, — in v obraznosti videl je, kako so vsi ti zvitki z vablјivim napisom „1000 cekinov“ vsipali se iz vrečice. Izsipali so se zvitki, lesketalo je zlato, zopet so se izsipali zvitki, a umetelnik je sedel nepremično oprt in s svojimi očmi pusto strmел v prazni zrak, ni mogel odtrgati se od tega predmeta, kakor kak otrok, ki sedi pred sladkim jelom in sline požira, ko gleda, kako jedó njegovi tovariši.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 12. avgusta. (Izv. dop.) Letošnje poročilo c. k. drž. gimnazije v Gorici prinaša: 1. Licianov dvogovor „Pseudosophist“, razložen in presojen od prof. Baar-a; 2. „fizikalne drobtinice“ (Physikalische Kleinigkeiten), sporočene od prof. Šantel-na, in 3. šolske novice, od vodje Pantke-ja. Od 369 učencev, vpisanih začetkom, jih je ostalo do konca šolskega leta 341, ki so razun 8 judov in 4 evangeljcev vsi katoliške vere. K Slovincem so jih prišteli 151, k Lahom 137 in k Nemcem 53. Poslednjih pa v resnici ni 53, ampak po največ kakih 20, ker pri nas se Nemci vstvarjajo v veliki meri še le pri vpisovanju. Enaka se godi na realci. Tu in tam je polovičarstvo in mlačnost slovenskih starišev kriva, da se njih otroci zapisujejo tudi med Lahe; to ne kažejo samo slovenska imena, ampak bi dopričala posamična preiskovanja tudi dejanstveno. Da se povrnem k gimnaziji, je bilo tu letos odlikovanih 42, prvi red pa jih je dobilo 218, drugi 31, tretji 14, 2 nista bila skušena, in 34 učencem so dali začasna (interimna) spričevala. Sosebno pa so se letos odlikovali osmošolci pri zrelostni preskušnji, ker vsi (21) so jo prestali, in 7 njih celó z odliko. Krščanski nauk se je podučeval samo v 1. in 2. razredu v italijanskem in slovenskem, drugod pa v nemškem jeziku. Slovenščina kot predmet je imela v vsakem razredu po 2 uri odločeni. Drugih predmetov niso učili v deželnih jezikih, in kakor ste zadnjič videli, je naučni minister Conrad s tako učno sestavo popolnem zadovoljen tudi v bodočnosti gledé na vse naše srednje šole na Goriškem. — Poročilo više realke ima na čelu večo razpravo „o Odovakarji“, katero je spisal prof. Kleissl, in potem šolske novice od vodje dr. Schreiberja. Zavod šteje 7 razredov in pripravljalni oddelek, v katerem je bilo letos 26 učencev. Vseh učencev skup pa je bilo 178, in sicer so razun 1 juda in 4 protestantov vsi katoliške vere. Slovincem so jih oddelili samo 28, Nemcem 24, Lahom 123, drugim narodnostim pa 3. 17 učencev je bilo odlikovanih, 126 jih je dobilo I., 18 II. in 1 III. red, 16 pa interimno spričevalo. V obče so ponavljane pritožbe od naše strani opravičene, da Slovenci le premalo pošiljajo na realko svoje sinove; v narodno-gospodarskem oziru je ta nedostatek velika škoda za slovensko prebivalstvo; isto tako v narodnem pogledu. — Na c. k. ženskem izobraževališči, katero ne izdaje nobenih poročil, je delalo letos zrelostno preskušnjo 12 ital. kandidatinj, in ste jo izvršili 2 z odliko, druge pa brez odlike. Slovenka je imela 1 odliko, 6 pa prvi red; 2 Slovenki smete ponoviti skušnjo čez 2 meseca. Kakor so tudi „Novice“ že omenile, so ta zavod celó pohlevni strokovnjaki ostro presojevali zaradi notranje popolnem nedosledne škodljive organizacije, tudi če ne gledamo na narodnost, ampak samo na vzgojevalna načela. Nismo pa vendar pričakovali, da bodo Slovenke zaostajale za

Lahinjami, kakor se je letos zgodilo. Želeti je, da se stvar prihodnjič popravi in ve Slovenke in Slovenci ne ostanejo za dosedanjim obćnim mnenjem, da se kažejo tudi v šoli kot bistre glavice. Lepi spol pa ima še posebej tudi drugod opravičeno ime večje pridnosti. — Tako smo vse tri naše srednje šole našteli. Na c. kr. deški vадnici v Gorici je bilo konec leta 530 učencev, in sicer 255 Lahov, 254 Slovencev, 19 Nemcev in 2 Čeha. Znano je, da se ta vадnica odlikuje s tem, da po največ „vadi“ in „vadi“ nemščino, se ve da po ukazih, ki so v soglasju s tržaško znano politiko, po kateri se potem tudi od te strani utrjuje naučnega ministra načelo, da naj ostane v srednjih šolah vse po starem! Eno podpira drugo, da drugo ostane, je treba nemčiti zdolej. — Zavod gluhonemih je štel 21 slov. in 19 ital. gojencev, 14 slov. in 14 ital. gojenk. Tu učé vodja, 2 učitelja, šolske sestre in ena svetna učiteljica. Ta zavod slovi po drugih pokrajinah, vendar ima velike napake, sosebno v cepljenju na premnogotere oddelke, menda pa tudi v metodi, katero kažejo dosedanje knjižice. Te nikakor niso tako osnovane, da bi razum pospeševale, in je zeló dvomiti, da bi ne bilo boljše metode najti. Strokovnjakom bi bila ta stran v prid človečnosti zeló priporočati.

Še je mnogo drugih manjših šol v Gorici, pa niso za Slovence toliko zaminive; po največ bi človek opozoril na še mlado šolo rokodelsko, ki jo podpira tudi dežela ali prav za prav, za katero prav kratkovidno odločujejo tudi slovenski poslanci večje vrste podpore, dasi je tudi za slovenske dečke vse na tej šoli osnovano na italjanski osnovi. Tudi gospodari ta dvomljiv ali vsaj čuden duh, če pomislimo, da se neke listine tiskajo v Vidmu za to šolo. Gospodje, ozrite se dobro okoli!

Iz Ljubljane. (Rojstni dan presvitlega cesarja) praznoval se bode tudi po vsi naši deželi s slovesnimi mašami in zahvalno pesmijo. Letos bodo molitve za blagor presvitlega cesarja in njegove visoke rodovine toliko gorečnejše, ker dan za dnevom pričakujemo vesele dogodbe v ožji družini cesarjeviča Rudolfa.

— (Gospod deželni predsednik baron Winkler) podá se, kakor čujemo, v kratkem na Dunaj, kamor ga kličejo uradni opravki.

— (Deželni zbor kranjski) nadaljeval bode zborovanje svoje še v prvi polovici meseca septembra; med tem ima pripravljati odbor gospodarske predloge, za katere se odstopivši odbor ni brigal — prej ko ne v opravičeni zavesti minljivosti svoje. — Zborovanje bajé ne bode trajalo dolgo in razun verifikacij volitev bo težko prišlo na vrsto kaj posebno zanimivega.

— (Škof Štrossmayer) mudil se je preteklo soboto nekoliko časa v Ljubljani in se podal od tukaj za nekaj dni na Bled, kjer si je vzel stanovanje v vedno pohvaljeni gostilnici „pri Petranu“. V nedeljo maševal je ljubljeneec hrvaškega in slovenskega naroda v cerkvi M. B. na otoku blejskega jezera.

— (Glavni odbor kmetijske družbe) zboroval je preteklo nedeljo. Predsedoval je po daljnem prenehanju zaradi bolehnosti zopet ozdraveli baron Wurzbach. — Sklepalo se je o manj važnih zadevah. Med drugim sklenilo se je gledé novo izdane Rantove knjige: „Opis sadjereji škodljivih mrčesov“, da se jih prepustí gosp. pisatelju poleg nagrade 50 iztisov, ministerstvu za poljedelstvo dopošlje se 200 iztisov, sicer se pa določi ljudskim učiteljem 500 iztisov in vsakemu družabniku po en iztis brezplačno, sicer pa se bode prodajala knjižica po 10 krajc. — Vsled vabila c. kr. vlade, da bi kmetijska družba izvolila udov za enketo v posvetovanje načrta postave za povzdigo govedoreje, izvolijo se

Cerkev Jezusovega Serca v Ljubljani.

Trinajstega mal. serpana so naš presvitli cesar, spremljani od vzvišenega gospoda generala topništva, velicega pobočnika barona Mondel-na in gospoda deželnega predsednika barona Winkler-ja, ogledali cerkev Jezusovega Serca. — Milostljivi gospod knezoškof, častiti gospodje misijonarji in odborniki društva za zidanje cerkve Jezusovega Serca so presvitlega cesarja pri velikih vratih z vso častjo sprejeli. Kratki ogovor milostljivega gospoda knezoškofa ko zavetnika društva so Njih Veličanstvo prijazno poslušali in kratko odgovorili. Nato je gospod vladni svetovavec grof Rudolf Chorinsky, ko predsednik društva, predstavil te-le gospode: mestnega inženirja Adolf-a Wagner-ja, ki je vse obrise in vodstvo cerkvenega zidanja brezplačno oskeroval, stavbnega mojstra Faleschini-ta, in podobarja iz Lašič Fr. Jontesa, doslej še skorej neznanega, zelo umnega, mladega umetnika. Z vsakim izmed teh treh so Njih Veličanstvo nekoliko govorili, z gospod Faleschini-em po laški. Ko so presvitli cesar pozvedeli, kako je z zidanjem, so stopili v cerkev, kjer so jim častiti gospod prednik misijonarjev podali kropilo. — Po kratki molitvi pred svetim Rešnjim Telesom so cesar prelepo zidavo in notranjo napravo ogledovali, brali tudi napis na marmeljnati ploši, ki se glasi:

Hae sacrae aedes
in honorem Sanctissimi
CORDIS JESU
Summo Pontifice
Leona XIII.
Imperatore Austriaco
Francisco Josepho I.
occasione solemnum nuptiarum
haeredis Imperii
Rudolphi
celebratarum cum Archiduce
Stephania
VI. Idus Maji MDCCCLXXXIII.
inceptae et ab Ordinario Laba
censi Principe Episcopo
Joanne Chrysostomo
consecratae
Calendis Julii MDCCCLXXXIII.

Njih Veličanstvo so bili z izpeljavo tega versko-domovinskega dela zelo zadovoljni in so vidoma veseli šli iz hiše Božje, ktero naj tukaj natančneje popišemo.

Cerkev stoji v prijaznem kraju v predmestju sv. Petra, bliz južnega kolodvora. Hiša dveh nastropij za gg. misijonarje je s cerkvijo sklenjena po mostovžu, ki derži v žagrad in ima nadstropje za prehod v molitvarnico. Stransko lice cerkve je obrnjeno proti parnim ulicam, sprednje pa proti travniškim ulicam. Med hišo in cerkvijo je vert. Vert in hiša, ki je nje dolgostna stran vstrična z dolgostno stranjo hiše Božje, — sta zagrajena proti travniškim ulicam z železnim omrežjem, ki je cerkvenemu zlogu primerno in sega do sprednjega lica hiše Božje.

Veliki stolp, bo stal na desni strani sprednjega lica, in bo od vnanjih tal s križem vred 50 metrov visok. Vert, ki se bo ob stranskem licu napravil, bo zopet omrežje ločilo od parnih ulic.

Cerkev in hiša ste zidane v gotiškem zlogu, in sicer cerkev v zlogu 13. veka s sirovo opeko, hiša pa po obrisih inženirja Duffe-ja. Cerkev ima križno podobo s križevim obočjem ter je znotraj 34 metrov dolga 10 metr. široka in 17 metr. visoka, ima tedaj podolgasto ladjo s poprečno in z mnogobarvanim svetišem. — Na levo od svetišča je žagrad, na desno pa kapela sv. Cirila

in Metoda, ki je prizidana in v ktero se gre od desne strani poprečnice. Šest stopnjic derži od vnanjih tal do veže, ki se nje obok opira na dva stebra. Veža je ločena od notranje cerkve s trojnimi velikimi vrati, ki imajo po dvojne duri. — Pogled notranje cerkve je za slehernega obiskovavca spodbuden in dobrodejen; ne hoté človek postoji precej pod korom, ki je s hrastovim lesom lepo opažen (res lepo delo tukajšnjega mizarja Vincencija Hansela) in se tudi na dva stebra opira. Oko se najpervo oberne k svetišču, k trem oknom, ki so silo lepo pisane in prav vgodno razsvetljene in predstavljajo presveto Trojico, našo ljubo Gospo presvetega Serca s svetim Jožefom in pa razodenje Gospodovo zveličani Marjeti Alakok; ozrè se dalje k velikemu altarju, ki je narejen iz hrastovega lesa v natorni barvi in z zlato vdelavo. Ta altar ima na obéh stranéh tabernakeljna po dve v zlato malani podobi, pervaka aposteljnov sv. Petra in Pavla, Leona in Krizostoma, in nad tabernakeljnom je prestol za podobo Jezusovega Serca, ki je 180 cmetr. visoka in iz kamnine silo lepo narejena z bogato in umetno vdelavo. — Enako lepe so druge okna, zlasti okna na sprednjem licu, ktero je z mnogimi oklepki ozališano. (Konec nasl.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Napósled je pri durih oglasil se ropot, ki je neprijetno vzbudil ga. Vstopil je gospodar s pooblaščen-cem vred, gospodar, čegar prihod je potrebnim ljudém, kar znamo, neprijetnejši, nego je bogatinom kakega be-rača obraz. Gospodar malega doma, ki je Čartkov bival v njem, ta gospodar je bil bitje izmed bitij, kakoršna so navadno domom lastniki — kder koli v petnajsti ulici Vasiljevskega otoka na Petrogradski strani, ali v odda-ljenem kotu Kolomne, bitje, kakoršnih je mnogo v Ruski in ki človek njih značaj ugame težko tako, kakor kake obnošene suknje nekdanjo barvo. O svoji mladosti je bil kapitan in kričon, tudi je bil državnih zadev slu-žabnik, načeloval je hudim pretepom, pa tudi čil je bil in gizdav in glup. O starosti je te rezke lastnosti v sebi zedinil v neko temno neodločnost. Uže je bil udo-vec, uže iz službe izpuščen, uže ni gizdil se več, ni bahal se, niti pretepal, le čaj je rad pil in o tem žlo-budral vsakojako nesmisel; hodil je po sobi, prikladal na ogenj na ognjišči; strogo, konci vsakega meseca je k svojim najemnikom prihajal po novce, hodil je po ulici in ključe nosil v roci, ogledaval je svojega doma streho; izgnal je nekolikokrat vratarja iz njegove izbe, ko je spat legal, s kratka: to je bil človek v pokoji, človek, ki mu po samopašnem životu in po stresanj na poštnem vozi ostanejo le gnjusobne navade.

„Račite, gledite sami, Baruh Kuzmič“ — opomnil je gospodar, ko je bil obrnil se v pooblaščenca, in stegnil je roko, „ne plača stanovnine, pa je ne plača.“

„Kako, ker ni novcev? — Potrpajte, vsaj bodem plačal.“

„Dragi moj, jaz ne morem čakati“ — povedal je gospodar razsrjen in mahal s ključem, ki je držal ga v roci, „pod mojo streho biva podpolkovnik Potogonkin, uže je sedem let tega; Ana Petrovna Buhmistrova je najela kolnico in konjišnico na dve strani, in ima troje

ljudí v službi . . . kaka najemnika imam! — Da vam kar povem, jaz nimam te potrpežljivosti, da bi ne plačevali stanovnine. Račite, plačajte précej in preselite se.“

„Nu, če sta pogodila se tako, torej račite, plačajte“, rekel je pooblaščenec, na lahko kimal z glavo in palec vteknil v luknjo svoje suknje.

„Ali s čim bi platil? — to je kaj družega. Sedaj nimam ni groša.“

„Torej plačajte Ivanu Ivanoviću z delom svojega stanu“ — rekel je pooblaščenec — „morebiti bi se pobotala, da vzeme obraze.“

„Ne, dragi, zahvaljujem se na obrazih. Da so obrazi častni, dobro bi bilo, ko bi jih smel razvesiti ob stenah, da je kak general sè zvezdo, ali da je kneza Kutuzova podoba; ali namalal je dečaka, dečaka v košulji, slugo, ki mu barve tere. Pa je naobrazil ga, kakor kakega svinjskega pastirja! — naložil sem mu jih na grbo; vse žreblje mi je ta slepar bil poruval iz zapahov. Gledite semkaj, kaki predmeti so to: tù malo sobo. Pa bi še bilo, da je odbral sobo, uredjeno, čisto; ali namalal jo je z vso šaro in nesnago vred, v kakoršni se valja. Dejte, gledite, kako mi je umazal sobo, račite, nu, le gledite. Pod mojo streho so po sedem let najemniki polkovniki, Buhmistrova Ana Petrovna Ne, jaz trdim: ni nesnažnejšega najemnika, nego je živopisec: svinjar je svinjar, tega ne predrugači ni Bog!“

A vse to je mogel potrpežljivo poslušati ubogi umeteljnik. Pooblaščenec je v tem pregledal obraze in riske in dokazal je s tem, da je njegov duh živejši, nego pa gospodarjev, in da je pristopen umeteljniškim učinkom.

„Hm hm“ — spregovoril je, s prstom pokazal na platno, kder je bila . . . ženska naobražena, „to je, to-le je . . . sleparsk predmet. A zakaj je pod nosom tako črna? — ali je s tobakom posipala se?“

„Ne“ — odgovoril je Čartkov neprijazno in ni pogledal ga.

„Nu, to bi bilo treba odnesti kam drugam, ali pod nosom je prečrna“ — opomnil je pooblaščenec. „A kakova podoba je to?“ — povprašal je, ko je bil stopil k naobraženemu starcu. „Ta je pregrozen! — ta je res nekako strašen, uh, saj gleda, kakor bi bil živ! — Uh, kak peklenšček je to! — Po kom ste ga namalali?“

„Uh, to je po . . .“ — zinil je Čartkov, ni bil še dokončal odgovora, ko je oglasil se resek. Gotovo je bil pooblaščenec malo prekrempo prijel podobo, — nje okvir, veren je bil surovi navadi svojih rok: vtrle so se stranske deščice, ena izmed njih je padla na tla in z njo vred je padel, težko zaropotal zvitek v modrem papirji. Čartkov se je ozrl v napis: „1000 cekinov“. Kakor kak blaznik, tako je skočil, da ga pobere, zgrabil je zvitek in krčevito stisnil ga v roci, ki je poobesila jo teža.

„Ali niso zazveneli novci?“ — vprašal je pooblaščenec, ko je bil zaslišal na tla padlega zvitka ropot in ni mogel opaziti ga zbog hitrosti, s kakoršno je Čartkov planil po-nj in pobral ga.

„A kaj vam je do mojih reči?“

„Meni je do tega, da bi précej stanovnino plačali gospodarju; imate novce, pa nečete plačati — do tega je meni!“

„Nu, saj bodem plačal še danes.“

„Nu, zakaj pa niste hoteli plačati popreje, da nepokojite gospodarja in tudi policijo mučite?“

„Zato ne, ker nisem hotel dotekniti se teh novcev. Danes na večer mu bodem plačal vse, preselim pa se précej jutri, ker nočem ostati pod streho tega gospodarja.“

„Nu, Ivan Ivanović, plačal vam bode“ — opomnil je pooblaščenec, ko je bil obrnil se v gospodarja. „A če le danes na večer ne bode pošteno plačal, pa nikar ne bodite hudi, gospod živopisec . . .“ Po teh besedah je svoj trirogati klobuk del na glavo, odšel v izbo in za njim gospodar sklonjene glave, in, kar je bilo videti, premišljajoč. (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Žavca 20. avgusta. — Priloženo Vam pošljemo načrt konjske dirke v Žavcu dne 2. septembra in pa oklic odbora južno-štajarskega hmeljarskega društva.

Omeniti je še, da posestniki konj, kateri se hočejo vdeležiti dirke, imajo se do 10. ure dopoldne v občinski pisarni žavski oglasiti, da dobijo številke in znamenja, ker se drugače dirke vdeležiti ne morejo.

1. septembra je veliko premiranje kónj s premijami v znesku 535 gold.

Načrt za konjsko dirko,

katera se vrši v nedeljo 2. septembra t. l. ob 3. uri popoldne v Žavcu v savinjski dolini.

I. Pričetna dirka

velja za žrebce in kobile V. konjerejskega okoliša ali sploh savinjskega plemena konjskega. Konji ne smejo več, kakor pet let stari biti. Posestnik mora dokazati, da je njegov konj savinjskega plemena. Pot, katero ima konj enkrat predirjati, meri en kilometer.

Prvo darilo (državno darilo) je 5 zlatov, drugi dar 3 zlati, tretji dar 2 zlata.

II. Dirka plemenskih konj

velja za kobile in licencirane žrebce V. konjerejskega okraja, t. j. plemena savinjskega. Pri kobilah mora posestnik dokazati, da so zadnja tri leta žrebe prinesle. Pot za dirko je en kilometer dolga in konj jo mora dvakrat predirjati.

Državna darila: prvo darilo je 8 zlatov, drugi dar 4 zlati, tretje darilo 3 zlati, četrto darilo 6 gold. v srebru.

III. Društvena dirka.

Konj bodi star, kolikor koli in plemena, katerega bodi. Dirkno pot en kilometer dolgo mora dvakrat predirjati.

Prvo darilo znaša 8 zlatov, drugo darilo 5 zlatov, tretje darilo 4 zlate, četrto darilo 2 zlata, peto darilo 1 zlat.

Konje je treba dan poprej naglasiti pri gosp. Hausenbichlerji v Žavci. Kot dirkarska pravila veljajo ona graškega dirkarskega društva. Vsak, kateri se hoče dirke vdeležiti, mora biti ud štajarskega konjerejskega društva, in se more do 1. septembra 1883. pri gospodu Hausenbichlerji v Žavcu vpisati dati. Pri III. društveni dirki je založina 3 gold. za plačati.

Listi za sedeže na tribinah se dobijo pri gosp. Ernestu Širci. Sedeži veljajo 50 kr.

Odbor.

Oklic.

Južno-štirsko hmeljarsko društvo v Žavcu naznanja vsem hmelskim trgovcem, pivarjem in producentom hmolja, da bode prvi hmelski sejm v Žavcu v sredo dne 5. septembra; letos bode na sejme 2—3000 centov hmolja prišlo, drugo leto 1884. do 6000 centov.

veljavi ostali ostanki iz sicer prestanega časa in ki imamo poklic deležni biti vresničenja političnih načel vlade, smo hromi in naše najboljše prepričanje, naš ideal, ki naše najdražje prizadevanje obdaja, plava kakor razbita ladija po vihnem morji.

Zabavne stvari.

Podoba.

Povest.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

„Hvala Bogu, odnesel ju je hudir!“ — vskliknil je Čartkov, ko je slišal, da duri zapirata v prednji izbi. Pomolil je vá-njo glavo, Nikito poslal nekam, da bi do céla sam bil, zaprl za njim duri, vrnil se v svojo sobo in začel je o močnem srčnem trepetu razvijati zvitek. V njem so bili cekini, plamteči kakor ogenj. Skoro brez uma je sedel za gromado zlata in še zmirom samega sebe vpraševal: „Ali ni to sen?“ — Prav tisoč cekinov je bilo v zvitku; na vsem svetu so bili podobni tistim, ki je videl jih o snu. Nekoliko minut je prebiral, pregledaval jih, a še zmirom ni mogel razmodriti se. Nenadoma so v njegovi obraznosti probudile se vse povesti o zakladih, o kovčegih s tajnimi predali, ki so spredniki ostavili jih na nič zabredlim vnukom in krepko verovali, da bodo vse potratili o svojem časi. Menil je: „Morda ni kak ded sklenil ter svojemu vnuku ostavil daru in skril ga za okvir rodbinske podobe?“ — Poln romanskega senjarstva je premišljajal, ali ni v tem kake tajne zveze z njegovo usodo, ali ni obrazu bitost z njega vlastno bitostjo v nekaki združbi — in ali ni njegov skrivni najdeš nekak odlok njegove usode. Začel je pazno ogledavati kupljene podobe okvir. Na jedni njegovi strani je bil vrezan žlebec, skrit z deščico varno in kanljivo tako, da bi do konca sveta cekini bili ostali v miru, ko bi umetalna pooblaščenčeva roka ne bila zlomila okvira. Ko je ogledaval podobo, zopet je čudil se izbornemu delu, najbolj pa nenavadnim očem. Uže niso zdele se mu več tako strašne, v srci pa mu je vendar še zmirom bival nekov neprijeten čut. „Ne“ — opomnil je sam sebi — „če prav nisi bil moj ded, vendar te denem za steklo in naredim ti za to zlat okvir!“

Položil je roko na kupec zlata, ležečega pred njim, in silno mu je srce bilo o takem prizoru. „Kaj naj bodem počenjal z njimi?“ — vprašal se je, ko je bil okó vprl v cekine. „Zdaj sem dovolj preskrbljen na tri leta; lahko se bodem zaprl v svojo sobo in delal bodem. Na barve imam zdaj, na obed, na čaj, na potrebe, na stanovanjšče imam; preganjal in dražil me zdaj ne bode nihče; kupim si odličn manken,*) naročim si vzorno podobo iz mavca, izdelam nogici, izgotovim Venero, nakupim vrezljn najizbornejših obrazov. Ko pa bodem delal tri leta brezi truda, ne na prodaj, zavržem vse, lahko bodem slaven umetelnik.“

Tako je govoril sam sebi, kakor mu je narekaval razum; ali iz njegove notrine je silnejše in zvučnejše odmeval nekov drug glas. A ko je bil še jedenkrat pogledal zlato — oglasilo se je v njem njegovih dve in dvajset let in ozvala njega ognjena mladost. Zdaj še le je v njegovi moči bilo vse, kar je doslé gledal s zavistnim okom, kar je ugajalo mu le z daleč, ter je po-

žiral le sline. Ha, kako je zabil na vso delavnost, ko je bil le spomnil se na to! — Da bi oblekel frak po šegi, nasitil se po dolgem postu, najel si odlično bivališče, odšel takoj v gledališče, k sladičarju, k . . . itd., to so bile njegove želje, a uže je vzel novce, uže je bil na ulici.

Najpoprej je šel h krojaču, oblekel se je od glave do pete, in kakor kak otrok, tako je ogledaval se neprestano, nakupil je vonjavih vodíc, mazil (pomad), najel je brezi vsakojake pobote précej prvo prav lepo bivališče sè zrkali in z dobro steklenino — bivališče, ki je bil našel ga na Nevskem „prospektu“; kupil je brzo drag lorgnet (Handfernglas) v skladnici, nakupil je naglo silno mnogo ovratnih robcev, več, nego je bilo treba jih, dal je lasníku sesvedrati lase, premeril je brezi vsakoršnega povoda mesto v kočiji dvakrat, najedel se je brezi mere „konfekta“ v sladkarnici, zašel je k francoskemu gostilničarju, ki je o njem kakor o kitajski državi dosle slišal razgovore. Pri njem je obedoval, z roko podprl se pod pázduho, oholo pogledaval druge in neprestano pred zrkalom gladil si skodrane lase. Tù je tudi izpil steklenico šampanjca, ki je do zdaj poznal ga le po imeni. Vino mu je bilo nekoliko zašlo v glavo: prišel je na ulico živ, vesel, kakor ruska prislovica pravi: „ni hudir mu ni bil podoben“. Oholo je sprehajal se po hodniku, v vsakoga je pomeril svoj lorgnet. Na mostu je srečal svojega nekdanjega profesorja — in šinil je mimo njega, kakor bi ne bil ni videl ga, da je profesor dolgo časa nepremično in osupel stal na mostu in na svojem obrazi kazal nekakega vprašanja znamenje.

Povprek vse reči: mizo, platno, obraze, — vse je še tega večera preselil v velekrasno bivališče. Kar je bilo lepše, to je razstavil po očitih prostorih, kar je bilo ubožno, to je zmetal po kotih in sprehajal se po prekrasnih sobah in nenehoma gledal se v zrkalu. V srci je porodila se mu neodbitna želja, da bi se takoj proslavil in pokazal svetu.

Uže je zdelo se mu, da sliši krič: „Čartkov, Čartkov! — ali ste videli umetelnika Čartkova obraze? — Kako umetalen čopič ima Čartkov! — Kako velike spretnosti ima Čartkov!“ — Hodil je radosten po svoji sobi, zamaknjen je bil, Bog zna, v kaj.

Drugega dné je vzel deset cekinov, odšel je k nekemu izdajatelju veljavnih novín in poprosil ga velikodušne podpore; radostno je sprejel ga časnikar, ki je takój imenoval ga „mnogočastnega“, prijel za obe roci, na tanko izprašal, kako mu je ime, njegovo rojstvo, kdé je njega bivališče, drugega dné pa je v novinah précej po oznanilu novo izumljenih lojevih sveč prikazal se članek s tem-le nadpisom: „O nenavadni nadarjenosti umetelnika Čartkova.“

„Hitim omikane bivalce prestolnega mesta razveselit, smem trditi, s prekrasno prikaznijo. Vse je soglasno v tem, da imamo mi mnogo prekrasnih fizijonomij in prekrasnih obličij; ali dosle ni bilo sredstev, da bi jih bili obrazili na čaralno platno in ostavljali potomstvu. Zdaj je ta nedostatek odstranjen: prikazal se je umetelnik, ki v sebi jedini vse, česar je treba. Zdaj more krasotica biti preverjena, da bode naobrazena sama in vsa ljubkost nje zračne, lahke, čaralne, čudovite krasote, podobne metuljem, letajočim po pomladanskem cvetji. Čestita rodbinska glava bode videla, da je sredi svoje družine. Kupec, vojščak, meščan, uradnik, vsi bodo novič oživeli v svojih stanovih. Hitite, žurite se, če idete sè šetališča, s ceste k prijatelju, k sorodnici, v bliščečo skladnico, hitite, od kodar koli, k njemu. Prelepa umetelnikova delavnica (Nevski „prospekt“, številka ta in ta) je popolnoma ovešena s podobami njegovega čopiča, vrednega Vandikov in Tizijanov. Sami ne znate, čemu bi se čudili: ali vérnosit

*) Možic, ki ima gibljive ude, take možice rabijo živopisci, natezajo jih vsakijako, kakor je to posebno o delu.

in soglasju z izvorom, ali nenavadni živosti in čopičevi svežesti. Slava ti, umetelnik! — ti si srečen listek izpuknil iz loterije. Slava ti, Andrej Petrovič! (časnikarju je, kar vidite, draga bila zaupljivost.) Proslavljalj sebe in nas! Znamo te mi ceniti! Splošni pohod, zedinjen z novci, to ti bode nagrada, če prav bodo uprli se nekateri naših časnikarjev!“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Stein tik Donave 26. avg. — Zapored bi Vas nasipal, drage „Novice“ s poročili iz nemškega okraja, kjer bivam, ko bi imel srce poročevalca dunajskih nemško-židovskih časopisov, kateri so le hrana lažljivo svojepridnemu ljudstvu. Akoravno daleč od svojih rojakov, čutim vendar odkritosrčno srce v svojih prsih, ne morem in tudi ne bodem poročal izmišljenosti v „zveste Kranjce“, kakor so jih Njih Veličanstvo imenovali pri 600letni slavnosti.

Ker se, drage „Novice“, z gospodarskimi zadevami pečate, naj Vam poročam nekoliko o pridelkih v okraji tukajšnje Donave. Kar zadeva poljske pridelke, spravili so jih tukajšnji prebivalci z zadovoljnim srcem v svoje predale. Vsled mrzlega vremena skoraj polovico julija, ker deževalo je z majhnimi prenehanji kakor iz škafa, zastala je nekoliko vinska trta, katera sicer lepo kaže, samo da ji je perje večidel zarujavelo in se posušilo, ker imeli smo sedaj 8 dni silno vročino. Na veliki šmaren se je kakih pet ur hodá od tnkaj proti meji gornje Avstrije razlila strašna nevihta. Toča padala je v velikosti golobjih jajc in sila veliko škode storila posebno vinogradom. Pravijo, da tudi železnični vlak ni mogel naprej zaradi povodnje, pobila mu je toča vsa okna, popotniki preživeli so velik strah v tistem vlaku. Ta Jupiter Pluvius kaže se pogostoma tukajšnjim prebivalcem s svojo mogočnostjo, kajti tako deževati še nisem videl. Ko bi pri nas na Belokranjskem v tako imenovanem kotlu črnomaljskega in metliškega okraja tolikrat kot tukaj in tako deževalo, bi bogme uže davno tamošnje ukretne ceste uničilo.

Iz Metlike 27. avg. (*Shod pri Treh farah*) se je prav dobro obnesel. Gosp. državni poslanec Pfeifer je bil ves obsut z ovacijami in s prošnjami. Pri-sostvoval je od c. kr. okrajnega glavarstva gosp. vodja sam, predsedoval pa občinski svetovalec Jure Bajuk. Govorilo je več kmetov prav razumno. Shodu je sledila veselica z napitnicami in s petjem. Vreme je bilo ugodno, zato je tudi priromalo na proščenje (žegnanje) več tisoč duš.

Prem 25. avg. (*Požar.*) Včeraj popoldne okolo $\frac{3}{4}$ na 3. uro vdarila je strela v sè slamo krita poslopja Ivana Jeršinovica, po domače Cesarjeva v Zarečji hiš. štev. 6, trnovske fare. Ogenj se je hitro razširil tudi čez vsa poslopja Jakoba Markoviča (Vrbina) hiš. štev. 8, Josipa Primica (Bašteka), hiš. štev. 9 in čez gospodarsko poslopje Antona Boliha (Foravs) hiš. štev. 10. Prvim trem zgorelo je vse, a zadnjemu pa samo hlev sè skednjem vred. *)

Iz jablanske občine pri ilirski Bistrici 26. avg. — Naj sporočim žalostno vest za tukajšnje kmetovalce: Dne 17., 18. in 19. t. m. je prav huda burja razsajala in poljske pridelke vničevala; turšica, večidel še v cvetji, je tako raztepena, kot bi jo bila huda toča zmlatila, same palice pokonci stojé, fižol in zelje je oskubelo, mnogim je sená cele kopice odnesla, tako, da se ne vé, kje je stalo. Sadje s perjem vred je odtrgala in polomila.

*) Ves dopis priobčimo prihodnjič.

Vred.

Žita se je komaj za seme vjelo, tako, da se nekateri po pravici bojé, kaj bo!

Iz Ljubljane. (*Deželni predsednik naš gospod baron Winkler*) smel bi ponosen biti, ako bi se hotel ozirati kaj na vrtohlave napade nemškutarjev, ki ga skoraj vsak teden po enkrat odstavijo in prestavijo, vsaj pa po svetu trobijo, da se po naši deželi „Nemci“ preganjajo, kakor se sicer ravná s ščurki v zanemarjeni kuhinji. — Včerajšnja „Laib. Zeitg.“ dostojno in mirno vest izprašuje onim lažnikom in hujskačem ter obrača pozornost pristojnih sodnij na one lažnike, da naj ravnajo ž njimi po postavah. — Mi našim nemškutarjem ne bodemo nikdar veselja kratili, da se smešijo, kolikor bolj jim drago. — Gospoda deželnega predsednika našega pa radostni zagotovljamo, da ga domo- in državoljubno prebivalstvo kranjsko toliko bolj čisla, in očetovske zasluge njegove za blagor naše dežele toliko više ceni, kolikor bolj se vijejo in strup bruhajo zoper njega nasprotniki pravice in miru v naši deželi in v mogočni naši širji domovini. „Mnogo nasprotnikov, mnogo častí!“

— (*Dr. Fr. vitezu Miklošiču*), slavnemu našemu slavistu na čast priredi se o priliki sedemdesetletnice njegove dne 2. septembra t. l. v Ljutomeru slavnost. Program ji je lep in gotovo se bode tudi vršil sijajno. Zjutraj ob 10. uri je slovesen sprejem gostov, ob 11. uri sv. maša, po maši na javnem trgu petje in govori, govornika sta gg. profesor dr. Krek in župnik Božidar Raič; opoldne je skupen obed, pa tudi petje in godba; na večer pa zopet veselica s petjem in godbo. — Gotovo doide k tej slovesnosti mnogo gostov iz slovenskih in obče slovanskih dežel, v duhu vdeležé se pa vsi zavedni naši rojaki te lepe slovesnosti z živimi voščili za jublanta, in z gorečimi željami, da bi nam ga Bog ohranil še mnogo, mnogo let!

— (*Odlikovanje.*) Gosp. Viljem Rohrman iz Noyomesta dovršil je višo kmetijsko šolo v Tečinu na Českem z izvrstnim vspehom ter bil odlikovan s prvim darilom (sreberno medalijo) in z diplomo priznanja deželnega kulturnega sveta za Česko. — Čestitamo marljivemu našemu rojaku, le tako naprej v čast in blagor domovine! Zdaj je na grajščini Nj. Velič. presvitlega cesarja v Aujezdu na Českem.

— (*Nikoméd Ravnika*), rojak naš, sin znane ljubljanske domoljubne rodbine, dozda tajnik sodnije bihaške, imenovan je za sodnijskega svetovalca v Dolenjo Tuzlo. Čestitamo!

— (*Oo. frančiškanov kapitel*) pričel se je dne 22. avgusta in je trajal več dni. Izvoljeni so bili pri tej priliki: za provincijala: o. Bonaventura Sel s Trsata, za kustosa bivši provincijal o. Friderik Hönigman, za defintorje pa: o. Janez Ev., dozda gvardijan karlovški, o. Kalist, do zdaj gvardijan ljubljanski, o. Pacifik, podvodja bogoslovnice goriške, in o. Atanazij v Nazaretu. Za gvardijane pa so izvoljeni: za Ljubljano o. Kalist; za Novomesto o. Hugolin; za Kamnik o. Reinerus; za Samobor o. Albert. Prestavljen je: v Ljubljano o. Evstahij Ozimek, v Novomesto o. Viljem Vindišer iz Nazareta, v Kamnik o. Teodorik Muren iz Nazareta.

— Prečastitega profesorja Josipa Klemenčiča napadel je njegov spriden brat in ga težko ranil v njegovem stanovanji v Hrenovih ulicah. Hudodelnik izročen je bil deželni sodniji. Zdravnik trdi, da so rane gospod profesorja sicer težke, pa ne nevarne. Bog kmalu zopet povrni zdravje prečastitemu gosp. profesorju!

— (*† Franc Mohorčič*), oče župana sežanskega in deželnega poslanca goriškega R. Mohorčiča, umrl je dne 21. avgusta v bolnišnici tržaški, kamor se je šel zdraviti. Naj v miru počiva!

tere so bili Francozi (ta najbolj omikani narod našega veka!?!)) za čase slaboglasnih svojih prekucij oropali, zavlekli jih v Pariz, vsled pariškega miru leta 1815. pa jih morali nazaj izročiti pravnim lastnikom. Pij IX., v vseh svojih delih in početjih velik, pomnožili so zbirko izdatno; vendar šteje ona v vsem le dvainštirideset slik. Al o vseh zamore se reči, da so najizvrstnejše celega sveta. Nobene ni med njimi, ki bi ne bila sloveča ali gledé umetnije ali pa umetniške zgodovine; mnogo njih spada k umotvorim prve vrste.

Preslavni slikarji Fiesole, Leonardo da Vinci, Perugino, Rafael, Domenichino, Tician, Murillo in mnogo drugih živijo po svojih preumetnih izdelkih v tej slikarnici še dandanes, in bodo živeli, dokler ostanejo umotvori njihovih mojsterskih rok. Slike: Zadnje obhajilo sv. Jeronima (delo Domenichina), Marija Folinjska (Madona di Foligno) in Kristusovo spreminjenje na gori Tabor (dela preslavnega Rafaela); altarna slika Ticijanova; Madona na prestolu (delo Peruginovo); pokop Kristusov (delo Caravaggia); sv. Romuald (delo Sachievo) prištevajo se zaradi velikosti in izpeljave med najbolj sloveče vse zbirke. Vložene so v široke zlate okvire, in so natakunjene ob stenah na močne železne palice, ter vravnane tako, da se velikim durim enako lahko povoljno pregibljejo. Ta naredba (pregibanje) služi menda najbrž v to, da si slikarji, katerih se baje vedno kaj ondi nahaja (tudi v dan naše nazočnosti ni bilo brez njih) postavljajo slike ali v povoljno svetlobo, ali senco, ali sploh kakor jim je za ogledovanje in kopiranje bolj služno in priročno. Pač nisem z lepo pogrešal dobrih in bistrih oči kje tako občutno, kakor ravno v tej slikavnici, kjer so tako blizu skupaj videti izdelki najbolj slovečih slikarskih mojstrov celega sveta.

Uže ko smo šli iz muzejev v slikarnico, prišli smo bili v neki koridor, kjer nam je donelo iz dvorane „Sala di Concistoro“ (kjer se je vršila znanstvena akademija), prekrasno petje nasproti. Naravna stvar bila je tedaj, da smo zdaj, ko smo si ogledali slikarnico, gledé akademije skleuili poskusiti še enkrat svojo srečo. In v resnici: želja ni ostala brezvspešna. Vsled silne vročine in tudi zaradi jako obširnega programa zapustilo je bilo uže toliko poslušalcev dvorano, da je stalo uže celó nekaj sedežev na razpolaganje. Prišli smo bili pa tudi drugač o prav srečnem trenutku k akademiji. Vršila se je namreč ravno pevska točka, kakor kaj enacega še nisem čul. En zbor nahajal se je v zadnjem desnem kotu dvorane, obstal je po večem iz samih debelih glasov (basov), in pel tako mogočno, tako velikansko-krepko, da bi se bila, — naj se poslužim tega izraza — kmalu tla stresala pod nogami pevcev. Drugi zbor pa se je nahajal na sprednji levi strani dvorane blizu papeževega prestola, ter je z mehko-tihimi glasovi narejal jek (Echo) prej omenjenemu zboru. Tako osnova, kakor tudi izpeljava tega speva bila je silno umetna, nepopisljivo veličastna, neprekosljiva; vse po dvorani stalo je nepremakljivo, in je strmé ter tiho molcé poslušalo neprekosljivi spev. O sklepu pa je vse po dvorani z gromovitimi slava- in živio-klici odlikovalo pevce. Vse ravno povedano, zraven pa krasota dvorane, na sprednji glavni strani gor k vsemu temu pa še na bogato-ozališanem prestolu sedeči sv. oče Leon XIII. v belem talarju, njim ob stranéh na baržunastih stoléh zbor kardinalov in družih visocih cerkvenih dostojnikov: vse to je delalo nepopisljive vtise na mene, ko sem vstopil v dvorano.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

O tajni dobrovoljnosti je umetelnik prečital to ojavo; razjasnilo se mu je obličje. Govorili so o njem v novinah, — to je njemu bilo nekaj novega; nekoli-kokrat je prečital te vrste. Primera z Vandikom in Tizijanom je močno ugajala mu. Leposlovka (fraz): „Slava ti, Andrej Petrovič!“ ljuba mu je bila jako močno; časnik je bil prinesel njegovo ime in njegov rod; to mu je bila čast — popolnoma neznana doslé. Jel je urno hoditi po sobi, vihal si je lase; sédel je na naslonjač, a skočil je in sédel na divan in neprestano premišljal, kako bode sprejemal naročnike in naročnice; stopil je k platnu — in potegnil je po njem na slepo s čopičem, hotel je roko privaditi ugodnemu gibanju.

Druzega dné se je zvonček oglašil pri njegovih durih; prihitel je in odprl. Prišla je bila neka dama, spremljal jo je sluga v služabnem plašči iz kožuhovine, z damo vred pa je bila došla mlada, sedemnajsetna gospica, nje hči.

„Ali ste vi msje Čartkov?“ — vprašala je dama.

Umetelnik se je poklonil.

„Toliko pišó o vas; vaši obrazi bajè da so popolnost sama“. Po teh besedah je dama „lorgnet“ nastavila na oči in ogledala je bistro stene, ki ni viselo nič ob njih. „A kde imate svoje podobe?“

„Ni jih še“ — odgovoril je umetelnik nekako v zadregi — „še le preselil sem se v to bivališče; na poti so še... niso dospele še“.

„Ali ste bili v Italiji?“ — vprašala je dama in vá-nj pomerila „lorgnet“, ker ni našla ničesar, kamor bi ga bila obrnila.

„Ne, nisem bil, ali hotel sem... pa sedaj sem odložil to... Ali račite, sedite!“

„Hvalim, sedela sem dolgo časa v kočiji. A, tû vendar-le vidim vaše delo!“ — opomnila je dama, ko je bila obrnila se v nasprotno steno in „lorgnet“ pomerila v riske, „programe“, „perspektive“ in podobe, ležeče po tleh. „C'est charmant, Lise! Lise, venez ici: soba po Tegnerovi navadi; gleda: nered, zmešnjava, miza, poprsije na njej, roka, paleta; tû je prah... gleda, kako je prah namalan! c'est charmant! A na drugem platnu je ženska, pere si obraz — quelle jolie figure! Uh, mladenič! Lise, Lise! dečak v ruski bundi! — gleda, dečak! Ali se vi torej ne pečate samo s podobami?“

„O, to ni modrost... da, neumen sem bil... riski...“

„Povedite, kako vi sodite današnje podobščinarje. Ali ni res, da sedaj ni takih, kakoršen je bil Tizijan? — Ni te moči v barvah, ni te... žal mi je, ker ne morem ruski povedati vam tega (dama je bila zaljubljena v živopisje, pohodila je in z „lorgnetom“ ogledala vse galerije po Italiji). Prav tako, msje Nol... oh, kako ta mala! kak nenavaden čopič je to! — Jaz so-dim, da ima več izraza v obrazih, nego Tizijan. Ali vi ne poznate msje Nola?“

„Kedo je ta Nol?“ — povprašal je umetelnik.

„Msje Nol? Oh, kako nadarjen človek je to! — na-obrazil jo je, ko je bila še le dvanajsetna. Morate gotovo priti k nam. Lise, pokaži mu album. Znajte, da sve prišli k vam zato, da bi takój začeli obraziti jo.“

„Da, jaz sem pripravljen vsako minuto.“ Kakor bi trenil, prinesel je podstavek s prigrutovljenim platinom, v roko vzel paletu in oči vprl hčeri v blede obraze. Da je poznal človeške lastnosti, opazil bi bil takoj začetek mladostne strasti do plesišč, začetek nemira in žalobe o dolgočasnosti pred obedom in po obedu — tožbo, da bi v tistem oblačilu hodila na izprehod, — hude nastopke brezčutnega truda z vsakojakim znanstvom, ki je vcepljala ga jej mati duhu in srcu na razvitek. A videl je umetelnik v teh nežnih ličicah le čopiču vabljivo blede prozornost nje tela, mamečo, rahlo otožnost, tenki svetli vratak in mladega tela aristokratični ponos. Užé naprej se je tješil sè zmago, da pokaže lehkost in blesek svojega čopiča, ki je doslé pečal se le s pustimi črtami surovih vzorov, sè strogimi antikami (starina) in odlikami (kopija) različnih izbornih umetelnikov. Užé naprej se mu je v mislih senjalo, kako bodo sijala ta nežna ličica.

„Moram povedati vam“ — opomnila je dama z nekoliko ganjenim glasom — „jaz bi rada... sedaj ima obleko na sebi... jaz bi, priznavam, ne bi rada, ne, da bi bila v obleki, ki smo jej tako vajeni: jaz bi rada, da bi prosto bila oblečena in da bi sedela v senci česa zelenega, podobnega polju, da bi čreda bila za njo, kak gaj... da bi ne bilo kazno, da ide nekam na plesišče ali na kako večerno zabavo po sedanji navadi. Naši plesi, priznavam to, moré duha, moré našega čutja ostanke... Prostote, prostote bi bilo treba več.“

Uh, materi in hčeri je bilo na licih zapisano, da ste mudili se na plesiščih tako dolgo časa, da je bilo čudo, da obe niste bili, kakor iz voska vlti.

Jel je delati Čartkov, posadil je „original“ na priičen prostor, vse je premislil v svoji glavi, potegnil je s čopičem nekolikokrat po zraku, ustanavljal je v mislih točke; mežknil je, stopil nekoliko nazaj, pogledal z daleč, a po minoli uri je začel in dokončal podmal (boden). Zadovoljen je bil z njim in takoj je začel malati; zameknil se je v delo; zábil je na vse, — zábil je celó, da ima blizu sebe aristokratični dami, začel je zdaj pa zdaj pretrgano izgovarjati umeteljniške besede, izpuščal je iz sebe glasno razne zvoke, zdaj pa zdaj je zapel, kakor pristuje umetelniku, ki je z vso dušo zamaknjen v svoje delo. Brezi vsakoršnih okolnosti dvignil je le čopič, opozoril je „original“, da bi vsklonil glavo, — „original“, ki je naposled jel silno vrteti se in ki je kazal veliko utrujenost.

„Dosti je danes — dosti“ — rekla je dama.

„Še malo“ — poprosil je umetelnik in zamislil se.

„Ne, ali ne utegneve! — ura je tri, Lise!“ — opomnila je, ko je bila v roko vzela malo urico, visečo na zlati verižici pri pasu, in vskliknila je: „Oh, to je kesno!“

„Le minutico!“ — rekel je Čartkov s prostodušnim in z otroški prošnjim glasom.

Dama pa menda ni bila nikakor voljna, da bi bila ustregla umetelnikovi želji, in obljubila je, da bode drugoč sedela delj časa in vse namestila.

„To je mrzko“ — mislil je Čartkov — „zdaj še le je omajala se mi roka.“ Spomnil se je, da ni ustavljal ga nihče, nihče branil se mu, ko je malal v svoji delavnici na Vasiljevskem otoku; Nikita je sedel na svojem prostoru, da ni genil se — delal je poleg njega, kakor dolgo časa je hotel; tudi zaspal je v svoji odločni postavi (Stellung). Nevoljen je odložil čopič in paletu na mizo in žalosten je stopil pred platno.

Priporočila se je visoka dama in izbudil se je iz zamišljenosti. Po bliskovo je šinil k durim, da je spremil obé; na stopnicah je dama povabila ga, naj pride bodočo nedeljo na obed, in veselega obraza se je vrnil

v svojo sobo. Popolnem ga je bila očarala aristokratična dama. Doslé je sodil take osebe, kakor kaj nepristopnega, da so bitja, ki so na sveti zato, da se vozijo v prekrasnih kočijah sè slugami v služabni obleki in z gizdavim kočijažem — in da hladnodušno pogledajo človeka-pešca v priprostem plašči. A nenedoma je izmed takih stvari bitje prišlo k njemu v sobo; mala podoba in sprejel je povabilo na obed v aristokratično hišo. Ovladala ga je nenavadna pokojnost; do céla je bil omóčen in nagradil si je to sè slavnim obedom, z gledališčem zvečer in zopet je v kočiji mesto premeril brez vsakoršne potrebe.

(Dalje prihodnjič)

Naši dopisi.

Iz Gorice 3. sept. (Izv. dopis.) († Grof Chambord.)
Kakor je bil grof Chambord zvest gost in velik dobrotnik mestu goriškemu, enako hvaležno se mu je hotela Gorica pokazati, ko so ga pripeljali danes v Gorico in spravili k zadnjemu počitku na Kostanjevici, kjer počiva med drugimi njegovimi sorodniki tudi Karol X. Mesto je v resnici vse storilo, da bi bilo pokopališče dostojno, vredno kraljeve časti. Veliko dni so zasajali velike droge, na katerih so visele danes velike črne zastave od kolodvora in skoz celo mesto, koder se je sprevod pomikal. Mestne ulice so bile na dotičnih črtah vse v črnem, ker uradna in privatna poslopja so se povsod v črno preoblekla. V veliki cerkvi pa so velikanske črne preproge vse zidovje in stebre zatemnile, in na sredi cerkve se je vzdignila trojna estrada od višine, kakoršne še nismo nikjer zapazili pri mrtvaških odrih, tudi na našem cesarskem dvoru ne. Oder so obdajali 4 veliki sedmorožnati svečniki, in okoli in okoli od tal do vrha je bilo gosto razvrščenih težkih sveč (torč). Tujcev je prišlo vsak dan več, in užé pred 4 dnevi so prodajali zasebniki pojedine sobe po 5 gld. za en dan, in kjer je bila lega ugodna, tudi po veliko več, celó do 20 gold. Tujci so pa došli večinoma iz Francije, kakor si jih lahko spoznal po značajnih tipih in še bolje po govoru. Radovednega ljudstva se je kar trlo pred hoteli, zlasti ob uri, ko je kak vlak novih gostov pripeljal. Ubogi Francozi so bili včasih v stiski, ker se s postrežki in kočijaži, pa tudi z drugo domačo gospodo niso mogli z lahka razumeti. Tukajšnja aristokracija, ki se je pokazala gostoljubna in galantna proti francoskim aristokratom, je poslednjim na več strani prišla na pomoč, tudi zaradi stanovanj.

Včeraj je došla novica, da je cesarjeva Štefanija srečno porodila princesinjo; veselje na to stran je močno kontrastiralo proti mestni obleki, ki je kazala na žalostni današnji sprevod. Storilo se je pa v naglici vse, in notranjim čutom se je dal na obojo stran primeren izraz.

Danes je privrelo tudi od vseh strani z dežele ali kmetov mnogo ljudstva, zlasti pa je bila tudi duhovščina v obilnem številu zastopana. Na vse zgodaj se je začelo ljudstvo pomikati proti kolodvoru, ob 7. uri so bili užé vojaki in veterani razpostavljeni ob cesti. Vlak, ki je pripeljal pokojnega grofa Chamborda, je bil tudi ob 5. uri zjutraj užé na postaji; ali sprevod do prvostolne cerkve je začel se gibati še le po 9. uri. Razume se samo ob sebi, da so se uradno udeležila vsa tukajšnja društva in zavodi, kakor vsa cesarska, vojaška, civilna, kakor mestna gosposka. Duhovnim na čelu je bil novi goriški nadškof dr. Zorn, ki je nalašč prišel zato v Gorico. Za mrtvaškim vozom je stopal cesarjev poslanec knez Thurn in Taxis, potem prvi

pesmi nekako želje razodete) zadnja leta turški jarm; daj Bog, da bi se tudi stanovniki onih dežel vклонili rimskemu papežu, ter spoznali ga za to, kar v resnici je: za edino pravega vrhnega poglavarja krščanstva na vsi zemlji. — Pesem pa se glasi:

Triglav Balkanu.

Pridi, pridi, črna megla!
Pa zakrij mi sive glave,
Bom prelival solze grenke,
Jih prilival valom Save.

Le prinesi grom doneči
Strel ognjenih hitre žare,
Stresaj, vdarjaj mi Balkana,
Vari Srbe in Bolgare.

Sem pošiljal hčerko *) brzo,
Opominjal ga dolžnosti:
Naj varuje sine Slave
Zmote krive, posilnosti.

Hčerka solzna se vračala,
Glase žalostne nosila:
Da Bolgare, Srbe tlači
Kriva vera, turška sila.

Stresaj, vdarjaj mi Balkana,
Naj pogleda tri pečine,
Ki jih dvigam prisegaje
Varujoč slovenske sine.

Varha naji je postavil
Stvarnik ob bregovih Save,
Naj posavskim prebivalcem
Bran'va vero in zastave.

Prisegaje sva grmela:
„Stvarnik, Bítje trojedino!
Zvesto bova jim branila
Sveto vero in lastnino!“

Glás privabi rod slovanski,
Mati skrbna ga izročá.
Al te, Balkan! ni ganila
Prošnja mila, solza vroča?

Je ganila hčerko mojo,
Slavi da je obljubila:
Bom sinovom tvojim žejo
Z zdravo vodico gasila.

Je ganila pišov silo,
Vetrič jim hladil bo čelo;
Je ganila tičic trumo,
Da bo pela jim veselo.

Je ganila srd oblakov,
Da ne vžiga koč jim strela,
Da nevarnost vsih strahovi
Zapustili so jim sela.

Tebe, Balkan izdajavec!
Tebe sam'ga nič ne gane,
Ti, nezvesti, vedno sekaš,
Vedno jim ponavljaš rane!

Ti izdajaš jih neveri,
Trdi mačehi nezvesti,
Pa jih trgaš iz naročja
Svetega Duha nevesti.

Stvarnik, Bítje trojedino!
Čul prisego si Balkana;
Pa nezvest prisegi svoji
Glej! odvráča ti Slovana.

Vse, kar stvaril si, Te moli,
Vse povelja Tvoja čuje;
Balkan sam Te je pozabil,
Vsaka stvar se mu huduje:

Mi je rekla Sava hitra,
Da združila bo sestrice,
Pa spodbijala podnožje
Bo sovražniku resnice.

Obljubili so oblaki,
Da ga strela bode bíla,
Da vrhove mu nezveste
V prah minljivi bo zdrobila.

Prah vetrovi bodo nesli
V črno morje, v globočine.
Reci Stvarnik, naj zgodi se,
Da otmeš slovanske sine!

Daj jih zopet Romi sveti,
Dolgo, dolgo po njih plaka,
V nji že dolgo brat slovenski
Jih s poljubom srčnim čaka.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Vse te dní mu ni na misel prišlo navadno delo. Samo pripravljaj se je in čakal je, kedaj se oglasi zvonček. Napósled je prišla aristokratska dama s svojo hčerjo vred. Dal jima je sedeža, dvignil je platno — uže lahko in ponosen na svetsko ročnost — in jel je malati. Jasni dan, solčna svetloba v sobi je močno pomagala mu. Opazil je na svojem „originalu“ mnogo takega, kar bi ulovljeno in na platno zlito utegnilo dati visoko ceno podobi; preverjen je bil, da je mogoče dokazati nekaj posebnega, če zdela vse dovršeno tako, kakor se mu to resnično obeča sedaj. Jelo je srce na lahko utripati mu, ko je spomnil se, da naobrazi nekaj, česar še niso videli drugi. Popolnoma ga je prevzelo delo, do céla se je zameknil v svoj čopič — in zopet je zábil na aristokratski rod navzočnega „originala“.

O hitrejšem dehu je videl, kako se prikazujejo nežne črte in vstaja skoro prozorno telo sedemnajstletne deve. Lovil je vsako posenčje, rahlo žoltost, jedva vidno modrino pod očmí, a uže je pripravljaj se, da naobrazi majhno runjo, ki je bila prikazala se na čelu, kar za seboj začuje materin glas:

*) Savo.

„Oh, zakaj to? — ni treba tega! Vaš obraz . . . na nekaterih prostorih . . . kakor bi bil nekoliko žolt, in tukaj, kakor bi bile temotne pičice.“ Umeteljnik je začel dokazavati, da te pičice in ta žoltost, da to posebno dobro strinja se, zлага — da se z obličjem prijetno in néžno. Ali dobil je odgovor, da to se ne zлага nikakor in da prav nič ne pristuje to — in da se to le zdi mu.

„Ali oproščajte, le nekoliko je, samo tukaj-le obličja doteknila se žoltkasta barva“ — opomnil je umeteljnik prostodušno. Ali tudi tega ni dovolila mu dama. Dejala je, da Lise le tega dné ni prav zdrava, da nikoli ni žolta in da nje obličje posebno sè svežo barvo ponaša se. O žalosti je začel izglajati, kar je bil čopič namalal na platno. Zginilo je mnogo skoro jedva vidljivih črt in ž njimi vred je zibnilo tudi nekoliko podobnosti. Nečutno je začel dajati obrazu tisti splošni „kolorit“, ki nepremišljeno dajó ga podobam in obraze iz nature maličijo nekako hladno vzorno, kar nahajamo na učilnih prvotinah. Ali dami je ugodno bilo to, ker je bil popolnoma zginil žaljivi „kolorit“. Čudila se je le, da tako počasi napreduje delo, in dejala je, da je slišala, da o drugi seji popolnem dokonča podobo. Umeteljnik temu ni znal odgovoriti ničesar.

Dami ste ustali in odpravljali se na odhod. Umeteljnik je odložil čopič, spremil ji do duri in potlej je dolgo časa žalosten stal na tistem prostoru, pred svojo podobo. Gledal jo je glupo, a po glavi so v tem rojile mu tiste ženske črte, rojila tista posenčja, motala se mu je po njej tista zračna sloga, ki je bil naobrazil jo, pa je čopič neusmiljeno moral uničiti vse. Zamaknjen je bil vá-nje do céla, položil je podobo na stran in prišla mu je na vrsto Psihe, nje pohojena glava, ki je poiskal jo nekdé, namalal jo je bil uže davno popreje na platno. To je bila na lahko, ali popolnem vzorno, hladnodušno naobražena glava, zgol navadnih črt skupina, ki ni bila prilastila si živega tela. Ker ni imel nikakoršnega dela, jel je ogledavati jo, naznačil je na njej vse, kar je bil popreje opazil aristokratični devi na obličji. Črte, ki je bil ulovil jih, posenčje in ujema, vse to se je tû prikazalo v taki očiščeni podobi, v kakoršni se javi, ko umeteljnik gleda prirodo, oddaljuje se od nje in tvori nekaj njej podobnega. Psihe je začela buditi se, prosvitajoča misel pa je tudi jela prominjati se v vidno telo. Mlade svetske dame obličje, njega izraz je nehoté imela Psihe, a poleg tega je nje delež bil samosvojen izraz, ki je opravičeval nje čast, da je čisto izvirno delo. Zdelo se je, da je upotrebil nekoliko, pa tudi vse, kar je izvor kazal mu, in popolnem se je posvetil svojemu delu. Nekoliko dni se je mudil le z njim. A pri tem delu ste ga tudi zasačili znani dami o svojem prihodu. Ni utegnil s podstavka sneti obraza. Obé dami ste radostno vskliknili in tleskali z rokama.

„Lise, Lise! — oh, kaka podobnost! Superbe, superbe! — Kako ste dobro izumili, da ste oskrbeli jo z grško obleko! Oh, kaka nenadnost!“

Umeteljnik ni znal, kako bi dami vzbudil iz prijetne omame. Pekla ga je vest, povešal je glavo in tiho opomnil: „To je Psihe.“

„Ali je Psihe nje podoba? — C'est charmant!“ — dejala je mati in smijala se, nasmijala se je tudi hči. „Ali ni res, Lise, da bode največa ugoda tebi to, ker bode Psihe tvoja podoba? — Quelle idée délicieuse! Ali kako delo je to! — To je Correggio! — Priznavam, da sem čitala o vas — in slišala, ali nisem znala, da ste tako nadarjeni. Ne, vi morate vsekako naobraziti i mene.“ — Rada bi bila dama, da bi tudi sama bila namalana, kakor nekaka Psihe.

„Kaj bode pa sedaj?“ — vprašal se je umeteljnik, „ker dami hočete, pa naj bode Psihe to, kar zahtevate“, in glasno je rekel: „Račite, posediti le malo še, jaz se le še malo dotaknem nečesa.“

„Oh, jaz se bojim, da ne bi kakor koli . . . tako podobna je sedaj!“

Ali umeteljnik je poznal, da je žoltina bojazni izor — in upokojil ji je, povedal je, da hoče očem dati več ognja in izraza. A res je močno pekla ga vest in hotel je obrazu dati malo več podobnosti originalu, zato da bi kedo ne grajal ga očito grdo. Resnično je napósled Psihe, — nje obličje devi preskrbelo jasnejše črte.

„Dosti je!“ — vskliknila je mati, jela je bila bati se, da bi podobnost napósled ne bila prevelika. Umeteljniku plača je bilo vse: smeh, novci, pokloni, iskreno mu je roko stiskala dama, povabila ga je na obed, s kratka: mnogo laskavih nagrad mu je bilo delež.

Podoba je šum vzbudila po mestu. Dama je pokazala jo prijateljicam: vse so čudile se umetelnosti, ki je živopisec z njo zadel podobnost in tudi krasoto preskrbel originalu. O poslednji, to je — da, vstal je razgovor, a ne brezi male zavistne zarudelosti v licih.

Takoj so umetelnika obložili z delom. Podoba je kazala, da hoče vse mesto dati, da ga namala. Vsak trenotek se je zvonček oglasil pri durih. Nekoliko je to utegnulo biti dobro, zato ker je neprestano imel priliko, da je o mnoštvu privajal se različnim podobam. Ali na nesrečo so to bili samo taki ljudje, ki je težko ustrezal jim, to so bile duše — prenagle — nadležni krsti, kateri bolj, ta bolj, za tega del so bili nestrpilji do skrajne mere. Vsi so le zahtevali, da bi delo bilo lepo in brzo.

Umeteljnik se je preveril, da je do céla nemogoče to, da bi kaj dokončal, da bi vse nameščevati mogla naglost in bistra čopičeva smelost; da mora ves izraz splošno jasen biti in da čopič ne smé prodirati v neznatne podrobnosti, s kratka: da je popolnem nemogoče, da bi delal po natori, po nje dovršenosti. Temu moramo prideti, da je skoro vsakdo izmed teh, ki so dali namalati se, zahteval nekaj družega. Dame so hotele, da bi posebno duh javil se v obrazih — in značaj, da bi do céla ne pazil na drugo, da bi okroglil vse ogle, da bi umeraval vse potvarnosti in če je moči, ognil se jih do céla, s kratka: da bi popolnem zagledal se v obličje, kedor bi imel priliko, ter videl ga. Za tega del so, ko so sedale, da je obrazil jih, zato zminjale se tako, da je v zadregah bil umeteljnik; nekatera je hotela na svojem obličji kazati otožnost, nekatera bol, nekatera pa je vsekako hotela zmanjšati usta, in krčila jih je tako, da so izšobila se v en konec in podobna bila glavici na palici. A vrh tega so od njega zahtevale podobnost in neprisiljeno prirojenost. Moški niso bili nič boljši, nego dame: ta je hotel biti naobražen silno resne, napihnjene glave, ta k višku gledajočih, razplamčenih očí; telesne straže poročnik je neomajljivo zahteval, da bi na njem bilo videti Marta; uradnik se je napenjal, da bi bil resnejši, blagostnejših lic in roka da bi počivala mu na knjizi, ki je na njej z malimi črkami bilo napisano: „Zmérom je gojil pravico.“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 8. sept. (Izv. dopis.) V kratkem so pri nas na kmetih osnovali dve novi „bralni društvi“, eno na Vipavskem v Velikih Žabljah, drugo pa v Brdih, v Števerjanu (sv. Florijanu). Kdor mlačnost in občo zaspanost naših Brd pozna, vé najbolje ceniti trud

stim stoletjem. Brižinski spomeniki so preneznatni po obsegu in po vsebini, da bi hodili tu v poštev; tudi niso pisani v panonski, ampak v norični slovenščini.

Ko bi naš rojak za svoj narod ne imel drugih zaslug od imenovanih (ima jih pa še mnogo več, kakor Vam bode gosp. slavnostni govornik razjasnil), ostalo bi vendar njegovo ime z zlatimi črkami zapisano v zgodovini slovenski.

Ali, kakor sem omenjal, posvečen je njegov trud vsemu Slovanstvu in nekaj tudi drugim arijo-evropskim jezikom, osobito romanščini in staroindijščini, in je vsled tega njegovo veliko ime zaslovelo povsod, kjer koli se bavijo z jezikoznanstvom, in bavijo se ž njim po vsem naobraženem svetu. Kjer pa je toliko truda in toliko istinitega uspeha, ondi je naravno tudi mnogo priznanja in časti. Da je naš rojak prvi slovanski jezikoslovec, kar jih je kedaj bilo in kar jih zdaj živi, pripoznano je brez ugovora; ali učene glave trdijo, da bi bil tudi prvi med vsemi zdaj živečimi jezikoslovci sploh.

Naj poslednje obvelja ali ne, toliko smelo trdimo, da si je pridobil po svojih mnogobrojnih izbornih delih takovo sijajno ime, da bi bil še tako naobraženemu narodu na ponos. Prišteval bi ga onim, naravno sila redkim osobnostim, onim velikanom učenosti, kateri se tudi velikim narodom porajajo jedva vsako stoletje enkrat. Ni torej čuda, da ga toliko učenih društev šteje svojim udom, da mu na prsih blesti toliko odlikovanj in osobito, da ga je milost Njegovega veličanstva presvitlega cesarja povzdignola v viteški stan, mu podelila naslov dvornega svetnika in ga imenovala dosmrtnim udom gosposke zbornice državnega zbora avstrijskega.

Pri toliki slavi in tolikih častéh ohranil je pa vendar slavljenec prirojeno mu skromnost, in kar je posebnega uvaževanja vredno, ohranil tudi vročo ljubezen do svoje domovine, domovine slovenske. V dokaz temu dovoljeno mi bode navesti le en slučaj in to tembolj, ker je v ozki zvezi z današnjo svečanostjo. — V ožjem krogu bila se je lansko pomlad sprožila misel, praznovati Miklošičev sedemdesetletni rojstni god. Ta lepa misel padla je bila na rodovitna tla. Sestavljen je bil slavnostni odbor, obstoječ iz veljavnih mož vse Slovenije, kateri je počastil mojo malenkost s predsedništvom in ob enem mi naročil, da poprašam rojaka našega, ali se z nakano sklada in ako se sklada, ali ne bi hotel svečanosti počastiti in povelicati s svojo navzočnostjo. V 25. dan vinotoka odgovoril je na moje pisanje in v tem odgovoru stoji, v naščini se vé da, med drugim doslovno tudi to-le: „Poročilo, da štajerski Slovenci namenijo sedemdesetletnico mojega godu obhajati, me je jako razveselilo; še večje bi bilo moje veselje, če bi mi mogoče bilo, te slavnosti se udeležiti. Ali moje slabo zdravje mi tega ne dopušča. Recite, lepo Vas prosim, vsem mojim prijateljem v mili moji domovini in po drugih slovenskih deželah, koliko sem jim hvaležen za čast meni namenjeno.“ Te dražestne besede ne potrebujejo nobenega tolmača. Našega velikega rojaka toraj posebno veseli, da ga spoštuje, časti in slavi mila domovina. Tudi posledice temu so jasne vsakemu same ob sebi in bilo bi odveč, še posebej na-nje opozarjati.

Svojim kratkim besedam dostavim samo še eno iskreno željo, s katero se tudi vsi navzočni gotovo skladata in z Vami isto tako vsi, ki so danes v duhu pri nas. Ta želja je: Previdnost božja nakloni slavljenču še mnogo srečnih let neutrujenega delovanja, učenosti na korist, domovini naši pa in vsemu Slovanstvu na slavo!

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Iz početka so s potom oblivale umetelnika take zahteve, vse to je moralo kazati se, premišljati je bilo treba, a rok (frist) so dajali majhen. Naposled je izpoznal, v čem je delo, in ni ubijal sè s posebnim trudom. Iz dveh, treh besedí je presodil, kako hoče naobražen biti kedo. Kedor je hotel Marta, imel je v obrazi Marta; komur se je zljubil Biron, temu je dal Bironovo postavo. Dama, katera je hotela biti Korinna, Undina, Aspazija, pripravljen je bil takoj na vse jako dragovoljno, dal je sam ob sebi vsakemu dosti blagoobrazija (lepote), katera, kar nam je znano, ne pokazi nikoli ničesar in kateri na ljubo tudi nepodobnost prizanašajo umetelniku. Po kratkem časi je začel sam čuditi se nenavadni bistrosti in smelosti svojega čopiča. Kedor pa je dal namalati se, umeje se samo ob sebi, vsak je bil močno vesel — in slavili so ga, da je veleum (genij).

Čartkov je napósled v vsakem oziru bil živopisec po šegi. Vozil se je na obede, spremljal je dame v slikarnice, tudi na izprehode, oblačil se je gizdavo in trdil je često, da je družbe treba umetelniku, da mora varovati svoje česti; umetelniki, da se oblačijo, kakor čevljarji, da ne znajo vredno vesti se, da se ne vladajo po viši pristojnosti, da so brezi vsakoršne omike. Domá, v delavnici je ustanovil red in čistoto na moč natančno, udinjal je dva izborna lakaja, preskrbel se je z gizdavi učenci, preoblekel se je nekolikokrat na dan v razna jutranja oblačila, kodral si je lase, pečal se je z dovrševanjem različnih načinov, kako je treba sprejemati goste, trudil se je z vsemi mogočimi sredstvi, da bi odičil svojo vnanjost, da bi prijeten vpliv imel na dame; s kratka: v malem časi nisi poznal v njem lahko tega skromnega umetelnika, ki je popreje neznan delal v svoji sobi na Vasiljevskem otoku.

Smelo se je izražal o umetelnikih in umetelnosti, trdil je, da nekedanjim umetelnikom dajó preveč dostojanstva, da do Rafaela nobeden ni malal osob, temuč lotke (puppe); da misel veje le opazovalcem v domišljavosti, kakor bi v njih bilo videti kaj svetega; da Rafael sam ni malal zmirom dobro, o marsikaterem njega delu da je ohranila se le ustmena slava; da je Mihael Angelo bil samo širokoustnež, ki je hotel slepiti le z anatomske znanostjo, mičnosti pa da nima nikakoršne, in da je sedaj pravega bleska, čvrstega čopiča in kolorita iskati treba le v devetnajstem veku. Tako je, to je rado, naposled prigovoril sam do svoje hvale.

„Ne, jaz ne umejem“ — govoril je — „kako drugi napreženi sedé in čepé, ter delajo naprej; človek, ki nekoliko mesecev ubija se z obrazom, to trdim jaz, ni umetelnik, temuč mučenec; jaz ne verujem, da bi imel spretnosti; veleum (genij) dela smelo, bistro. Dejte, jaz“ — opominjal je in navadno obračal se v goste — „jaz sem to podobo izdelal v dveh dneh, to-le glavo sem obrazil samo en dan, to-le nekoliko ur, to skoro le uro. Ne, jaz . . . jaz priznavam, ne sodim, da je umetelnost to, če kdo stavi črtico za črtico, to je rokodelstvo, pa ne umetelnost.“

Tako je govoril svojim naročnikom, naročniki pa so čudili se moči in smelosti njegovega čopiča in začeli so glasno vikati, ko so slišali, kako brzo je do-

delal ta in ta obraz, in drug drugemu so opominjali: „To je nadarjenost, res nadarjenost! — gledite, kako se oči svetijo mu, kedar govori! Il y a quelque chose extraordinaire dans toute ta figure!“

Umeteljniku je bilo milo, ko je tako sodbo slišal o sebi. Ko so bile novine prinesle natisneno hvalo o njem, veselil se je, kakor otrok, če prav je to hvalo bil kupil za svoje novce. Nosil je list s tako hvalo povsodi in nehoté kazal ga svojim znancem in prijateljem, a to vse je tješilo ga z največo prostodušnostjo. Rastla je njega slava, množila so se naročila, množilo se je delo. Uže so od njega jeli zahtevati podobe in obraze, ki je malal jih in dodelaval o učilnih letih. Malal jih je sedaj brez velikega truda, izgotavljal je v risku le glave, drugo pa je dajal, da so učenci dogotavljali mu.

(Dalje prihodnjič.)

Slovensko slovstvo.

Vabilo k naročbi „zgodovine štajerskih Slovencev.“

40 let bo uže, kar je izišla v Gradci (leta 1844.) Krempeljnova povestnica štajerske zemlje, knjiga, po kateri so bili štajerski Slovenci tako radi segli, da je uže davno pošla. Namesto prirediti 2. izdajo Kr. „Dogodivšin“, nameravam jaz v bodočem letu izdati in založiti svojo „politično in kulturno zgodovino štajerskih Slovencev“, katero so mi nekateri odlični štajerski zgodovinarji pregledali in popravili. — Da pa mi bode mogoče število iztisov določiti in se na ta način prevelike izgube pri tem nevarnem podjetji obvarovati, prosim vse domoljube, da bi mi naročnikov in naročnine (cena 1 gold.) naprej nabirati blagovolili.

V Krškem dné 15. septembra.

J. Lapanje,
meščanske šole ravnatelj.

Naši dopisi.

Iz Gorice 17. sept. (Izv. dopis.) V Tolminu so bili dalj časa brez pravega sodnika, in so posle zadnjega opravljali sodnijski pristavi; zdaj pa pride v ta trg, ki je preobložen z velikimi sodnijskimi opravili, g. France Kodrič kot pravi c. kr. okr. sodnik, ki je bil doslej kot tak v Cerknem. Kolikor mi vemo, je ta uradnik slovenskega jezika zmožen, in je po vsem dosedanjem njegovem obnašanju soditi, da bo enakopravnost v uradovanju spoštoval tudi za Slovence, če ne bodo slovenske stranke same proti sebi ravnale, in če torej poslednje ne bodo same sebe bile po glavi z nemškimi vlogami. Pa v Tolminu dajejo leto za letom neki odvetniki slovenskemu občinstvu slab izgled, in to so taki, od katerih narod pač drugačno obnašanje pričakuje. Kolikor sem jaz slišal, se narod na kmetih zeló huduje, da tudi v Gorici odvetniki slovenskega rodú služijo strankam samo ali skoro izključljivo v tujščini. — Gosp. Anton Hribar, vodja c. kr. deške vadnice v Gorici, je dobil zlati križ za zasluge. Ta gospod je, kakor v obče trdijo, jako delaven šolnik, prejšnja leta se je trudil, da bi povzdignil narodno petje na Goriškem; zadnji čas pa se je popolnem umaknil z narodnega pozorišča. Upajmo, da nekaj svojih moči narodu še nadalje posveti; saj je g. odlikovancu znano, kako narod blaženja s petjem potrebuje. — Častni kanonik preč. gosp. Št. Kafol, dolgoletni nadškofijski kancelar, postal je pravi kanonik naše prvostolne cerkve; kot kancelar pa pride na njegovo mesto č. g. Matija Kravanja. — Cesarjeva zahvala, razglašena po ministru

Taaffeju, se je brala po goriških mestnih, in, kakor „Ed.“ poroča, tudi po zidovih tržaškega mesta samo v nemškem in italijanskem jeziku! Slovence so toraj popolnem prezrli od strani tržaške vlade. Včeraj sem jaz v Korminu, ki se imenuje z večo pravico laško (furlansko) mesto, isto zahvalo videl vendar tudi v slovenskem jeziku, in je po tem in tudi po obliki papirja sklepati, kakor da bi bili za Gorico in morda tudi za Trst slovensko prestavo samo odrezali! Vlada doslej ob takih prilikah vendar ni žalila slovenske narodnosti, kakor se je to zdaj zgodilo. Skoro bi človek prašal, ali bi ne bilo pristojno, da bi naši deželni poslanci, ki so zdaj še zbrani, vlado zarad tega prestopka interpelovali. Ako bomo molčali, potem bo lahonstvo še predrzniše, ki uže godbo c. k. polka terorizuje, in se je na žalost slovanski polk naposled udal in na pr. za Ischio koncert naznanil na plakatih samo v nemškem in italijanskem jeziku, prej ko ne v strahu, da mu laški pobalini plakate pomažejo, kakor se je bilo to zgodilo prešlo spomlad! (Konec prih.)

Prem 8. sept. (Dalje.) Človek si večino svoje hrane kuha, peče, praži in tudi drugače pripravlja, da mu je užitna, tečnejša, bolj redilna in ložeje prebavljiva. Koliko jedil bilo bi v surovem in nepripravljenem stanu razvajanemu človeškemu želodcu ne le neprebavljivih, nego tudi celó pogubo- in smrtonosnih! Ravno tako tudi sicer sama na sebi trda in pusta krma, ako se nekoliko priredi in pripravi, domači živini prav dobro tekne. Vsak živinorejec dobro vé in je iz lastne skušnje sam prepričan, da živina samo suho, trdo in dolgobiljnato slamo zeló nerada jé, se ob njej nič ne zredi in tudi nobenega dobička ne daje. Če pa slamo ali pusto seno nekoliko z deteljo pomešamo, jo dobro v rezanico razrežemo, v zadosta velikem čeburu nekoliko poparimo in stati pustimo, da se nekoliko skisa, in če potem tako rezanico še malo s slano vodo poškopimo in nekoliko z otrobi potresemo, je to za živino potem prav dobra in tečna hrana, katero z vso slastjo rada uživa in se po nji, ako se jej o pravem času in zadostno ž njo klade, tudi prav dobro redi. Tako pripravljena slama ali druga pusta krma je uže sama na sebi za celo dobro tretjino bolj redilna, nego bila bi v suhem stanu polagana, ter je tudi nič pod zló ne pride. Uže na ta priprosti način se s prav malim trudom pri krmi veliko prihraniti more, kar naj bi se sploh ne le tukaj, nego po celem postojnskem okraji v svojo lastno korist in boljši napredek domače živinoreje poprijelo in vpeljalo. Res, da so na Pivki sploh, sosebeno pa še v tej okolici za obilo pridelovanje živinske krme zeló neugodne okoliščine; a tudi v tej zadevi dá se z ne prevelikim trudom še precéj veliko koristnega in naprednega doseči in dognati. V to svrho priporoča se pred vsem prav toplo živinorejcem na Pivki, da prično na svoje njive tudi deteljo lucerno bolj sejati, katera zeló hitro raste, se na enoistem prostoru med letom more večkrat kositi in daje obilno dobre in tečne sveže krme. Daje pa poleg tega, ako se ni pustila predolgo rasti in steblije njeno oleseneti, tudi dobro in tečno suho živinsko krmo. Ta detelja vzdrži se za krepko rast in obilni pridelek na enoistem prostoru tudi dosta dalj časa (več let), nego vsaka druga detelja. Ima pa ta detelja tudi še drugo dobro lastnost, in to je, da živine, ako se jej v svežem stanu polaga, ali pa, če se ž njo popase, ne napenja, kot je to pri drugih deteljah, osobito pa še pri rudeči štajarski detelji, vsled katere je uže marsikako živinče v nevarnost prišlo pred poginom. — Še enkrat se poudarja, da lucerna na malem prostoru obilo dobre, tečne in redilne živinske krme daje. Vse uže sedaj doma pridelovano senó naj bi se v prihodnje tudi in edino le doma vporabljevalo, ne pa v lastno škodo

Ker se je omenjena nemška družina podala iz cerkve skoz zakristijo v jezuitski samostan, ki jej je prizidan, šel sem tudi jaz za njimi. Prišli smo v drugem nadstropji v zelo prostorno dvorano, kjer so na 14 sten-skih slikah predstavljene vse glavne dogodbe iz življenja sv. Alojzija. Voditelj nas je zaporedoma peljal od ene do druge, ter nam ob kratkem razložil ves življenjepis tega slavnega svetnika. Iz dvorane peljejo duri naravnost v ono sobo, v kateri je sv. Alojzij prebival. Se vé, da nas je tje še bolj mikalo. Spremenjena je zdaj v mično kapelo z malim altarjem, pod katerim se shranjuje ona rakev (truga), v kateri je prej počivalo njegovo sv. truplo. Videti je v tej kapeli tudi še oni križ, pred katerim je sv. Alojzij mnogo let molil; dalje se shranjuje tu knjiga, katero je sam napisal; po stenah pa je poobešenih pod steklom mnogo lastnoročnih njegovih listov (pisem), da se videti in brati zamorejo.

Ne daleč od tega nekdanjega stanovališča sv. Alojzija je tudi soba, kjer je bival zveličani Janez Berhmans, in koj blizo zraven tudi Marijna kapelica, v kateri sta oba sloveča svetnika pogostno molila in prejemala sv. obhajilo. Zaporedoma smo vse te prostore obhodili, in občudovaje ogledovali vse njihove posamnosti. S tihimi željami zapustil sem vse te prostore: naj bi oba slavna svetnika obilno prosila za našo slovensko šolsko mladino!

Ker se v neposrednji bližavi ravno popisanih dveh svetišč nahaja sloveči „Kapitol“ (Campidoglio), podal sem se za ene trenutke tudi še tje. Hodil sem sicer uže prejšnje dni večkrat tam memo in okoli, pa ga do zdaj ne vzel še nobenkrat v misel. Zgodi naj se to vendar zdaj, predno vzamem s svojimi „Spomini“ slovó od „Večnega Mesta“. Staremu Rimu bil je kapitolski homec ali „kapitolium“ versko in politično središče. Govorim naj najprej o prvem. Vrh Kapitola, menda na pr. ravno ondi, kjer se dviguje zdaj cerkev „Ara coeli“ (govoril sem o njej pri popisu družega dneva mojega bivanja v Rimu), stalo je Rima najčastitljivejši svetišče, tempelj paganskega malika Jupitera. Čas, kdaj je bilo postavljeno, ne dá se prav natanko določiti. Povestnica pripoveduje, da je bil kralj Tarkvinij (Tarquinius) „starejši“ sklenil na vrhuncu kapitolskega homca postaviti narodno svetišče. Da bi pridobil za to potrební prostor, morala so se vršiti velikanska kopanja, ter zidanja ogromnih podslomb. Dalje tudi on s svojim namenom ni dospel. Še le njegov sin, ošabni Tarkvinij „mlajši“, pričel je zidanje tempeljna. Dodelal ga pa vendar tudi on ni, ker je poprej zgubil krono in prestol. Še le v tretjem letu republike izvršen je bil ter slovesno posvečen po konzulu Horaciju Pulvilu (Horatius Pulvillus). Zgodovina vendar o lepoti te zgradbe ne govori hvalno. Pravi, da njeno zidanje spada v čas, ko Rim ni stal še z grško umetnijo v nobeni ožji dotiki; toraj so bile oblike svetišča ohvatne, pritlične, nevidne in priproste. 413 let stal je ta tempelj v svoji prvotni obliki. Leta 83. pred Krist. pogorel je. Sulla sozidal ga je vnovič, in sicer iz verskih ozirov v prejšnjem obsegu in obliki.

V letih 70. in 80. po Kristusu pogorel je dvakrat. Vprvič postrojil ga je Vespasijan, in zlasti višavo dal predelati v bolj ugodnih razmerah; vdrugič pa sta ga Tit in Domicijan prenovila v do takrat nevidnem blišču. Na razpolaganje so mi viri, da bi zamogel popisati krasoto tega paganskega svetišča bolj na drobno; al to ne spada v namen pričujočih „Spominov“. Omenim naj le še, da ker je bil „Kapitol“, kakor sem uže zgoraj vzel v misel, ne le versko, ampak tudi politično središče starega Rima, je stalo na njem tudi mnogo palač, sodnijskih poslopij in družih odličnih zgradb. Ko pa je čez Rim zasijalo zlato solnce krščanske vere, pričeli so razpadati tempelj, palače in zgradbe; čas pa tuji nasil-

niki in zmagovalci razdjavali in pokončavali so združeno stavbo in dela prejšnjih rodov. Ondi, kjer se kapitolski grič, na priliko ob sredi odsahnuje (pri nas po Gorenjskem rabimo ta izraz za to, kar Nemci imenujejo pri višinah „Abdachung“), stal je v srednjem veku petstolpni grad, ne toliko kot kinč višine, ampak veliko več kot bramba zoper domače nezadovoljnike in rogovileže, ki bi bili v svojih sanjarijah zlasti v 14. stoletju radi Rimu pridobili nazaj njegovo nekdanjo mogočnost in slavo. (Tedaj je Italijanom prirojeno uže od nekdanj, in to njih „stara viža“, odlikovati se z nemirom in uporom).

Papež Pavel III. (1534—1549) — tedaj zopet le en papež — sklenil je bil, dati kapitolskemu homcu njegov zgodovinski znamenitosti primeren obraz, in izročil izpeljavo svojih namér slavnoznanemu Mihelangelu. On izdelal je dotične načrte in pričel tudi zidanje; pa vhitela ga je smrt; toraj so njegovi učenci izvršili (z nekaterimi spremembami) po njem pričete zgradbe.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povest.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Poprej je skrbel, da je obrazu dal nekako novo postavbo, da je obogatil jo z močjo in učinkom. Sedaj pa je tudi to bilo težavno mu. Nehala je glava premišljati in umiti. Ni imel ne moči, niti ni utegnil: razmišljeni život in družbe, v katerih je hotel kazati svetskega človeka, zanašale so ga daleč od dela in misli. Njegov čopič je bil hladen in top, da sam ni znal, obtičal je pri enoličnosti, pri stalnih, davno ostarelih oblikah. Njega čopiču niso dajali razsežnega torišča enolični, hladni, vedno v uradni kroj oblečeni in tako rekoč popeti obrazi vojaških in državnih dostojnikov, zabil je na prekrasno draperijo, na silno duševno ganotje in na strasti. O umeteljniški drami, o skupinah, o njih dolžnosti ni pomisleka ni bilo! — Imel je pred očmi le uradni kroj, rokavač in frak, ki pred njim mraz trese umetelnika in gine vsa obraznost. Da, tudi navadnih kreposti ni bilo več videti v njegovih proizvodih, a navzlic temu so jih vendar proslavljali, če prav so pravi poznavalci in umetelniki zgibali z rameni, ko so presojali njegova poslednja dela. A nekateri, ki so poprej poznali Cartkova, niso mogli razjasniti si, kako bi to bilo mogoče, da bi bil zgubil spretnosti, ki so njih znaki očito pokazali se bili takoj o začetku, in zamán so se ubijali, da bi bili uganili, kako more nadarjenost ugasniti v človeku, predno je dospel na svojih moči popolni razvitek.

Ali takih sodeb ni slišal opojeni umetelnik. Uže je bližal se resnobnemu umu in moškim letom: začel je debeleti in rasti na širokost. Uže je po novinah in časopisih čital čestitke: „Naš čestiti Andrej Petrovič, naš zaslužni Andrej Petrovič.“ Uže so jeli ponujati mu častne naloge v službah, vabiti ga na izkušnje, v odbore. Uže je začel, kar je navada o polnoletnosti, jel je silno zagovarjati Rafaelovo stranko in stranko starih umetelnikov, ne zato, ker je bil do céla preverjen o njih visoki dostojnosti, temuč za tega del, da je z njimi oči zastiral mladim umetelnikom. Uže je začel, kakor vsi, ki so v takih letih, jel je brez izimka vso mladež

grajati zbog nenravnosti in nepristno živečega duha. Uže je začel verovati, da vse na sveti godí se prosto, navdiha da nikakoršnega ni, da mora vse neogibno pokorno biti strogemu redu, natančnosti in enoličnosti, s kratka: njegov život se je nagibal k tem letom, ko vse prodko diše in gine v človeku, ko močni tok slabejše dotiče se duha in ne odmeva s prosunljivimi zvuki v srce; ko bliskost krasote uže ne prominja vse samstvene moči v ognjeni plamen, temuč ko se vsi gasnoči čuti dostopno uklanjajo zlatu, njegovemu zvuku, pozorno poslušajo njega čaralno godbo in polagoma nevidno vejejo v popolni spanec. Slava razkošija ne more dati temu, ki je ukradel jo, pa ne zaslužil: slava stanovit trepet vzbuja le v tem, ki je vreden je. A zato so v zlato obrnili se vsi njegovi čuti, obrnila se je vá-nj vsa njegova gorečnost. Zlato je bilo njegova ljubezen, vzor, strah, razkošje, svrha. Rastle so gromade bankovcev v kovčegih, in kakor vsakdo, ki mu je delež ta strašni dar, počmeril se je — nedostopen vsemu, samo zlatu ne, nepotreben lakomnež, gnjusoben zveščelec, in uže je bil blizu tega, da bi se bil promenil v tisto čudno bitje, ki je mnogo jih na našem brezčutnem sveti, katera žalosten motrí človek poln života in poštenega srca, človek, ki taki ljudjé zdé se mu, da so gibljóci kameneni grobovi, ki imajo mrličé v svoji notrini, pa ne srca. Ali neka okolnost je silno pretresnila ga in probudila ves njegov životni sestav.

Nekega dné je na svoji mizi našel list, v katerem ga je umeteljniška akademija, ker je bil nje častni ud, vabila, da bi prišel, ter povedal svojo sodbo o novem, iz Italije prišlem delu nekega ruskega umetelnika, ki je tam doučeval se. Ta umetelnik je bil eden izmed njegovih nekdanih tovarišev, ki je od mladih let v sebi gojil ljubezen do umetelnosti, plamtečega srca zameknil se vá-njo z vso dušo, ostavil prijatelje, sorodnike, mile običaje — in odhitel je tija, kjer vpričo prekrasnih nebes dremlje velika umetelnostna njiva, — odhitel je v čaralni Rim, ki o njega spominu tako glasno in silno bíje umetelniku plamteče srce. Tam se je zameknil v delo, kakor kak puščavnik, in v misli, o katerih ni motilo ga nič. Nič ni bilo njemu do tega, ali so govorili o njegovem značaji ali o tem, da ne zna občevati z ljudmi, — ali so govorili o tem, da zanemarja svetsko pristojnost, ali o sramoti, ki je sè svojo ubogo vsakdanjo vnanjostjo delal jo umeteljniškemu stanu. Ni mu bilo do tega, ali se tovariši jezé ná-nj ali ne. Vse je preziral, vse žrtvoval umetelnosti. Neumorno je pahal obrazarne, po cele ure je stal pred proizvodi slavnih umetelnikov in premišljal in motril njihovega čopiča čaralnost. Ni dokončal ničesar, da bi ne bil poprej nekolikokrat posvetoval se s temi slavnimi učitelji in da bi ne bil v njih proizvodih prečital mirnega in krasnoslovnega nasveta. Ni zahajal na šumne besede in v družbe; ni bil s „puristi“, pa tudi ne zoper „puriste“. Dajal je vsakomu dolžno čast, izbiral je iz vsega le to, kar je bilo najkrasnejše, a napósled je ustanovil, da bode učitelj mu le veličanski Rafael, prav tako, kakor če kak velik pesnišk umetelnik prečita mnogo vsakojakih plodov, nadarjenih z mnogimi mičnostimi in veličalnimi krasotami, pa napósled odloči, da bode načelna knjiga mu Homerova Ilijada, zato ker je preveril se, da je v njej vse, kar hočeš, in da ni v njej ničesar, kar bi ne kazalo se v globoki in vzvišeni dovršenosti. A zato je iz svoje učilnice prinesel veličalno tvorečo idejo, močno krasoto misli, visoko mičnost nebeškega čopiča.

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 17. sept. (Izv. dopis. — Konec.) Tržaški Italijani imajo „planinsko društvo“, kateremu se pridružujejo tudi goriški lahončiči. 8. septembra so se bili namenili v velikem številu ogledati si naš trnovski gozd. V obširnih programih so naznanjali, kako jih dojde na naš Mrzovec kakih 500; prišlo jih je res okoli 30, in ti junaki so občudovali, kakor uganete, „julijske planine“ (alpe giulie), videmsko okolico in ... Kar bi imelo slediti za veznikom in, jim je v grlu zaostalo ali vsaj v peresu poročevalca našega „Corriera“. Ker si ne morejo dopisniki svete jeze drugače ohladiti, so v irredentovskem „Indipenditeju“ konečno vskliknili: Evviva Trieste! Evviva Gorizia! Kdor zna interjekcije primorskih neodrešencev brati, vé pač dobro, kaj pomenijo enaki vskliki. Ob tej priliki jim je bil pogum nekoliko pošel zaradi 15 gozdnih čuvajev in 4 žandarmov, ki so bili prišli gledat, kako si laški „alpinisti“ na naših gorah gradove zidajo in vstvarjajo — nove zemljepise ali bolje, kako krsté slovenskim goram italijanska imena. Triglav jim je „Tricorno“, iz našega Mrzovca so naredili pa „il Rigido“. Mladina na Italijanskem se teh imen nauči iz novih zemljepisev, in italijanski narod potem sodi, da v slovenskih gorah prebiva samo laški narod. Karakteristično je, da so laškim turistom 8. septembra enaka društva telegrafirala iz Tridenta in iz Vidma. Po tem je soditi, da tržaško „planinsko društvo“ ima poseben poklic za laško propagando, katero pa zakriva po časnikih z znanimi frazami, češ, da se socialno spoznavajo in ogrevajo med seboj.

Zeló me je osupnila vest, iz laškega lista ponatisnena, ki pripoveduje, kako je nek Valussi v Vidmu pri banketu izrazil upanje, da se avstrijski Furlani kmalu združijo z Italijo in sicer s tem, da bo avstrijske Lahe vabila in izvabila laška obrtnija in industrija. Da irredentovci tako govoré vpričo laških ministrov, ni tudi v sedanji dobi, v dobi nemško-avstrijsko-italijanske zveze nič čudnega; žalostno je samo to, da oni Valussi je prej ko ne v sorodu, če ne brat, goriškega prošta in državnega poslanca Valussija, kateri v goriškem „Eco del Litorale“ ob raznih prilikah razodeva ravno nasprotno misli in čute, to je, avstrijski patriotizem.

Iz Gorice 24. sept. (Izv. dop.) Deželni zbor goriški je imel letos 10 sej, in sicer prešli petek 9. in 10. ter je tega dne dovršil svoje delo s trikratnim „živijo“ in „evviva“ na presvitlega cesarja. Mnogo let je ta zbor vsaj na videz kazal slogu in mir; letos pa se je uže začel gibati hudobni duh od laške strani. Pa o vsem tem prilično. — Danes je bila v naši prvostolni cerkvi peta črna maša po ranjku grofu Chambordu, ki je umrl danes en mesec. Cerkev je bila v črno zavita, kakor na dan pogreba, in se je videla okoli velikanškega odra velika množica novih prekrasnih vencev in spominkov, poslanih iz raznih krajev francoskih. Cerkev je bila z raznotero gosposko in občinstvom prenatlačena. Grofinja Chambord bo prezimovala v Gorici, kjer so za-njo in njeno spremstvo priredili palačo Lanthieri-jevo. Z grofinjo, ki hoče neki stalno v Gorici prebivati, se naselijo tudi neki drugi francoski gostje, ki so v sorodu z Burbonci. Tudi Depretisa, c. kr. namestnika družina prezimi letos v Gorici zaradi bolne hčerke, in sicer v palači, kjer je bival grof Chambord, to je v Boeckmannovi. — Dva batalijona tukajšnjega hrvaškega polka štev. 53 sta uže odšla v Zagreb in odide tudi poslednji sredi oktobra, ko doide novi polk v Gorico. Hrvaški polk se je bil v Gorici naglo in jako prikupil, sosebnó tudi z izvrstno godbo pod vodstvom

Po Kranjskem se je politično razmerje narodnjakom jako zboljšalo in povsodi in vsak čas se potiska v stran peščica uže popolnem oslabelih nemškutarjev. Prej čisto protiprirodno občinsko zastopstvo ljubljanskega mesta, v katerem so nasprotniki narodni ošabno nosili po konci glavé, umeknilo se je narodnemu zastopstvu. Takisto se je zgodilo v trgovinski zbornici in nedavno tudi v deželnem zboru, tako, da mi narodnjaki lahko rečemo: v svoji deželi smo gospodarji mi, in stranka nemškutarjev se je skrčila samo v neznatno družbico. Ni mi treba praviti, da je to razmerje prav dobro znano Njega Veličanstvu presvetlemu cesarju in iz posebno milostivih ter najvišjo zadovoljnost izrazujočih izjav Njega Veličanstva v dobi svojega bivanja na Kranjskem se je moglo posnemati, da je svetli vladar tudi takošnih misli. To naj bi si zapisal mnogokdo za vselej v svoj spomin.

Znano je našemu cesarju, da ga posebno ljubijo vsa ljudstva in da so v neomahljivi zvestobi vdana njemu in njegovi preslavni hiši v toliki meri, kakor bi smel z enako pravico o svojih podložnikih trditi najbrž malokater vladar na širem sveti. A znano je cesarju tudi, da so Slovenci med najzvestejšimi njegovimi ljudstvi in da niso nigdar ni za hip omahovali v svoji zvestobi in ljubezni do njega in do preslavnih njegovih pradedov, kedar je razgrajal po cesarstvu s pogubo grozeč sovražen vihar.

Ravno je minulo šest stoletij, odkar se je združila dežela kranjska s hišo habsburško. Ako pregledujemo zgodovine liste iz te dolge dôbe, na vsacem listu bremo nove dokaze o neomahljivi zvestobi in udanosti naše dežele, ki ji je vedno gojila hiši Habsburški, a zapisanih vidimo tudi premnogo dobrot, katere je skazovala ta plemenita, vzvišena rodovina naši zemlji, zato je tudi postava hvaležnosti, kar nas veže ná-njo in kar nas bode vedno družilo ž njo. Navdušen vzkliknem zatorej z domoljubnim našim pesnikom Koseskim:

„Hrast se omaje in hrib — zvestoba Slovencu ne gane!“

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Ko je bil Čartkov prišel v sobano, našel je v njej uže celo ogromno tolpo prišlecev, ki so bili zbrali se pred obrazom. Največa tihota, kakoršna je redka med mnogimi presojevalci, objemala je vse ta trenotja. Precej je pomenljivo poresnobil se, kar je navada poznavalcem, in približal se je obrazu, ali za Boga, kaj je zagledal?

Čist, nedolžen, prekrasen — kakor kaka nevesta, stal je pred njim umeteljnišk proizvod. Skromno, veličanski, pravedno in prosto, kakor genij, vznášal se je nad vsem. Zdelo se je, kakor bi bile nebeške podobe v zadregi zbog tolikernih vá-nje zročih oči sramožljivo povešale svoje prekrasne vejice. O čutu zoprne osuplosti so poznavalci čudili se novemu, neznanemu čopiču. Jedinilo in kazalo se je na njem vse: Rafael, da je učil se ga umetelnik, kar je izražalo se v vzvišeni plemeniti postavi, — da je učil se Correggija, kar je dhalo največo dovršenost umetelnikovega čopiča. Nad vse vidna pa je bila vlastna tvoreča moč, ki je bivala v duši umetelnika samega. Oživljala je najmanjši pred-

met na obrazi ta moč; v vsem je bil zadet zakon z notranjo močjo vred; v vsem je bila ulovljena črtam plujoča okroglost, ki jo nahajamo v prirodi, ki jo vidi le tvorečega umetelnika oko in ki se rogati kopistu. Vidno je bilo, kako je umetelnik vse zajel iz vnanjega sveta, précej zaklenil v svojo dušo, naposled pa iz svojega duševnega izvirka izlil v soglasno, slavno pesem. A očito je bilo in neposvečeno, kaka neizmerna propast leži med stvarjo in prosto odliko (kopija) iz prirode. Skoro nemogoče je bilo izraziti le-to nenavadno tišino, ki je bila nehoté polastila se vseh, ki so strmeli v obraz — ni bilo ne šuma, ne glasa; a zdelo se je, da je obraz vzvišenejši in vzvišenejši; razlikoval se je jasnejše in čaralnejše od vsega družega, naposled pa se je o trenutku promenil v plod veličanske misli, ki je bila iz nebes priletela v umetelnika, o trenutku, ki je o njem ves človeški život le osnovan. Mimovoljno so solze vdirale se po obrazih ogledovalcem, ki so stali pred obrazom. Podoba je kazala, da so vsi vkusi, vse drzke, nepravilne razvajenosti okusa zlele se na ta veličanski proizvod v neko neizrekljivo slavodatko.

Nepremično, odprtih ust je Čartkov stal pred obrazom, a izpametil se je še le, ko so bili malo po malo zašumeli ogledovalci in opazovalci in jeli razsojati delo, njega dostojnost, in ko so bili naposled obrnili se vá-nj in poprosili ga, da bi povedal svoje misli, hotel je prilastiti si hladnodušen, navaden pogled, hotel je razodeti navadno, ostarelo sodbo starosvetskih umetelnikov v naslednjem smislu: „Da, res je to, po pravici, ni lahko umetelniku odreči spretnosti; nekaj je do tega; podoba kaže, da je hotel nekaj izraziti; ali vendar, kar se tiče poglobitosti . . .“ A précej po teh besedah je hotel, to se umeje, pritekniti tako pohvalo, ki bi ne bila dobrodejna nobenemu umetelniku; hotel je to učiniti, ali umrla mu je beseda na ustnih, ihtel je, solze so nehnavski namestile odgovor, bežal je iz sobane, kakor kak blaznik.

Nepremično, nesvestno je nekoliko trenutkov stal sredi svoje jako lepe delavnice. Vse teló, ves život se je v njem probudil ta trenotek, kakor bi se bila mladost vrnila mu, kakor bi bile zopet razvnele se njegove nadarjenosti pogašene iskre. Nenadoma je mrena pa dla mu z oči. Za Boga! — tako neusmiljeno je pokončal svoje mladosti najlepša leta; uničil je iskro, morda tlečo v prsih, — iskro, ki bi ne mara sedaj bila razvnela se v velikost in krasoto, — iskro, ki bi bila morebiti izvabljala solze velike nenadnosti in izdatne blagosti! — A pogubil je vse to, pogubil brez vse žalosti! Podoba je kazala, kakor bi bile ta trenotek nenadoma v njega duši oživele namere in želje, ki je imel jih nekedaj. Zgrabil je čopič in približal se je platnu. Pot je prikazal se mu na obraz vsled samega truda; promenil se je ves v tisto željo in užgala ga je tista misel: hotel je naobraziti angeljevo izneverjenost. Ta misel se je vernejše od vsega družega vjemala s hotevo njegove duše. Ali beda! — njegove podobe, postave, skupine, misli so bile prisiljene, nezedinjene. Obraznost, čopič je prekrečko bil vdal se razvajenosti in slabi zapal je prestopil meje in okove, ki je bil sam naložil si jih — in uže je oglašal se v nepravilnostih in hibah. Zanimaril je medleče zamudene prilastitve počasnih izkušenj in prve osnovne zakone bodoče velikosti. Polastila se ga je nevolja. Ukazal je, da se morajo iz njegove delavnice umekniti vsa poslednja dela, vsi breživotni obrazi po novi šegi, vsi obrazi husarjev, dam in državnih svetnikov. Zaprl se je v sobo, da je bil sam, ukazal je slugama, da nikogar ne smeta spustiti k njemu, in zameknil se je v delo. Kakor kak potrpežljiv mladič, kakor kak učenec, sedel je pri svojem delu. Ali kako neusmiljeno, nelepó je bilo vse, kar je prihajalo iz nje-

govega čopiča! O vsakem trenutku se je ustavil zbog samih neznanih začetnih misli; priprosta surova sestava je hladila ves njegov zapal in ta je bila njegove obraznosti neprestopen prag. Nehoté je čopič bil véren privajenim oblikam, roki ste bili zloženi po naučni navadi, glava ni smela nenavadno nagniti se, da, i zgibi na oblačilu so kazali navajenost in niso hoteli vdajati, skladati se o neznanih telesnih postavah. A umeteljnik je čutil to, čutil in videl je to sam.

„Ali sem res imel spretnosti?“ — povprašal se je napósled — „ali nisem varal se?“ — A ko je bil izgovoril te besede, stopil je k svojim poprejšnjim obrazom, ki je nekaj izdelaval jih tako čisto, tako nesebično tam v bornem bivališči na samotnem Vasiljevskem otoku, daleč od ljudi, brezi bogastva in vsakoršnih požljivosti. Stopil je sedaj k njim in jel je pazno ogledavati vse — in o tem je na misel prihajal mu ves nekdanji ubožni život. „Da“ — spregovoril je obupno — „imel sem spretnosti. Povsodi, v vsem so očitni njih znaki in nastopki . . .“ (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz bosanske Dubice 28. sept. — Ker leži naša bosanska Dubica tik reke Une, ki dela mejo do Hrvatske, da se zamore od nas na uno stran človek s puško vsmrtiti, kakor se je še pred 40–50 leti večkrat zgodilo, poslano je bilo vojaštvo k nam, da bi strašilo Hrvate. Došli stotnik vprašal je, kakov posel da ima tukaj izvršiti, ali odgovarjalo se mu je od vseh strani, da se tukaj nič ne vé, in ni vojaštva nikdo želel, ker ga nič ne potrebujemo, vse je mirno tukaj okoli bosanske Dubice, kakor tudi preko Une v okolici Dubice hrvatske. Stotnik se je kmalu prepričal, da se mu je govorila istina, in peti dan po dohodu zopet odšlo je vojaštvo, lovci iz Česke, kateri so zvečer do trobljenja prepevali, da se je razlegalo po vsem mestu; peli so posebno radi in pogosto cesarsko pesem pa „Hej Slovani“.

Kar se tiče hrvatskega upora v naši bližini, čuje se, da so se najbolj vzdigovali Riščani (razkolniki, staroverci) proti svojim svečenikom in učiteljem, ter mnoge pretepli, mnogi pa so ubežali, da se jim ni enaka zgodila. Prosti staroverski svet pa se vzdiga proti tem, ker je med ljudstvom govornica, da so jih ona gospoda predali Magjarom, od katerih jim izvira marsikaka nepovoljnost. Ta govornica je toliko resnična, da so o volitvah kakoršnih koli popovi in učitelji stali za vladno stranko ter svoje ljudi za seboj vlekli in ž njihovimi glasi pobijali narodne kandidate. Čudo božje, bo kdo rekel, vsaj Srbi so naša brača, slobodoljubni narod, kako zamorejo tako brezglavno ravnati? Ključ za odgovor na to čudenje je ta: Oni so staroverci ali pravoslavni, toraj vedni protivniki katolikom ne samo v verskih, ampak tudi v političnih zadevah; oni so Hrvatom prav to, kar so Slovencem nemčurji. In delovanje nekaterih pravoslavniških poslancev na deželnih in državnih zborih spričuje in dokazuje istino moje trditve. Ako se prosti staroverski narod nekoliko predrami ter ne bode slepo tekal za pičlo učenimi voditelji, onda bi se mogla stvar na bolje obrniti, poprej pa težko, ker ona svojat ne bode se kmalu spoznala, kakor se ne spoznajo nemčurji. Boj toraj imate Slovenci, boj imajo tudi Hrvati, podpirajmo se vzajemno, stalno zmago če dati Bog samo pravici in trudu v vzajemni slogi.

Prem 8. sept. (Konec.) — Dalje razpravlja govornik tudi nekoliko še o gnoju in gnojiščih. Veliko in dobrega gnoja je glavni pogoj obilnim in bogatim poljskim pridelkom; brez gnoja ni kruha. — Da se obilo dobrega gnoja zadobi, skrbi naj se v prvi vrsti za obilo

dobre krme, potem za primerno število čvrste, dobre in zdrave živine, in slednjič za poštena in pravilna gnojišča, ter naj se z gnojem umno ravná. O vsem tem bil je po znanih pravilih precej obširen govor. Posebno pozornost obrača gosp. Kramar na najdraži in najboljši gnoj, na „fekalijske“ ali na sekretovec. Tukaj navaja gospod govornik prav trpke resnice, ter biča grdo razvado, katera je gledé fekalij sploh po celem postojnskem političnem okraji in tudi dalje čez Kras doli proti Italiji razširjena, od kodar prav za prav izvira. Ne malo povsod po vseh krajih in vaseh tega okraja se one „kamrice“, kamor se ima ta dragocena snov odkladati in spravljati, splošno in skoraj popolno pogrešajo. Če pa teh ni, mora po takih selih na občutno škodo opešanih zemljišč velika nesnaga prevladati. Pa ne le to, temveč tudi zrak se s tem onečisti, onesnaži in okuži, kar gotovo ne na človeško in tudi ne na živalsko življenje dobro vpljivati ne more. V nesnagi izcimijo se razne bolezni, kakoršne dostikrat osodepolne postanejo. Navaja potem posneme vredne izglede, kako ljudje v ljubljanski okolici in sploh po Gorenjskem s fekalijami v svojo korist gospodarijo. Te posebno pridelovanju velike množine dobrega in okusnega zelja ugajajo, za koje se more tudi lepih novcev skupiti. Le-sem spada joče opombe in pouki dopadale so poslušalcem izredno, ter so jih, kakor je bilo videti, in pozneje tudi med pogovori slišati, sosebno dobro zapomnili. Da se v teh krajih na napravo stranišč skoraj nič ne gleda, ter da se najboljši in najdražji gnoj „fekalijske“ v svojo škodo tako lahkomisljeno brez koristi proč meče, ni družega, nego od Italijanov podedovana slaba in grda navada, katera naj bi se splošno in brez odloga za enkrat in za vselej popolnem odpravila!

Omenja se nekoliko tudi o vodi Pivki, katera je gledé gnojilne dobrote za ondotne obvodne travnike, koje vsako leto navadno po parkrat (pomladi v jeseni) preplavi, nekak drugi mali Nil. — Le njeno strugo bilo bi treba tako regulirati, da bi se mogla voda o pravem času za lastno korist s pomočjo praktičnih zatvornic na travnike napeljevati, a drugekrat, sosebno ob času košnje in žetve pa po strugi odvajati, da bi se tako od časnim do časnim poškodovanjem pridelkov vspešno in koristno v okom prišlo. V ta namen bi se upno pridobila gotovo kaka izdatna deželna ali državna denarna podpora; a tudi dotični občinci bi morali od svoje strani za svoj lastni prid vsak po svoje pri tem sodelovati. Počasi in z neomahljivo voljo ter krepko vztrajnostjo se vse doseže, slednjič pa do pravega in koristnega napredka dospè.

Slednjič pride na vrsto še govor o prekoristni sadjereji. Tudi o tem prevažnem predmetu bil je ves govor popularen. Lega kraja je zeló priležna, zemlja izvrstna in vsi drugi pogoji popolnem ugodni za sadjerejo v vsi zagorski okolici. Sosebno jabolk, hrušek, češpelj in češenj bi se v celi tej okolici, kakor sploh na Pivki sčasoma v veliki meri in z najboljšim vspehom pridelovalo. Da je pivška zemlja za sadjerejo kakor nalašč vstvarjena, pričajo nam prihišni sadni vrti nekaterih zavednih posestnikov tukaj v Zagorji in v bližnjem Knežaku. Če se v teh sadno drevje dobro ponaša in okusno sadje rodi, zakaj bi se tega tudi drugod ne moglo doseči? — Bolj v bližini pridelovalo bi se sadje onih vrst za prodaj in transport, za kar vse je tukaj najlepša prilika, ker je železnica blizu in bi se kupcev — dobrih plačnikov — gotovo nikdar ne manjkalo. V bolj oddaljenih krajih in na bolj odsočnih prostorih naj bi se nasadilo pa dosta tepek in normenskih cidrovk, katere so gledé podnebja in dobrote zemlje najmanj izbirčne, dajó obilo sadja, iz kojega nareja se prav dober mošt ali sadno vino. Suhe češplje, osobito prunele, in pa suha

ob stranéh. Druzih vrsta vojaščine nisem videl; sploh pa mi je bilo povedano, da se za elegantnost vojaške oprave na Italijanskem potrošijo težki novci. Toliko naj tudi še dostavim, da pri vseh vrstah italijanske vojske nosijo častniki (in menda tudi uže podčastniki) bojni pas (Feldbinde) čez desno ramo, ki je na levi strani, na pr. vrh stegna zvezan v pentljo, ter ima na obeh koncih velike kite (Quasten). Barve je pri vseh kardelih enake, svetlo-višnjeve. Le edino konjiška kraljeva straža (Corrazziere guardia del Re) ne nosi bojnega pasa.

Ko sem dospel od svoje ravno popisane popoldanske hoje zopet v „Hotel de la Ville“, našel sem večino znancev-soromarjev pripravljeno uže za odhod. Hitel sem storiti to tudi jaz. Zadeva, ki mi je prizadevala precéj veliko skrb, plača za stanovanje namreč, rešila se je zoper pričakovanje ugodno. Pogodili smo se bili sicer koj o prihodu (kar sem tudi o svojem času bil omenil), da plačevali bomo po 3 franke na dan. Ker pa zlasti v bolj večih in imenitnih hotelih znajo stranske stroške, kakor so: postrežba, luč itd., še posebej jako zasoliti, bal sem se, da se bo za te stvari zahtevalo posebno plačilo od nas. Al — motil sem se. Sedemkrat smo spali v hotelu; približeval se je sicer uže večer osmega dueva; al ker smo bili napravljeni za odhod, se tudi za ta dan plača od nas tirjala ni. Predložen nam je bil spisani račun za 7 dni po 3 franke, tedaj 21 frankov; za postrežbo, luč itd. se ni zahteval tudi sold ne. Sprevideli smo iz tega, da najemnik hotela ni le samo poštenjak, ampak tudi dober katolik. Njemu in najemniku gostilne „Hotel Roma“, kjer nas je bivala večina slovanskih romarjev, poslali so bili namreč sv. oče Leon XIII. koj prve dni našega prihoda v znamenje njihovega priznanja apostoljski blagoslov, in iz zmerne računa sprevideti smo zamogli, da je to odliko najemnik našega hotela cenil zeló visoko.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Zdrznil se je in ta trenotek se je stresnil na vsem telu: njega oči so srečale se z neprestano vá-nj strmečimi očmi. To je bila tista nenavadna podoba, ki je bil kupil jo v St... domu. Ves čas je bila skrita, zametana z drugimi obrazi — in izginila mu je bila do céla iz spomina. Kakor nalašč — še le zdaj, ko sta bila slugi odnesla vse podobe in obraze, ki so polnili delavnico, še le zdaj je prišla na vrh z drugimi deli njegove mladosti vred. Ko je bil spomnil se na to čudno dogodbo, ko je bil pomislil, da je v gotovem oziru ta čudoviti obraz bil njegovega prerojstva povod, da je denar, ta zaklad, ki je tako čudno obogatil se z njim, probudil v njem vse ničeve naklonjenosti, ki so pogubile njegovo nadarjenost — vdrla je vteklost v njegovo dušo. Ta trenotek je slugi ukazal, da mora odnesti le-ta zaničljivi obraz. Ali to ni upokojilo njegove duševne razburjenosti: do céla so bili pretreseni vsi njegovi čuti, vse njegovo telo, čutil je to strašno muko, ki se, kakor kak uničujoč izimek, resnično prikaže časi, kedar se slabe spretnosti trudijo, da bi se prikazale v razmeri, ki jih nadkriljuje, pa ne mogó pokazati se, to

muko, ki v mladeniči poraja vzvišenost, a v tem, ki je prestopil domišljavosti meje, prominja se v dobrikavo hotevo, to strašno muko, ki človeka sposobi, da je grozen zločinec. Ovladala ga je strašna zavist, zavist besna. Jeza mu je vskipela v lice, ko je videl proizvod, ki je kazal nadarjenost, nje znak. Škripal je sè zobmi, požiral zavist in gledal, kakor kak bazilisk. V duši mu je vstala najstrašnejša namera, kakoršno je kateri koli človek gojil v sebi, in z vteklo močjo se je odločil, da jo vresniči. Začel je kupavati vse, kar je kaj lepšega porodila umetelnost. Kupil je obraz za drage novce, skrbno prinesel ga v svojo sobo, lotil se ga besno, kakor kak tiger, mrevaril ga, trgal, rezal na kosce, z nogama teptal po njem in sè smehom spremljal to veselje. Neizmerna gromada bogastva mu je dajala sredstva, da je resničil to peklensko namero. Razvezal je vse svoje vrečice sè zlatom in odprl kovčege. Nikedar grozna surovost ni pogubila prekrasnih proizvodov toliko, kolikor je pokončal jih ta kruti osvetnik. O vseh prodajah, kjer je le prikazal se, obupal je vsakedo, ter ni kupil nikakoršnega umeteljniškega dela. Kazala je podoba, kakor bi bilo razdraženo nebo nalašč na zemljo poslalo ta strašni bič, kakor bi bilo v njem hotelo imeti vse nekdanje soglasje. Ta grozna strast je preskrbela mu strašno barvo: večna jeza je bivala na njegovem lici. Mrzkost do sveta in zaničljivost se je sama ob sebi javila v njegovih črtah. Kazala je podoba, kakor bi se bil v njem vtelesil tisti strašni demon, ki je vzorno bil naobrazil ga Puškin. Razen strupenih besed in večnega zaničevanja njega usta niso govorila ničesar drugega. Kakor kaka harpija, tako je ljudi napadal na ulici — in vsakdo — da, tudi znanci, ki so z daleč opažali ga, skrbeli so, da so umikali se mu, ter ogibali se takega sestanka, trdili so, da more otrovati celi ostali dan.

Svetu in umetelnosti na srečo ni moglo dolgo časa trajati tako napiheno in nasilno življenje: mera trpenja je bila prevelika in preogromna njegovim slabim močem. Besnost, bezimnost se je zdaj pa zdaj jela kazati na njem, napósled pa je to promenilo se v strašno bolezen. Huda vročica, zedinjena s hitro sušico, polastila se ga je silno tako, da je po treh dneh bila ga sama senca. Temu so se pridružila vsa znamenja nenadne blaznosti. Časi ga tudi ljudje niso mogli vzdržati. Jele so se mu prikazavati davno pozabljene, žive oči nenavadne podobe, a njegova besnost je bila strašna o takih prilikah. Vsi ljudje, ki so prihajali k njegovi postelji, zdeli so se mu, da so strašne podobe. Podoba se je podvajala, četverila njegovim očem; vse stene so se mu zdele, da so ovešene s podobami, ki sè svojimi nepremičnimi, živimi očmi strmé va-nj; še strašne podobe so gledale sè stropa, s tal; soba se je neizmerno širila in daljšala, da bi tem več teh nepremičnih oči vmestilo se v njej.

Zdravnik, ki je bil prevzel dolžnost, da mu pomore, in ki je uže nekolikokrat slišal čudne dogodke ž njim, zdravnik je trudil se vsakojako, premišljal je tajno razmero med dozdevnimi prikaznimi in prigodki njegovega života, ali ni mogel dokazati ničesar. Bolnik ni slišal in ni čutil ničesar drugega, nego svoje muke, in dajal je iz sebe samo strašne jeke in neminljive besede. Napósled je život zmotilo mu trpenje s poslednjim, uže brezglasnim napadom. Grozno je bilo njega truplo. Niso mogli najti nič njegovega ogromnega bogastva; ali ko so bili zagledali razrezane kosce vzvišenih umeteljniških proizvodov, katerih cena je presezala milijone, preverili so se o njih strašni upotrebi.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

II.

Množina kočij, drožek in kolesek je stala pred vhodom domu, ki so v njem očito prodajali posobje nekoga tistih bogatih prijateljev umetelnosti, v domu nje tistih ljubovnikov, kateri ves život sladko prospé pogreznjeni v hladni večernik (zefir) in v milkost, kateri nedolžno slujó, da so mecenati in da prostodušno varujejo svojih milijonov, ki so jih nagromadili njih modri očetje, često pa tudi sami sè svojim nekdanjim trdom. Takih mecenatov, kar je znano, dandanes ni več, a naš devetnajsti vek je uže davno prelevil se v mrzko podobo bankirovo, ki se ziblje na svojih milijonih le v številkah, v njih podobah, napisanih na papir.

Dolga sobana je bila napolnjena stolpo najrazličnejših prišlecev, ki so bili prihiteli, kakor pleneče ptice na neogrmeno truplo. Tu je bilo iz gostinnega *) in tudi iz kupčijskega dvora celó ladijevje ruskih kupcev v modrih nemških suknjah. Njih obrazov pogled in izraz je tû bil nekoliko trši, svobodnejši in ni kazal tiste zoprne postrežljivosti, ki se tako ponaša z njo ruski prodajalničar, kedar ima v svoji prodajalnici kupca pred seboj. Tû se niso uklanjali tako, ni jim bilo na mari to, če prav so v sobani bili mnogi aristokrati, pred katerimi bi bili kje drugje sè svojimi pokloni pometali prah, ki bi ga bili prinesli na svoji obuči. Tû so véli se popolno neprisiljeno, ogledavali so knjige in obraze, hoteli so poznati pohišje, njega vrednost, in smélo so preplačevali ceno, ki so jo napovedavali grofovski cenilci. Tû je bilo mnogo neogibnih pohodcev očitih prodaj, bitij, ki so bila sklenila, da ne bodo zajutrikovala, temuč dražbe pohajala; aristokratični poznavalci, ki so verovali, da je njih dolžnost to, da ne zamudé nobene prilike, ter da množé svoje zbirke, in ki od dvanajste do ene ure niso imeli nikakoršnega drugega dela; naposled prečastni gospodje, katerih oblačilo in žepi so jako ubožni, kateri vsak dan brezi vsakoršne sebičnosti prihajajo — nekateri zato, da bi videli, kako se to ali to zvrši, kdo obljubi več, kdo menj, kdo kaj preplača, in po kom kaj ostane.

Mnogo obrazov je bilo razmetanih brezi vsakoršnega reda; med njimi so ležali kosi posobja in knjige s podpisom poprejšnjega lastnika, ki morda ni imel te hvalne zvedavosti, da bi bil pogledaval vá-nje. Kitajske vasí, stolom mramorove plošče, novo in staro pohišje z izkroženimi črtami, s krilatimi psi, sè sfinksi, z levjimi tacami, pozlačenimi in nepozlačenimi, z lestvenci, vse je bilo tista gromada in nič ni bilo v takem redu, v kakoršnem je po skladnicah. Vse je kazalo nekako zmes različnih umetelnosti. Sploh je naše čutje navadno žalostno o pogledu na dražbo: o njej odseva nekaj mrliškemu sprevedu podobnega. Sobana, ki dražijo v njej, ta je vselej nekako temna; okna so zametana s pohišjem in z obrazi — in propuščajo malo svetlobe, tihota se razprostira vsem po obrazih in mrtvaški glas dražbenega klicarja, ki bíje s kladivcem, panihido *) popeva ubogim umetelnostim, ki se tako čudovito shajajo.

*) Gostinni dvor je po ruskih mestih ime tistemu oddelku, kjer je polno vsakojakih prodajalnic; to je večno tržišče.

**) Mrtvaška Božja služba.

kondukterji so bili pa tako le malo drugač, kakor mustasti. Kmalu naprej vgladali smo v daljavi mokre plavnote jadranskega morja; železnična tir zaobrnila se je, ko smo se pripeljali bliže, prek njegovih obalov k desni; v urni vožnji drčali smo naprej in kmalu dospeli v Jakin.

Ko smo ondi začeli zapuščati vozove, videl sem še le, da nas je bilo, kakor pri nas pravijo, kot listja in trave. Namenjeni smo bili zdaj koj za romanje naprej v Loretto. Kako vendar se bo to vršilo, pravili so eni tako, drugi zopet drugače. Poslednjič smo zvedeli, da bo na pr. čez dobro uro odhajal tje posebni (separatni) železnični vlak, in sicer le z vozovi 2. reda. V gostih trumah drenjali so se romarji k blagajnici, čakaje, kdaj se bodo pričeli oddajevati vozni listki; le predobro pa smo razvideli, da predno pridemo vsi na vrsto, odhajal bode vlak, in poslednjič celó ne pridemo v Loretto, po komur nas je pa vendar mnogo izmed Slovencev tako srčno hrepenelo. Zdaj pride k nam orglodelec Špik iz Goriškega. Umel je nekaj italijanščine. Povedal nam je, da je zunaj kolodvora neki fijaker, ki bi nas peljal rad z vozom v Loretto, ter zagotavljal nas, da vkljub temu, ker gre cesta bolj po gričih, ne bomo veliko pozneje tam, kakor bo došel tje vlak; strošek pa da bo zdatno nižji, kakor če se peljemo z železnico. Šli smo ven. Konjiči nam sicer niso bili všeč; al fijaker pravil je, da ima na domu boljše, ktere hoče vpreči; govoril je medeno, kakor Italijani znajo, in res preslepil nas je, da smo mu šli na limanice, in pogodili se ž njim za vožnjo v Loretto in nazaj. Bilo nas je za dva voza, katera smo zdajci zasedli in odpeljali se. Ko nas je pripeljal na dom, vpregel je res druge konje, ki pa za las niso bili boljši memo prvih; zrel pa oboji vsaki čas za konjača. Kako zeló pa smo se opetnajstili, razvideli smo le prekmalo. Dokler je bila cesta ravna, je še nekaj šlo. Al kmalu zunaj Jakina pokazal se nam je visok klanjec, čez katerega pelja cesta, in ko pridemo v podnožje, prosi nas voznik potuhnjeno-prijazno, naj izstopimo raz voz, ker konji ne zamorejo voziti vkreber tolike teže. Kaj smo hoteli drugega, kot hočeš-nočeš ubogati? Saj smo prevideli, da bodo še prazne vozove z našo prtljago kljuse komaj zvezle na vrh klanca. Upali smo vendar, kedar pridemo na višino, in bo peljala cesta unkraj zopet navzdol, bo šlo potem toliko bolj naglo. Prvo je bilo, ko smo dospeli k neki nasamni krčmi vrh klanca, da si je pričel fijaker ondi krpiti svojo malovredno vozovo zavorco. Toda le malo si jo je bil zboljšal; tudi navzdol šlo je le počasi. Za Boga! djali smo, kdaj pridemo tako v Loretto! Daljni pot bil je raván, in konji storili so, kar so ravno storiti zamogli. Peljali smo se precéj dolgo po bolj samotni, pa dost prijazni dolini. Obdelana polja po obeh stranéh ceste kazala so nam, da ne morejo biti tudi daleč človeška stanovanja. Solnce pripekalo je tako zeló hudo, da bi se mislilo, da mora vse požgati s svojimi žarki; al vendar ni bilo na travi in sploh vseh poljskih pridelkih nič tacega zaznati; marveč je bilo vse tako lepo, živo-zeleno, čvrsto, plodno in bogatosadno, da smo se kar čudili. Živo so se nam silili v spomin časi, ko so ravno po tej cesti korakali sem ter tje naši slovenski fantje — vojaki; med njimi tudi dosti mojih osebnih prijateljev; oj! v taki daljavi od preljubljenega doma; v zemlji tako lepi, njim pa toliko sovražni.

(Dalje prihodnjič.)

Dražba je bila v najlepšem razvitku. Cela tolpa radovednih ljudi je premeknila se ta trenotek in jako zgovorno je obravnavala nekaj. Z vseh strani so se razlegale besede: „rubelj, rubelj“ — in klicar ni utegnil zopet zaupiti nastavljenе cene, ki je bila uže štirikrat večja od prve. Okrog stoječa tolpa se je pulila za neko podobo, ki ni mogla biti brezi vpliva na nikogar, če je le nekoliko pojma imel o živopisji. Umetelnikovega čopiča izbornost se je očito kazala v vsem. Podoba je bila, to je bilo kazno, uže nekolikokrat popravljena in prenovljena; kazala je ogorelo obličje nekega Azijca v široki obleki in z nenavadnim, čudovitim izrazom na obrazi, najbolj pa so okrog stoječi pristotniki čudili se čudovito živim očem. Čim vernejše so gledali vá-nje, tem krepkejše se je zdelo, da strmé v vsakoga.

Ta čudna okolnost, ta nenavadni umetelnostni „fokus“ je mamil skoro vseh pozornost. Uže je bilo od njega stopilo mnogo navzočnikov, zato ker se jim cena ni zdela primerna vrednosti. Ostala sta le dva znana aristokrata, ki sta čestila živopisje, nista hotela nikakor odnehati, da bi ne kupila čudne podobe. Razgrela sta se in gotovo bi bila ceno prignala neizmerno visoko, da ni nikdo izmed opazovalcev, ki so motrili obraz, vskliknil: „Dovoljajte, da na nekoliko časa končam vajn prepír; jaz imam morebiti več, nego vsak drug, pravice do te podobe“.

Le-te besede so ta trenotek vse opozorile ná-nj. To je bil petintrideseten človek, postavo je imel lepo in dolge črne kodre. Prijetno obličje, polno nekake jasne neskribnosti, kazalo je dušo — ločeno od vseh mučecih svetskih težav; njega vnanjost ni javila nikakoršne prijazni šegam: vse je pričalo umetelnika.

To je bil res umetelnik B., ki je po lici poznalo ga mnogo navzočnikov. „Da-si vam bodo čudne zdele se moje besede“ — govoril je dalje, ko je bil opazil, da je ná-se opozoril vse prisotne, „če hočete zvedeti majhen dogodek, morda se preverite, da sem imel pravico, da sem izgovoril jih. Vse mi priča, da je to prav tista podoba, ki je iščem.“

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Deželni zbor kranjski.

Odsek za premembo volilnega reda za deželni zbor kranjski predlaga sledeči

Z a k o n

z ... dné

s katerim se prenarejajo nekatera določila volilnega reda za deželni zbor vojvodine kranjske.

Po nasvetu deželnega zbora Moje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

Člen I.

Paragrafi 4., 8., 10., 11., 16., 22., 24., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52. in 53. deželno-zborskega volilnega reda s 25. februarja 1861. in zakon z 10. januarja 1867. l. (zak. in ukazni list za vojvodino Kranjsko št. 4), s katerim sta se pre naredila §§fa 13. in 15. deželnega volilnega reda, so v svoji zadnji besedi preklicani in glasiti se morajo tako:

§. 4.

Vsak v volilski razred mest in trgov uvrščeni kraj je ob enem volilni kraj.

V volilnih okrajih, ki so sestavljeni iz dveh ali več mest in trgov, je glavni volilni kraj tisti kraj, ki je v §fu 3. pri določevanju vsakega volilnega okraja prvi imenovan.

§. 8.

V volilnih okrajih, sestavljenih za volitev poslance v iz kmetskih občin, je volilni kraj tisti kraj, ki je v §fu 7. pri določevanju vsakega volilnega okraja prvi imenovan.

§. 10.

Volilno pravico v obče ima vsak samopravni avstrijski državlján moškega spóla, kateri je dopolnil 24. leto svojega življenja, ter ni izključen od volilne pravice (§. 18).

Samo v volilskem razredu vélikega posestva se med volilce štejejo tudi samopravne ženske, ki so dopolnile 24 let, ter niso izključene od volilne pravice.

§. 11.

Poslance iz volilskega razreda vélikega posestva volijo direktno posestniki tistih, v deželni deski vknjiženih posestev, katera plačujejo najmanj po sto gold. cesarskih realnih davkov na leto, od katerega zneska zemljarina (zemljiški davek) znaša najmanj štiri petine.

Med več sopoestniki v deželni deski vknjiženega posestva, ki daje pravico voliti, sme voliti samo tisti izmed njih, kogar zato pooblasté.

Kdor poseduje dve ali več v deželni deski vknjiženih posestev, katerih letna dolžnost na cesarskih realnih davkih skupaj znaša najmanj sto gold. in od tega zneska zemljarina najmanj štiri petine, tisti ima tudi pravico voliti.

§. 13.

Poslance v §fu 3. naštetih mest in trgov volijo direktno vsi tisti občani, kateri imajo po posebnem občinskem statutu ali po občinskem zakonu s 17. februarja 1866. pravico voliti občinski zastop mest in trgov, sestavljajočih eden volilni okraj, in kateri niso po §fu 18. deželno-zborskega volilnega reda izključeni od volilne pravice, in kateri

a) v občinah s tremi volilnimi razredi spadajo v prvi in drugi razred in kateri v tretjem razredu plačujejo najmanj po pet gold. cesarskega direktnega davka na leto;

b) v občinah, ki imajo manj ko tri volilne razrede, pa tisti po visokosti letnega cesarskega direktnega davka zvrščeni občinski volilci, ki plačujejo prvi dve tretjini vsega tega davka in razven teh tisti, ki plačujejo najmanj po pet gold. cesarskega direktnega davka na leto.

Tem je prištevati tudi častne meščane in vse tiste občane, kateri imajo po §fu 1., točki 2. občinskega volilnega reda te dežele volilno pravico brez ozira na to, plačujejo li davek ali ne.

§. 15.

Volilne može vsake občine volijo direktno vsi tisti občani, kateri imajo po občinskem zakonu s 17. februarja 1866. pravico voliti občinski zastop in kateri niso po §fu 18. deželno-zborskega volilnega reda izključeni od volilne pravice, in kateri

a) v občinah s tremi volilnimi razredi spadajo v prvi in drugi razred in kateri v tretjem razredu plačujejo najmanj po pet goldinarjev cesarskega direktnega davka na leto;

b) v občinah, ki imajo manj ko tri volilne razrede, pa tisti po visokosti letnega cesarskega direktnega davka na leto;

čila mu je vse to, za kar se je malo briga. Lezli in lezli smo počas navkreber, mala vas s cerkvijo vrh griča napolnila nas je z upom, da to je morda uže Loretto. Toda fjakar nam je s svojim kratkim „niente“ razdjal naš up. Namesto zaželenega božjepotnega kraja čakalo nas je v razdrapani vasi vrh klanca celo kardelo beraških otrok, manjših in večih (med njimi celó „donda“ [veliko dekle], o kateri bi bil človek smel pričakovati, da bi je beračiti moralo biti uže sram), obsuli so naša vozova, jeli pomaljšati roke proti nam in tehtati nas za milodare. Vrgli smo jim z vsacega voza nekaj malega v kraj ceste, in ne kakor kršчени otroci, ampak kakor divja zverad spopadli so se eden spred družega, kdo bo vgrabil darovani jim denar.

Ker se nam je zunaj vasi spustila cesta zopet navzdol, in sta vozova drčala precėj naglo, mislili smo, da bomo s tem oprosteni nadležnežev. Pa, — kaj še! Vsi, in tudi oni, ki so bili pobrali vržene jim solde, leteli so v urnem teku za nami; iz razdrapanih koč ob cesti dohajal jim je še naraščaj; vsi stegovali so nam roke nasproti, ter glasno besnjali za milodare. Poskusili smo še enkrat, z malim darom odpraviti jih, pa — zastonj. Ravš, kdo bo prej popadel vrženi jim denar, ponovil se je, al le gredé so bili vsi zopet za nami. Berače mojega rojstnega kraja imajo nekateri za „silne“; ali reči moram, da v primeri z onimi iz loretske okolice so oni še „vaša gnada“. Skoraj pol ure podali so se sitneži za nami; potem začeli so še le zad ostajati drug za drugim.

Gričnati svet se nam je bil med tem precėj zeló razširil; na nekem okroglem homcu v gledali smo trdnjavsko mestice, bilo je Loretto. Škoda, da naša srca vsled nevolje nad voznikom niso bila razpoložena, po vrednosti uže iz daljave pozdraviti sloveči božjepotni kraj.

V podnožju loretskega homca je precejšna vas, ki se morda uže prišteva mestecu. Kakor so bili poprej nadležni beraški otroci, tako so zdaj tukaj zopet krčmarji brezili nad fjakarjema, naj pri njih sprežeta. Bog vé, če bi falota ne bila imela dosta slabe volje za to, ostati z vozovma tam, nas pa pustila zopet peš iti čez strmi klanec gor v mesto. Toda nevoljo sta nam vsem lahko brala iz obrazov, toraj peljala nas molcé naprej po zviti rajdni cesti, ki drži navkreber.

Kolikor više smo se pospenjali na višavo, toliko bolj se je razširjal pred našimi očmi čudo-lepi svet. Vsa ta okolica je baje tako rodovitna, da se ponaša s častnim naslovom „žitnica Italije“. Kakor daleč doseglo je oko, videli smo po ravninah prelepega žitnega polja vrstiti se z obširnimi vinogradi; višave so bile nakinčane z gozdiči oljkinega, smokovega in mandeljnovnega drevja; v ozadju proti izhodu pa je svitlo migljalo valovje jadranskega morja. Resnično! rajski panorama!

Ko smo dospeli vrh homa, in se je cesta zaobrnila k levi, ter peljala nas skoz močnega mestnega obzidja vhod, pričakovali so nas ondi strežniki večih gostilnic, ter nam silili tiskana vabila in priporočila v roke. Tedaj zopet nekaj novega, nenavadnega. V tesni ulici, ki drži med hišami naravnost proti cerkvi, vstavila sta fjakarja vozova, in mi napotili smo se po romarski šegi nemudoma proti njej, da bi opravili svojo pobožnost. Ali zopet ni šlo prav hitro in gladko. Iz štacun, ki opasujejo cesto na obeh stranéh, privrelo je barantačev cele sile, ki so nam prav z judovsko nadležnostjo ponujali svetinice, moleke, podobice in tisoč spominskih stvari na prodaj. Le z veliko nevoljo odpravili smo te silne smoleže od sebe. — Zdaj prišli smo na prostoren, jako prijazen trg, konec katerega kazala nam je prelepa z visoko kupljo kronana romarska cerkev,

prvi Marijni božjepotni kraj celega sveta svoje prezalo lice. Široke kamnite stopnice peljejo gor proti trem portalom svetišča, o katerem so neumrljivi rajni papež Pij IX. v svojem pismu (Breve) od 26. avgusta 1852. na pr. govorili: „Tu je kraj, kjer se časti od Boga tako ljubljena nazareška hiša, nekdanj sozidana v Galiciji, potem odzdigljena od svojih temeljnih ozidij, ter po očitnem čudežu prenesena bila čez neizmerne prostore zemlje in morja najprej v Dalmacijo (sedanjo hrvaško Primorje), in potem v Italijo. V tej hiši je bila od vekomaj izvoljena najsvetejša Devica brezmadežno spočeta, rojena, odgojena in od nebeškega poslanca pozdravljena kot milosti-polna in blažena med vsemi ženami.“

Več ko tri sto let poprej pa je uže drugi papež, Julij II., Loretto enako poveljal, rekoč: „V loretski cerkvi se ne nahaja samo podoba najsvetejše Device, ampak kakor pobožna vera trdi, tudi izba (Kammer) ali soba, v kateri je bila najsvetejša Devica rojena, kjer je odrastla, na pozdrav angelov spočela Odrašenika svetá, katero sobo so sv. apostoli posvetili v prvo cerkev, in ondi opravili tudi prvo daritev sv. maše.“ — Da nas je tedaj v to svetišče gnalo kot na perutnicah, kdo bi se temu čudil. Le škoda, da sem bil vsaj jaz od vseh ravno popisanih neprijetnosti tako nekako razburjen in omamljen, da nisem bil zmožen za nobeno pravo pobožnost. (Dalje prih.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

II.

(Dalje.)

Največa radovednost je vsem zagorela v licih, celó klicar je odprl usta, zadržal dvigneno roko in kladičve v njej — in poslušal. O začetku pripovedi so mnogi nehoté ozirali se v podobo, naposled pa so vsi jeli v pripovedalca strmeti tako, kakor je njega pripovedovanje bilo zanimljivo.

„Znan vam je del mesta, ki je Kolomna imé mu“, začel je pripovedati. „Tam je vse nepodobno drugim oddelkom Petrograda; tam ni prestolnice, niti deželskega mesta; kedar prideta na kolomensko ulico, zdi se vam, kakor bi slišali, kako vas ostavlja vsaka mladostna želja, vsak zapal. Lê-sem ne prihaja bodočnost, tù je tihota domá in počinek, vse, kar je umeknilo se hrpu v prestolnici. Semkaj se selé upokojeni uradniki, udovice, neimoviti ljudje, ki imajo znanstvo sè starešinstvom (senat) — in zato se le-sem odsojajo na vse žive dni; doslužne kuharice, ki po celi dan potičó se po tržiščih, nesmiselno razgovarjajo se z deželanom v mlekarski prodajalnici in ki vsak dan kupijo za pet kopejek kave, za štiri kopejke pa sladkora, a naposled cel odred ljudi, ki jih lahko imenujemo samo z eno besedo: pepelarje, — ljudi, ki imajo na svoji obleki, na obrazih, na laséh, v očéh nekovo žalostno pepelarsko vnanjost, kakor dan, kedar na nebu ni oblačine, ni solnca, kedar ni tako, ne tako, kedar pada megla in predmetom jemlje vso bistrost. Njim smemo prištevati odpuščene gledališke kapelnike, doslužene častne svétnike, doslužene Martove sinove iztaknenega oka in napuhnenih usten. Le-ti ljudje nimajo nikakoršnih strasti: jedó, ne ozirajo se v nič, molcé, ne mislijo na nič. Po njih sobah ni

mного bogastva; časi najdete v kateri le štirioglati steklenici čiste ruske vodke, ki enako srčó jo po celi dan brez vsakoršnega silnega priliva, ki izvira iz obilnega užitka, ljubega navadno ob nedeljah mlademu nemškemu rokodelcu, temu junaku meščanske ulice, o svetkih, ko je kralj vsemu hodniku, kedar mine dvanajsta ura ponoči!“

„Život v Kolomni je grozno samotni; redko kedaj se prikaže kakova kočija, razen te, ki v njej vozijo se igralci, ki se svojim gromom, se zvončkanjem in drkotom moti splošno tišino. Le-todi hodevajo vsi peš, tudi izvoščik se čisto sam potiče todi in sena nese svojemu dlakastemu konjiču. Bivališče tū lahko za pet rubljev najmeš na mesec, in še kavo dobiš zjutraj. Udove, ki uživajo pokojnino, te so tukaj edine aristokratske rodbine; živé dobro, čisto pometajo svojo sobo, se svojimi prijateljicami vred obravnavajo o dragini govedine in ohrovtu; imajo čisto mlado hčerko, molčečo, malobesedno, čisto ljubovidno stvarico, gujusobnega psička in stensko uro se žalostno tiktakajočim majalom. Poleg teh bivajo tū gledališki igralci, ki jim plača ne dovoljuje, da bi selili se iz Kolomne, ljudje svobodni, kakoršni so vsi umetelniki, ki živé razkošju. Sedé v halatih, popravlajo samokrese, lepe iz kartona (debel papir) vsakojake domačnosti potrebne reči, jahajo ali kartajo s prijatelji, ter tako preživé jutro za jutrom in tudi zvečer motijo se s tem, s čimur edinijo čaj.“

„Poleg te mrline in tega aristokratstva v Kolomni biva navadna drobnjav in neznatnost. Da bi hotel to popisati kdo, to bi bilo težko tako, kakor ko bi kdo hotel sešteti množino golazni, ki gomezlja po starem jesihu. Tū živé staruhe, ki pijančujó, — staruhe, ki živé ob skrivnostnih sredstvih, ki — kakor mravljinici, seboj vlačijo stare cunje in perilo od Kalinkina mosta na trg, zato da oboje tam prodajajo po petnajst kopejk; s kratka: najnesrečnejši izmeček človeštva, — izmeček, kateremu bi najdobrodejnejši politični gospodar ne našel sredstva, da bi ž njim zboljšal mu življenje.“

„Jaz sem vse te naštel zato, da bi vam pokazal, kako so ti ljudje čisto prisiljeni, da iščejo nagle, trenutne pomoči, da jim je posojilo zatišje in da o takih prilikah med njimi prikazujó se posebni skopuhi, ki majhna posojila zavetujó se zastavami in z velikimi obrestmi. Ti mali oderuhi so čisto neusmiljenejši od vsakega velikega skopuha, zato ker vstajajo med bedo in ostro označenimi ubožniškimi cunjami, kakoršnih ne vidi noben bogat oderuh, ki se peča le s temi, ki se vozijo v kočijah. A zato jako zgodaj v njih srci umira vsakoršno človeško čutje.“

„Med takimi oderuhi je bil nekdo . . . , nu, ne bode škodilo, če javim, da prigodek, ki sem jel pripovedati ga, seza v minoli vek, v vlado pokojne carice Katarine II. Sami lahko umejete, da je pogled v Kolomno in nje život moral znatno promeniti se. Torej — med skopuhi je bil nekdo . . . osoba, nenavadna v vsakem oziru, bivala je uže dolgo časa v tem mestnem oddelku. Hodil je ta človek v široki azijski obleki; njegovega lica temna barva je kazala, da je z juga doma, ali kdo je bil prav za prav rojen: ali Indijec, Grk ali Perzijec, tega ni mogel za gotovo povedati nihče. Visoka, skoro nenavadna rast, strhli, ogoreli obraz in njegova neumljiva strašna barva, velike, nenavadno ognjene oči, povešene goste obrvi so ga močno razlikovale in očito med vsemi pepelnatimi bivatelji v prestolnici. Tudi njega bivališče ni bilo podobno drugim lesenim majhnim domcem. To je bila kamenena zgrada, podobna bivališčem, ki so ja nekda mnogo stavili Genoveški kupci in ki so imela nerazmerna, neenako velika okna se železnimi križjem in z oknicami.“

„Ta skopuh se je od družih skopuhov razlikoval s tem, da je mogel zahtevane novce preskrbeti vsakemu, stari beračici, pa tudi zapravljevemu dvorskemu mogotcu. Pred njegovim domom so rade ustavljale se najbliskotnejše kočije, ki je skozi njih okna časi gledala razkošne svetske dame glava.“
(Dalje prih.)

Politične stvari.

Deželni zbor kranjski.

Do zdaj ni bilo mogoče, nam obširneje poročati o delovanju deželnega zbora kranjskega razun nekaterih političnih razprav in v kolikor je segalo tudi ono v obravnave deželno-zborske, kar so do zdaj poročale „Novice“ o okrajnih cestah.

Prinašati hočemo tedaj zdaj po razmeri važnosti obširneje ali bolj na kratko o posameznih predmetih deželno-zborskih obravnav, in to v prvi vrsti o gospodarskih:

1. Ali naj bi se sklenila deželna postava, s katero bi se naložil zavarovalnim družbam poseben davek na premije, katere dobivajo od zavarovancev, z namenom, da se z dohodki takega davka podpirajo prostovoljne požarne brambe.

S tem vprašanjem pečal se je deželni zbor uže nekaj časa, letos pa zopet in bolj na drobno. — Gospodarski odsek deželnega zbora dobil je nalog, tudi o tem vprašanju poročati letos, in iz tega posneti je sledeče: Bolj in bolj zavaruje se premoženje, posebno poslopja in zaloge vsakovrstnega blaga zoper škodo ognja; ako se škoda res primeri, povrniti jo imajo zavarovalna društva, kolikor bolj pa se množijo dobro vredjene požarne brambe, toliko več se more zabraniti škode po požarih preteče, naravno je tedaj, da ravno zavarovalna društva pripomorejo k vzdrževanju požarnih bram, ker vsaj pri zavarovanem imetju imajo one največ dobička od delovanja požarnih straž; in tudi je znano, da zavarovalnice res in brez sile dajejo tu in tam požarnim stražam izdatne podpore.

Naravna je tedaj misel, ravno pri zavarovalnicah iskati pomoči za požarne straže. — Poprijela se je tudi vlada te misli, in to po zaslišanju strokovnjakov vsake vrste, posebno pa izmed zastopnikov zavarovalnih društev.

Sad dosedanjih vladinih korakov bil je ta, da je izdala do vseh deželnih odborov „vodila“, katerih bi se morali držati deželni zbori, ako bi hoteli sklepati tako naklado.

Po vodilih bi naklade ne smele presegati 2% od vseh premij, od tega puščati bi se moralo 10% za poseben rezervni zaklad, gospodarstvo in razdelitev tega zaklada imel bi v rokah dotični deželni odbor itd.

„Vodilom“ vladinim dodanega je nekaj poročila o inostranskem postavodajstvu o tej zadevi in pa statističnega gradiva, iz katerega je razvideti, da zavarovalnice (razun ogerskih) na Kranjskem dobivajo na leto po 157.000 gold. premij; od teh spada na Graško vzajemno 70.000 gold., na vzajemno banko „Slavijo“ pa 30.000 gold. To kaže, da $\frac{2}{3}$ vsega zavarovanja na Kranjskem imate omenjeni dve vzajemni zavarovalnici.

Gospodarski odsek je tedaj imel prevdarjati, kako bi vplival davek, naložen zavarovalnicam, na zavarovance same. In odgovor ni bil težak: Pri vzajemnih zavarovalnicah bi gotovo morali ves tak davek plačevati zavarovanci sami, pri družih zavarovalnicah pa tudi skoraj nedvomljivo tako.

nadaljevati ali dokončati, sme volilna komisija s privolitvijo volilnega komisarja voljenje na prvi sledeči dan odložiti ali podaljšati.

To se volilcem dá na znanje, kakor je v tistem kraju navadno.

Ako se je bilo glasovanje uže začelo, morata volilna komisija in komisar volitvene spise in volitveno posodo z glasovnicami, kar jih je uže v njej, zapečatiti dotlej, dokler se volitev ne nadaljuje.

§. 46.

Kedar je konec glasovanja, kar mora predsednik volilne komisije dati na znanje, tedaj mora glasovnice, še predno se začno šteti, v volitveni posodi pomešati, potem iz nje vzeti in sešteti.

Na to pride glasoštetje (skrutinij), pri katerem razgane en član volilne komisije vsako glasovnico posamič in pregledavši jo izroči predsedniku, kateri jo na glas prebere in dalje poda drugim članom komisije, da jo vsak pogleda.

Pri tem morata dva člana volilne komisije o možéh, kateri so dobili kak glas, pisati vsak po en glasovni vpisnik, napravljen po §. 43.; oba ta glasovna vpisnika se morata vjemati med seboj in podpisati ju morajo vsi člani volilne komisije in volilni komisar.

§. 47.

Ako ima katera glasovnica več imen, nego je voliti poslancev, tedaj ni ozira jemati na toliko izmed zadnjih imen, kolikor jih je čez to število pristavljenih. Ako je na glasovnici zapisanih menj imen, zato še ne izgublja svoje veljavnosti.

Ako je ime ene in iste osebe na eni glasovnici po večkrat zapisano, šteje se pri preštevanji glasov samo enkrat.

Glasovi, ki pripadejo osobi, katera je po §fu 18. izključena od zmožnosti voljena biti; glasovi, ki se oddajajo pod kakimi pogoji ali katerim so pristavljena naročila za izvoljenca; naposled taki glasovi, iz katerih ni razločno povzeti, kateri osobi veljajo, niso veljavni in se ne prištevajo oddanim glasovom.

Posledek izvršenega glasoštetja mora predsednik volilne komisije takoj naznaniti, in ako volitev poslanca z opravljeno volitvijo še ni dokončana, dostaviti, da se skupni rezultat vseh skupaj spadajočih glasovanj pozve v glavnem volilnem kraju.

§. 48.

Za izvoljenega poslanca se šteje tisti, kdor ima zá-se več nego polovico vseh oddanih veljavnih glasov.

Ako ima nadpolovično večino glasov zá-se več osob, nego je voliti poslancev, tedaj o tem, koga je šteti za izvoljenega poslanca, odločuje pretežnejša večina glasov, in kedar bi jih imelo več po onóliko glasov, odloči žreb, katerega vzdigne volilne komisije predsednik.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

II.

(Dalje.)

„Govorica je, kar je navada, raznesla, da so njegovi kovčegi polni neštevilnih novcev, dragosti, brili-

jantov in vsakojakih zastavljenih reči, pa da mu ne dajo take koristi, kakoršno imajo navadno drugi dobičkarji. Posojal je rad novce in ustanovljal je, kar se je zdelo, jako ugodne roke plačilu; a z nekimi čudnimi računskimi razjasnili je napeljeval ljudi na neprimerne obresti. Taka vsaj je bila govorica. Kar pa je čudnejše bilo, nego vse drugo, in kar je moralo zadevati mnoge, — to je bila čudovita usoda vseh, ki so na posodi imeli njegove novce: vsi so nesrečno končali svoj život. Ali je bila to le ljudska dozdevnost, gnjusoben, lehkoveren blebet, ali nalašč razznanjena povest — to je ostalo neuganeno. Nekateri pripetljaji, ki so bili vstali o daljšem časi vsem pred očmi, ti pa so bili resnični in očiti.“

„Med tačasnim aristokratstvom je zgodaj pozornost vzbudil nekov mladenič znamenitega rodu, odlikoval se je uže za mladih let na državnem torišči, goreče je čestil vse samosvojno, vzvišeno, zagovarjal je vse, kar je rodila umetelnost in splodil človeški um, čutil je, da je mecen. Zgodaj ga je vredno odličila gospodarica sama, zaupala mu je važno čast, ki je popolnem ujemala se z njegovimi lastnimi zahtevki, — čast, ki je z njo mogel mnogo pripriditi učenosti in blagosti sploh. Mladi mogotec se je obsul z umetelniki, s pesniki, z učenjaki. Hotel je delo dati vsem, vse je razvnemal. Prevzel je na svoj račun mnogo koristnih izdaj, pre-skrbel je mnogo naročil, objavil je vzbujajoče odmene, žrtvoval je mnogo novcev temu, a napósled je vse zapravil. Nu, ker je bil polu velikodušnega podjetja, ni hotel popustiti svojega dela, iskal je povsodi na pósodo, napósled pa je zatekel se k znanemu skopuhu. Izposodil si je znatno mnogo novcev in promenil se je popolnem v kratkem časi: začel je mučiti in preganjati o razvitku um in nadarjenosti. V vsaki stroki je nahajal stranko, krivo je sodil vsako besedo.“

„Na nesrečo se je tačas probudila francoska vstaja. Ta je pomagala mu z izgovorom njegovega mogoče raznega suma. V vsem je videl nekako uporno namero, v vsem je slutil temu dokaze. Napósled je bil tolik sumljivec, da je samega sebe imel na sumu, da je začel razglašati strašne, krivične tožbe in da je mnogo ljudi pehnil v nesrečo. Sam ob sebi lahko vsakdo umeje, da je táko početje prišlo do prestola samega. Velikodušna gospodarica se je prestrašila, a ker je bila polna plemenitega duha, ki je dičil nje ovenčano glavo, spregovorila je besede, ki niso mogle v vsi popolnosti priti do nas, ali njih globoka smisel je mnogim vtisnila se v srce.“

„Gospodarica je ojavila, da samovladna država ne zatira vzvišenega, plemenitega, podjetnega duha, da ne prezira in ne preganja plodovitega uma, pesništva, umetelnosti, temuč da so le samovladarji bili njih varuhi; da so Shakespear-i, Molier-i procvitali v njih velikodušnem zavetju, Dante pa ni mogel najti kota v svoji domovini; da pravi veleumi prikazujejo se o vladarski bliščobi in mogočnosti v državi, pa ne o gnjusobnih političnih prikaznih in o republikanskem terorizmu, ki svetu doslé ni podaril še ni enega pesnika; da je treba odlikovati pesniške izdelke, ker le oni vzbujajo mir in prekrasno tihoto v duhu, a ne vznemirjenosti in ropota; da so učenjaki, pesniki in umetelnostim vsi gojitelji biseri in briljanti v vladarski kroni: z njimi da se ponaša in še več bleska dobiva doba slavnega vladarja. S kratka: ko je gospodarica govorila te besede, veličastno krasna je bila te trenutke. Jaz pomnim, da starčki o tem niso mogli govoriti brezi solz. Vsi so delež imeli v tej ojavi.“

„Našega národa ponosu na čast moram opomniti, da v ruskem srci zmirom biva čutje, ki brani zatiranca. Pokaznili so primerno aristokratske zaupnosti prevarico

in vzeli so mu čast. Ali mnogo krutejšo kazen je čital svojim rojakom na obrazih: to je bilo očito in splošno zaničevanje. Ni lahko povedati, kaj je trpel slavohlepni duh; ponos, prevarana častilakomnost, uničen up, — vse je zedinilo se in z napadi strašne zmóčenosti in besnosti končalo njegov život.“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gradca. F. Br. — Priobčite, drage „Novice“, slovenskemu narodu bridko zgubo, ki ga je nedavno zadela. Dne 27. preteklega meseca umrl je namreč tukaj po kratki bolezni eden njegovih najzvestejših sinov, profesor na tukajšnjem I. državnem gimnaziju, Iv. Macun.

Le oni, ki je Macuna dalj časa poznaval, mogel ga je prav soditi; kako možato je ranjki Ivan branil svoje rodoljubno prepričanje in koliko je zato trpel, a da se ni dal vpogniti niti tujim protivnikom, ki so mu stavljali mnoge ovire, da celó proganjali ga, niti domačim ljudem, ki so ga nekolikokrat, blago rečeno, nepremišljeno, razžalili: ostal je značajan rodoljub do konca svojega življenja. Neutrudno delal je kot mravlja za svoje, a ob enem tudi za mili svoj narod, kar priča njegova „Književna zgodovina slovenskega Štajerja“, ki jo je le nekaj mesecev pred svojo smrtjo o svojem strošku izdal.

Ranjki Ivan se je bil zgodaj naučil hrvaščine in služil je več let kot profesor na gimnaziju v Zagrebu. Spisal je nekoliko knjig za hrvaške gimnazije. Čeravno je nježno ljubil svojo domovino in svoj rod, vendar je zmiraj naglašal, da sta Slovenec in Hrvat brata, ki se med seboj vse bolj spoznavata in, kar je moč, podpirati morata. Ranjki spada med one Slovence, ki so se ves čas svojega življenja trudili za približevanje Slovencev in Hrvatov.

Nepovoljne okoliščine krive so, da je ranjki malo tega dosegel, kar je želel; ali dosegel je vsakako to, da mu bo hvaležni njegov narod hranil častni spomin. Naj temu kolikor toliko pripomorejo tudi te vrstice.

Iz Gorice 5. nov. (Izv. dopis.) V nasprotju z mnogo drugimi deželami imeli smo pri nas zadnjih par tednov lepo in nenavadno toplo vreme. Včeraj pa se je začelo prek in prek oblačiti, in imamo danes celi dan deževno, pa ne mrzlo vreme. V tem, ko je veter z burjo razsajal po gorah in višinah, je bilo ves čas mirno in tiho. — Vino, belo vipavsko in brisko, poslednje pod imenom „rebula“, prodajajo po 12—14 gold. kvinč, črno kraško, „teran“, pa po 16—20 gold. Kaplja je letos dobra, in jo točijo na drobno po 24—28 kr. liter tudi v mestu; pijejo jo pa tudi močno, zlasti ob nedeljah ljudi ogreva, in ob takih prilikah se vidi, kako se slovensko petje tudi po naših vaséh v bližnji okolici bolj zgublja in umika laškemu — kričanju in tuljenju. Vzrok temu so v prvi vrsti velike tovarne znanih velikih obrtnikov Ritterjeve hiše. V teh delavnicah pridejo slovenski delavci in delavke skupaj z Lahi, katerih jezika se potem po stari navadi slovenski težaki poprijemljejo; pa ni čuda, saj jim slovensko razumništvo našega mesta nikakor ne daje boljšega zgleda. V tem smo nepopoljšljivi; ne čitalnice, ne bralnice in ne javni opomini nič ne izdajo.

Otročji vrt bo menda kmalu odprt tudi za otroke slovenskih starišev; ali kakor se pritožuje domači list, naši ljudje še malo vedó o koristi te naprave. To pa kaže, da bo treba v našem bralnem in podpornem društvu ude podučevati s priprostimi pojasnili in govori še veliko bolj pogostem, nego se je to godilo doslej. Snovati bo pa treba shode tako, da bodo udje in gostje

nauke mogli uživati in sprejemati brez vsake zaveze na stroške, kateri so neizogibni, če se ob istih prilikah ponuja tudi pijača in drugi vžitek. Gospodje više omike pa naj uže zdaj mislijo na to, da bo ljudstvo dobilo čez zimo dolgo vrsto spodbud in naukov. Poglejte samo, kako si Lahi v mestu snujejo in utrjujejo društvo: eno za petje, godbo in igre, drugo za branje in govore, tretje za specifično narodno vzgojevanje, četrto za deljenje popularnih knjižic in še mnogotere druge namene. Slovencev pa ni možno spodbuditi, da bi zahajali redno k pevskim vajam, in da bi se ga vdeleževali v večem številu, sosebeno oni, ki bi si par večernih uric lahko ugrešili. In še kedar se priredi kaka veselica z velikim trudom in požrtvovanjem delujočih moči, pa obiskovalcev ni, kolikor bi jih lahko došlo; zdi se, kakor bi jih bilo treba v tak namen še posebe prositi, kaj bi rekel — za milost! Pač gredó nekateri „rodoljubi“ rajši za drago plačo — v laško gledišče, ob takih kakor drugih večerih! Po tem naj človek narod spodbuja in zamerja prostaku, če se narodnih veselic ne udeležuje, kakor bi bilo želeti. — O nastopu tega šolskega leta nisem še poročal; pa saj pri nas je vse pri starem na to stran, ali prav za prav v šolstvu smo vedno na slabšem. V centralnem semenišču so se pač začeli bogoslovci zopet množiti, vendar pa število ni narastlo čez 50. Na gimnaziji je letos vpisanih 363 dijakov; v I. razredu je na slov. oddelku 45, na ital. pa 41 učencev. Na realki je v vseh razredih vseh učencev sedaj 184: v I. razred se jih je bilo oglasilo 73, sprejetih pa je bilo 57, in sicer Italijanov 28, Nemcev 5, Francoz 1 in 23 Slovencev. Poslednjih je primeroma z drugimi razredi in prejšnjimi leti še veliko; ali prej ko ne je med njimi nekaj onih, katerih niso hoteli na gimnaziji sprejeti, bodi-si da niso mogli skušnje napraviti ali pa da so jih morda še brez skušnje dalje poslali. Saj občinstvo je vedelo v tem pogledu marsikaj povedati v prejšnjih letih, in ni možno sklepati, da bi se bilo letos kaj zboljšalo.

„Soča“ je bila zasežena, ko je konstatirala, da slovenski učenci morajo hoditi v daljavo na druge gimnazije, če nočejo še več let pripravljati se za sprejetje v tukajšnjo gimnazijo. Zahteve gledé na preskušnje iz nemščine so prehude še celó za našo deško vadnico, o kateri je znano, da bolj ali manj vse druge predmete zanemarja, edino z namenom, da bi otroke izurila v nemščini. Pa kakor skušnja uči, tudi ta šola ne zadoštuje onim tirjavam. Kaj hočemo reči o šolah naših trgov, dasi štejejo tudi po 3 in 4 razrede! Dečki iz teh učilnic morajo v Gorici vstopiti zopet v 2. ali po največ v 3. razred, če hočejo sploh upati, da dozore za preskušnje, ki se vrše pri vstopu v 1. gim. razred. Koliko otrok mora izostati, ker stariši slovenski ne zmorejo toliko, da bi otroke vzdrževali po celih 11 let, da bi gimnazijo izvršili! Takim starišem toraj malo koristijo velike šolske doklade k drugim davkom. Kar se tiče šolanja na realki, pride pa našim kmetom tudi predrago. Po vsem tem ni čuda, da slovenski otroci tudi na realko prav po malem zahajajo. Vsled vseh teh neprilicnosti bi človek želel, da bi za Slovence na Goriškem bodisi kjer koli osnovali kako večjo meščansko šolo, ki bi slovenskim razmeram in potrebam večinoma ugajala in bi tudi s pedagoškega stališča vzgojevala dečke razmerno dovršeno, če tudi na nižji stopinji, in bi imela vsaj to prednost, da bi vsi sprejeti nauki stali v soglasji drug z drugim. Taka potreba ostane po mojih mislih tudi tedaj, ko bi dobili srednje šole na narodni podlagi. Teh pa, kakor se kaže, ne dobimo kmalu; morda je brezvspešnost za ta del kriva, da so deželni poslanci letos popolnem molčali. Čudno se nam vsekakor dozdeva dotična tihota. Saj prevelikega opravka vendar niso imeli; starih ni naš

tal dal je postaviti preslavni ta gospod bronasti Marijni kip, pod njega pa veleval napisati na črno marmelnasto pločo besede: „Deiparae domus, in qua verbum caro factum est“. (Hiša Bogorodnice, v kateri je Beseda postala Meso.)

Prestopivši cerkveni prag ogledali smo si najprej po večem znotranji obseg jako prostornega svetišča, ki je razdeljeno v obliki križa v tri ladije. Ob stranéh prislone so cerkvi okoli in okoli kapele, izmed katerih je najznamenitnejša ona, v kateri se nahaja krstni kamen, ki je nek sam stal 80 tisoč frankov.

Al za vse to se navadno veliko ne briga srce in oko romarjev. In tudi naše se ni; — marveč naravnost podali smo se zopet k Marijni hišici, ali kakor ji Italijani pravijo: „Casa Santa“. Omenjeno svetišče stoji popolnem prosto, na pr. v osredji velikanske cerkve, ondi, kjer se ona razkrižuje. Ravno nad Marijno hišico dviguje se veličastna kuplja, skoz katere okna dohaja obilna svetloba, ter obseva čudapolno zgradbo. „Casa Santa“, to je, Marijna hišica je podolgasto-štiriogelna. Njene zunanje stene so vse oblečene v dragoceni beli marmelj, ter okinčane z zdolbljinami te snežnobe tvarine. Marmelj vlomljen je bil v Carrari, kraji v Zgornji Italiji, odkjer je bil pripeljan na ladijah okrog celega laškega polotoka, izbarkan bil v Jakinu, od tam pa doveden na vozovih v Loretto. Najspretnejši in najbolj sloveči umetniki taistega časa sodelovali so skoz 30 let pri zgotavljevanji teh olupšav, katerih stroški znašali so nad tri sto tisoč frankov. Bogoljubnim papežem namreč noben strošek ni bil prevelik za Marijno slavo in čast.

Oglejmo si zunanost Marijne hišice zdaj še malo bolj natančno in od bližej. Na zapadni strani nahaja se edino njeno okno. Pred njim stoji altar, posvečen sv. nadangelju Gabrijelu, to pa zarad tega, ker skoz to okno vstopil je bil po povestnici nebeški poslanik k najsvetejši Devici. Ob straneh nahajajo se v marmelj vdolbljeni kipi: Marijna zaróka, rojstvo Kristusovo, nebeškega Deteta proslavitev in moljenje po sv. Treh Kraljih, in Marijna smrt. Med te podobe so umetno vrstili kipi prerokov, ki so v svojih profecijah zdavnej poprej napovedovali in naznanjevali čast in rojstvo sv. Božje porodnice. — Na izhodni steni je v enaki izpeljavi v marmelj vdolbljeno prenešenje svete hišice po angeljih čez morje. Spodaj dal je papež Klemen VIII. napisati kratko zgodovino čudovite te dogodbe, k sklepu pa dostaviti veleval besede: „Vi pa, brumni romarji, zdihujte in kličite pobožno h Kraljici angeljev in Materi vseh milost, da Vam skoz njeno zasluženje in njene prošnje zadobi pri svojem najljubeznivšem Sinu, ki je začetek življenja, odpušanje Vaših grehov, zdravje telesa in veselje večnega izveličanja. Amen!“

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

II.

(Dalje.)

„Drug presunljiv dogodek je bil tudi očit. Med krasoticami, ki tačas ni preuboga bila z njimi naša se- verna prestolnica, imela je neka krasotica priznано pr- venstvo. To je bila čaralna edinost naše severne kra- sote z južno krasoto, briljant, ki redko kedaj prikaže se na sveti. Moj oča je priznaval, da svoje žive dni še

ni videl nič podobnega. V tej krasoti se je vse edinilo : bogastvo, um in duševna mičnost. Mnogo jih je snu- bilo jo, a najznatnejši med njimi je bil knez R., naj- lepši, najodličnejši med vsemi mladenči, najnežnejšega obličja in viteški, velikodušno ognjen, vzvišen vzor, Grandison v vsakem oziru. Knez R. je neizmerno, sen- jarski rad imel jo; ta plamteča ljubav je bila odmena mu. A sorodnikom se je zdelo, da bi ta ženitba bila neednaka pozakonjenost. Dedščina po očmu uže kedaj ni bila več njegova last, rodbina je bila v zameri, a njegovo žalostno razmerje, — to je bilo znano vsem. Nenadoma je knez prestolnico ostavil na nekoliko časa, kakor bi bil hotel zboljšati svoje okolnosti, a po krat- kem časi je vrnil se obogačen z razkošjem in neizmer- nim bleskom. Blesteči plesi in pojedine so ga seznanile z dvorom. Krasotičin oča mu je bil naklonjen in v mestu so delali priprave na najzanimljivejšo svatbo. Od kodi je prišla ta zmena in neizmerna ženinova imovina, tega ni mogel za gotovo razjasniti nihče; ali skrivaj so govorili, da je nekako dogovoril se s tajnim skopuhom in novcev izposodil si od njega. Pa naj bode to, kakor hoče, svatba je zanimala vse mesto — in ženin in ne- vesta, oba sta bila obče zavisti predmet. Vsakomu je znano bilo njiju goreče, stanovito prijateljstvo, dolga bol, ki sta oba trpela jo, in njiju vzvišene vlastitosti. Ognjene ženske so zgodaj napovedavale rajsko blaginjo, da jo bosta uživala mlada zakonca. Ali steklo se je vse drugače. O letu dni se je strašna zmena zgodila z možem: sè strupom moreče žarljivosti, z nestrpnostjo in sè surovo trmoglavostjo je popolnem otroval ves svoj blagi in vrli značaj. Pokrutil se je, mučil je lastno ženo — in česar bi se ne bil nadejal nihče, vdal se je nečloveškim dejanjem: bít jo je. Ob letu bi živa duša ne bila mogla poznati ženske, ki je še nedavno blestela in za seboj vodila celo gručo pokornih čestiteljev. Ker napósled ni mogla več trpeti svoje težke usode, sprego- vorila je prva o razporoki. Mož se je pogreznil v bes- nost o samem spominu na to. O prvem vzbuhu svoje razkačenosti je pridrl z nožem v nje sobo — in gotovo bi jo bil zaklal, da niso zgrabili ga in zadržali. O silni razkačenosti in obupnosti je nož obrnil vá-se in končal je svoj život o strašnih mukah.“

„Razen teh dveh dogodkov, ki jima je priča bilo vse občestvo, pripovedali so mnogo drugih pripetljajev, ki so se bili prikazali v nižih krogih in ki je skoro vseh delež bil žalosten konec. Tù je čestit, trezen člo- vek vdal se opilosti; tù je kupčijski sluga okradel svo- jega gospoda; tù pa je gospoda na vozi zadavil izvoščik, ki je pošteno vozaril mnogo let. Da bi taki dogodjaji, ki so čisto pripovedali jih s pridevki, ne bili v skrom- nih bivalcih v Kolomni vzbujali mimovoljnega (unwill- kührlich) straha, to ni bilo lahko. Nihče ni dvomil o prisotnosti neke peklenške moči v tem skopem človeku. Trdili so, da odločuje take pogodbe, da lasje vstajajo zbog njih človeku, in ki jih nesrečnež ne sme zaupati nikoli nikomur; da imajo njegovi novci neko vabljivo vlastitost, da sami ob sebi razsipljó se in da imajo neko čudno znamenje na sebi... s kratka: mnogo je bilo vsakojake gnjusobne govorice. A pomenljivo je to, da je vsa Kolomenska naselbina, ves ta svet ubogih starek, potrebnih uradnikov, ubožnih umetelnikov in s kratka vsi ubožci, ki smo jih malo popreje imenovali, — da so vsi trpeli in odnesli poslednjo malost raji, nego da bi bili zaupali se strašnemu skopuhu; nahajali so staruhe, ki so bile pomrle za gladom, ki so rajše končale telo, nego da bi bile pogubile dušo. Kedar so ga srečali na ulici, nehoté so čutili strah. Kdor je prišel mimo njega, varno se je ognil ga in obrnivši se nazaj je dolgo časa gledal njega nenavadno visoko vzrast, ki je ginila v daljavi. Samo v njegovem oku je bilo toliko nenavad-

nega, da je vsakdo nehoté prisojal mu neko višo moč. Te silne črte, vrezane globoko tako, kakor ima to malokateri človek; ta goreča, smela barva na obrazi; te neizmerno goste obrvi, nestrpne, strašne oči, — da, i ti široki nabori njegovega Azijskega oblačila, — vse je zdelo se, da govori, da so v primeri sè strastimi, ki so vrele v tem telu, drugih ljudi strasti le senca. Moj oča je ustavil se in nepremično je stal vselej, kedar je srečal ga, in ni mogel strpeti, da bi ne bil vskliknil: „Hudoba, popolna hudoba!“ — Nu, moram vas brzo seznaniti sè svojim očetom, ki je te pripovedi poseben predmet.“ (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 10. nov. — Slovanska mladež na Dunaji, zastopana v društvih „Slovenija“, „Društvo slavistov“, „Akademický spolek“, „Bukovina“, „Ognisko“, „Sicz“, „Tatran“, „Zora“ priredi 20. t. m. v lokalu „Gartenbaugesellschaft“ I. Parkring, na čast gospoda dvornega svetovalca prof. Franja viteza Miklošiča slavnost, obstoječo iz akademije in komersa. Pri akademiji sodelujejo najboljše moči dunajske, kakor dvorne opere pevec g. Broulik, violinist g. Kochanowski, pianistinja gdč. Zwierzina, slovansko pevsko društvo itd.

Slovenci! Z Miklošičevim slavnim imenom je naše ime združeno nerazločljivo. Velikan znanosti slovanskih jezikov in jezikoslovstva sploh, kateremu se klanja ves učeni svet, je našega naroda sin! Mi se smemo ž njim ponášati, zategadel pa mu bomo gotovo v prvi vrsti Slovenci o njegovi sedemdesetletnici trudapolnega življenja in štiridesetletnici neumornega znanstvenega delovanja pokazali naše spoštovanje in še bolj utrdili ono naravno vez, ki obstoja med slavljencem in nami.

Deputacije in gostje, ki pridejo na Dunaj, naj se blagovolijo oglasiti pri odboru

akademičnega društva „Slovenija“.

Iz Gorice 12. nov. (Izv. dopis.) Včeraj zjutraj, dan sv. Martina, je sneg po hribih trnovskega gozda napovedal zimo našim goram, naši planjavi pa mraz, potem ko se je bila todi istega jutra med gromom in dežjem vsula močna toča. Nebo se je potem zvedrilo, in imamo danes zopet lep dan. — Naše bralno in podporno društvo je praznovalo sv. Martina s petjem in podučnimi govori, po katerih se je množica zbranih udov izrekla za to, da bo rada zahajala poslušat raznotere nauke, ako se jej bodo tu pa tam podajali ob nedeljah in praznikih, in je torej upati, da dobé hvaležne poslušalce in poslušalke oni gospodje, ki hočejo društvu koristiti z govori in nauki v zmislu, kakor smo jih zadnjič omenili. Pohvalno je omeniti, da je priprost društveni ud ravno včeraj uže dal zgled drugim udom s primernim berilom, kako naj bi društvene spretniše moči iz lastne srede začele podučevati in kratkočasiti celo društvo. Vendar pa ni pozabiti, da začetni in nauke med društvom razširjati in utrjevati morajo oni razumniki, ki imajo v večji meri duševnih sil in snovi na razpolago. Pri včerajšnji veselici smo izvedeli, da šteje društvo zdaj nad 300 udov in pa okoli 1000 gold. glavnice, in to tudi potem, ko so se podelile uže znatne podpore potrebnim in obolelim udom. Tudi so naznanili, da se 19. t. m. odpre prvi slovenski otroški vrt v Gorici, vrt, kateremu bo učiteljica prav spretna in nadarjena ženska moč. Nadejati se je, da pogosta pojasnila na to stran izdajo toliko, da se kmalu oglasi primerno število otrok za ta novi zavod, ki se je ustanovil po tolikih zaprekah in naporih. Bog daj dober začetek! V velikem nasprotju z žrtvami za ta del pa je stanje tukajšnje

dekliške vadnice za slovenske in italijanske učenke. Ta šola ima tako majhne prostore, da ne more sprejemati v vsak razred po več ko 24 deklic, tako da mora vsled tega veliko slovenskih deklic ali doma ostajati ali zahajati — v italijanske šole. To se godi uže več let zaporedoma, in še sedaj ni slišati, da bi se skrbelo za večje in primerniše prostore. Če se ne predrugači, doživimo, da slovenske deklice, ki se kolikor toliko odslej odgojé v otroškem vrtu v maternem jeziku, bodo morale potem, prisiljene, vpisavati se v italijanske šole! Tako bomo zopet tam, kjer smo bili doslej. Ali ni to žalostno? Za slovenske dečke je preskrbljeno vsaj na c. k. deški vadnici, ki šteje letos 287 Slovencev in 289 Lahov. Iz dosedanjih poročil pa je bralcem „Novic“ znano, da se tudi tem dobro ne godi, ker na škodo drugih realnih predmetov morajo se po največ truditi za nemščino. Naj se torej ogledamo, kakor hočemo, za slovenski naraščaj je v Gorici po dosedanjih naredbah jako neugodno stanje. Ravno zato in pa iz vsega je razvidno, koliko hvaležnega dela še čaka naše rodoljube na narodnem polji v Gorici. Zatorej krepko naprej po poti, katero so nastopili poslednjih dveh let.

Stoletna starost, kakoršno je doživela te dni mati tukajšnjega gimnazijskega ravnatelja v pokoji, gosp. F. Schaffenbauerja, je tudi pri nas redka prikazen, dasi ravno v našem mestu živi domačinov in tujcev, ki dosežajo do 90 in še po več let.

4. dne t. m. so slovesno pokopali č. o. Frid. Hoenigmann-a, dolgoletnega frančiškanskega provincijala v pokrajini sv. Križa, ki je bil rojen 1823. l. v Stari Cerkvi na Kočevskem.

Grofinja Chambord pride menda še ta teden preizmit v Gorico.

Laški listi, pa tudi tetka graška „Tagespost“ se jako bojé, da bi ne prišel kak Slovan za škofa v Poreč in Pulj, in se ne zmenijo za to, kako nenarodno je, če viši pastir ne zna jezika ovčic, katere mu je pasti. Ti politiki predobro vedó, da so v Istri vse šole italijanske in pod italijanskim gospostvom, in da je edino še kak kaplanček, ki v čisto slovanskih občinah tu pa tam še občuje z občanarji v njih jeziku. — Kdor bere poreški lahonski list „L' Istria“, dobro razume, kako se slovanskim duhovnikom godi v zares tužni Istriji. Pač pa mora ali hoče biti vlada slepa, če ne vidi, kam jo lahonska politika tira tudi na cerkvenem polji. — Da bi narod le ne onemogel in vselej nevoljo pokazal, tako, kakor jo je odločno pokazal proti popotnemu učitelju kmetijstva, ki je umel samo laščino.

Iz gorenjega Krasa v dan sv. Božidara 9. nov. — Z letošnjim jesenskim časom smo bili jako zadovoljni, nenavadno toplo lepo vreme je bilo. Vsa žitna semena smo materi zemlji veselo izročili v sladki nadi, da prihodnje leto zamore po taki ugodni setvi bogato obroditi. Tri dni imamo silne deževne nalive od juga, danes počne mrzlo vreme z deževno burjo. Bati se je, da nam rahlo zemljo voda preveč odnese v kraške rupe; povodenj se ne bojimo, ker nimamo ne potokov ne rek, vsa deževnica se zgubi po kraških razpoklinah. — Vино črno, kraški „teran“, kojega Tržačani meseca julija in avgusta (ob času kolére) po 40 gld. kvinč plačujejo, tolikanj posrkajo, se uže prodaja po 24 do 25, celó 28 gld. ga cenijo kvinč. — Dozdaj se je v mali množini dobil po 17, 18, 19 gold. kvinč, a sedaj se ono dobi v vsaki občini komaj pri 5—6 posestnikih, ker bolj revni so prodali grozdje. Kakost „terana“ je pol boljša od lanskega, a množina je jako pičla. V krčmah se toči po 44—48 kr. liter. — Brinje kraško, kojega se je na ti-suče polovnikov na Kranjsko odposlalo, se je letos posebno dobro obneslo. Navadno se ceni po 80 do 85 kr.

tri leta za vodenico neozdravljivo bolan ležal v postelji. On naznanil je vedno strmeči množici, da se mu je v noči prikazala najsvetejša Devica, ter naznanila mu, da je neznano poslopje njena lastna hišica iz Nazareta; altar ravno tisti, ki ga je postavil prvak aposteljev, sv. Peter, križani Bog in pa Marijini kip iz cedrovega lesa pa sta izdelek sv. evangelista Lukeža. V dokaz resnice mu je Marija obljubila zdravje, o katerem se vsi lahko prepričajo na lastne oči. Na te besede blagega gosp. župnika prešinilo je ljudi veliko veselje.

Radosti in hvaležnosti zavzeti pričeli so hišico in kip častiti po vsej mogočnosti. Deželni namestni kralj, ban Nikolaj Frangepani, prejel je od cesarja Rudolfa I. dovoljenje, prepričati se o resničnosti te prikazni. Odpisal je štiri možé, med temi tudi gosp. župnika Aleksandra v Nazaret. Le-ti videli so, da se Marijina hišica ne najde več tam, pač pa še njeni temeljni zidovi, ki so se po tvarini in merah natančno strinjali s trsatskim svetiščem. Poročilo teh mož ni pomnožilo le pobožnost Rečanov in Trsatcev, ampak razširilo se je tudi po sosednih deželah, od kjer so dohajali pobožni kristijani na romanje.

Toda čez tri leta in devet mesecev, dne 10. dec. l. 1294. zginila je zopet sveta hišica na čudovit način. Žalost ondotnega ljudstva zaradi zgube tako dragocenega duhovnega zaklada bila je silna, in komaj so se vtolažili, ko so izvedeli, kam, da je sveta hišica prenešena bila. Da bi ljudstvu nadomestil vsaj nekoliko to britko zgubo, dal je Nikolaj Frangepani na mestu, kjer je stalo Marijino svetišče, zidati kapelo, njegov sin Martin pa je zraven postavil dal samostan in ga izročil čč. gg. oo. Frančiškanom, ki ga imajo, kakor je znano, še zdaj v lasti. Tudi papež Urban V. želeli so vtolažiti Trsatčane; poslali so jim namreč za zgor omenjeno kapelo Marijino sliko, izmalano po sv. evangelistu Lukežu. (Ta podoba se še dandanes časti z veliko vnemo in pobožnostjo na sv. Trsatu.)

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povest.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

II.

(Dalje.)

„Moj oča je bil v mnogem oziru znamenit človek. Umeteljnik je bil tak, kakoršnih je malo, — samouk, ki je sam v svoji duši, brez učitelja in brez uka, našel pravila in zakone, v nemala ga je le želja po dovršenosti — in veren je bil, morda sam ni znal, zakaj, napredku, ki je le duh kazal mu ga; moj roditelj je bil eden tistih samorodnih, čudovitih ljudi, ki jih vrstniki radi časté z razžaljivim naslovom nedouki in ki jih ne ohlaja graja in lastna neugoda, temuč dobivajo nov ogenj in moči, a v svojem duhu prodirajo visoko nad svoje proizvode, zbog katerih jim nadevljó, da so nedouki. Vsled vzvišenega notranjega nagona je čutil prisotno misel v vsakem predmetu; segnil je sam ob sebi do korena vlastnemu pomenu — izrazu: zgodovinsko živopisje; umel je, zakaj prosto glavo, le podobo Rafaela, Leonarda da Vinci, Tizijana, Correggija smemo imenovati zgodovinsk živopis in zakaj bode ogromni obraz zgodovinske vsebine zmirom le tableau de genre navzlic vsem umetelnikovim zahtevam od zgo-

dovinskega živopisja. A notranji čut in vlastna prevéra je njegov čopič napotila na krščanske predmete više in poslednje stopnje v vzvišenosti. Moj oča ni bil slavo-hlepen, ni občutljiv, kar je tako neločljivo skleneno se značajem mnogih umetelnikov. Imel je krepek značaj — in časten, očit človek je bil, da, resen, vnej nekako pokrit s čvrsto skorijo, v duši ne brezi nekovega ponosa, ki je ljudi sodil prizanesljivo, pa tudi ostro. „Zakaj bi se oziral vá-nje“ — govoril je navadno, — „saj ne delam po njih? Jaz svojih obrazov ne ponesem v gostilnico. Kdor se mene poprime, ta bode pomirjen.

Človeka izmed sveta ni lahko krivičiti, da ne umeje živopisja; zato pa zna kartati, zna govoriti o dobrem vinu, o konjih — kolikor je mogoče, poznati najlepšo barino (gospa). Kedar pa se loti tega ali tega, kedar začne modrovati, pa ni vse nič! Vsakemu svoje, vsakdo naj se peča sam sè svojim: Ali meni je ljubši tisti človek, kateri na rávnost pové, da ne umeje ničesar, nego tisti, kateri se hlini in govori, kakor bi kaj znal, pa ne umeje ni tega, kar govori, in le skruni in kazí.“ Delal je za majhno plačo, to je: za plačo, ki je bila potrebna le njegovi rodbini na živež in da je mogel delati. Poleg tega o nobeni priliki ni odrekel pomoči bližnjemu in ni mudil se, da bi ne bil roke podal bednemu umetelniku na podporo; imel je prosto, sveto véro v prednike — in iz tega je menda samosvojno prihajal tisti vzvišeni izraz v njegovih obrazih, — izraz, ki niso mogle do njega dokopati se blesteče nadarjene glave. Napósled je sè stanovitim delom in z neumekljivostjo z odločenega pota pripridil si, da so čestili ga i tisti, kateri so ga imenovali nedouka in domá zgnjetenega samouka. Neprestano so mu dajali delo po cerkvah — in dela mu ni zmanjkalo. Neko delo pa je močno zanimalo ga. Ne pomnim več, kaj je bilo njega predmet, znam le — moral je naobraziti duha teme. Dolgo časa je premišljal, kak izraz bi mu dal; hotel je v njegovem obrazi izraziti vse, kar teží človeka in tlači. O takem premišljanji mu je glavo prošnil skrivnostnega skopuha obraz in nehoté se je spomnil: „Po njem bi lahko namalal hudobo!“ Mislite, kako je prestrašil se, ko je nekega dné malal v svoji delavnici, pa je nekdo potrkal na duri — in takój po trku je k njemu stopil strašni skopuh. Ni mogel, da bi ne bil začutil nekovega notranjega mraza, ki je mimovoljno spreletel mu telo.“

„Ali ste malar vi?“ — povprašal je mojega očeta brezi vsakoršne obotave.

„Malar sem“ — odgovoril je oča premišljajoč, ka bode dalje.

„Prav je to. Namalajte me. Jaz utegnem skoro umreti, otrok nimam; ali jaz nečem popolnoma umreti, jaz hočem živeti. Ali bi mogli namalati podobo, da bi bila, kakor živa?“

„Moj oča je mislil: „Česa je treba ugodnejšega? — sam je prišel, da po njem namalam hudobo.“ Obljubil je. Pobotala sta se o časi in ceni, a takoj družega dné je moj oča vzel paletu in čopič in odšel je k njemu. Visoki dom, psi, železna vrata in zapahi, poluokrogla okna, kovčegi, pogrneni s čudnimi prestori — in napósled nenavadni gospodar sam, ki je nepremično sedel pred njim, — vse to je čudovito vplivalo ná-nj. Okna so bila zdolaj nalašč zastavljena in zametana tako, da so dajala svetlobo le zgoraj.“

„Hudir ga pozoblji, kako je sedaj njegov obraz lepo osvetljen!“ — opomnil je sam sebi in neutegoma začel malati, bal se je, da bi izginiti utegnila ugodna svetloba. „Kakova moč je to!“ — opomnil je zopet sam sebi, — „da ga le na pol naobrazim takega, kakoršen je sedaj-le, pa osramotí vse moje poprejšnje proizvode, gotovo mi oživí na platnu, če bodem le nekoliko véren resničnosti. Kako nenavadne so te črte!“ —

čudil se je neprestano, večal je svojo gorečnost — in uže je videl, kako so nekatere črte preselile se na platno.

„Moj oča se je zdrznil o teh besedah: zdele so se mu čudne in strašne tako, da je odložil čopič in paletu, in naglo je zgubil se iz sobe. Misel na to ga je plašila celi dan in celo noč, rano pa je prejel skopuhovo podobo, prinesla mu je bila jo neka ženska, edino bitje, ki je bilo v njegovi službi, dejala je, da gospod neče podobe, da ne daje zá-njo nič in da je njemu poslal jo. Prav tega dne na večer je zvedel, da je umrl skopuh in da uže po obredih njegove vere delajo priprave na pogreb.“

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 19. nov. (Izv. dopis.) Knezonadškofijski konzistorijalni svetovalci so postali: dr. Ivan Flapp, prof. bogoslovja; dr. Jos. Gabrielčič, vodja in prof. centralnega semenišča, in Andrej Marušič, prof. veronauka na c. k. gimnaziji v Gorici. — Cecilijansko društvo se zadnje tedne jako množi in šteje zdaj okoli 100 udov; do občnega zbora tega društva, ki bo 22. t. m., nameravajo pa v še večem številu pristopiti. — Grof Gyulai, velik bogatin, pa tudi velik dobrotnik goriškemu mestu, kjer je bival doslej zaporedoma 16 let, se preseli stalno iz Gorice in odide v Arco na Tirolsko. Kakor govoré, so ga preveč nadlegovali za denarno pomoč in posojila tudi taki, ki bi jih dostojnost morala odvracati od enakih korakov. Predrznost pojedincev se je zdela grofu prevelika; zarad tega pa obči blagor trpi. Kdo more po takem soditi, da bi se drugim došlim in tu bivajočim tujcem in gostom enaka ne godila, in da se ni uže zgodila? Naše mesto ima mnogo društev in zavodov, ki ubogim podpore delé; ali pritožujejo se in čutijo društva sama, da so preslabo vrejena ali organizirana. Sicer pa naj si gospoda neke vrste zapomni, da je sama kriva, ako se med podpiranci nerednosti godé; dobro je namreč znano, da pri nas hoče laška ali neke laške stranke politika gospodariti in gospodovati celó med dobrodelnimi društvi. Humannost pa ni samo med Lahii domá, in dotična gospoda doživi nasledke svojih agitacij, kakor zasluži. Da je oni laški stranki narodno gospostvo nad vsemi drugimi težnjami, to kaže njeno postopanje tudi pri zauživanji vsakovrstne umetnosti. Ako dojdejo k nam italijanski šušmarji najnižje vrste, prepeva se jim slava na vso moč. Glorifikacija dospé do vrhunca, če taki „umetniki“ predstavljajo kak umotvor laških „irredentovcev“. Ob takih prilikah tedaj, če pride na vrsto kaka igra znanega, hudega protiaustrijskega hujškača Cavallotti-ja, imajo navadno tudi v Gorici polno gledišče. „Independenti“-jev goriški dopisnik „Guido“ resnico te prikazni kar brez ovinkov javno potrjuje, da-si opominja bralce onega lista na izrek, ki pravi, da govor je srebro, molk pa zlato. To pa kaže, kako daleč so uže lahončiči dospeli in dozorili. Lahonski stranki, ki je jako prebrisana v svojih potih in pripomočkih, gre vse od rok; zato jo tira dalje in dalje, kolikor bolj vladni organi molčé, če tudi za to gibanje predobro vedó. Zdaj hočejo lahonski politiki ustanoviti še posebno politično društvo; za ta namen delajo zdaj na vso sapo ne samo v Gorici, ampak tudi Italijani isterski. Naš „Corriere“ in „L' Istria“ sta neutrudljiva v opominih za ta del. In naše polit. društvo „Sloga“ naj bi nasproti takemu gibanju še na dalje dremalo? Pač preveč in predolgo smo roke križem držali, da bi se ne probudili k čilejemu življenju.

Prem 13. nov. (Različno.) Gospod Martin Zarnik, starosta učiteljev ilirsko-bistriškega okraja in p. n. nad-

učitelj trnovski obhajal je 6. dne t. m. petindvajsetletnico svojega službovanja v učiteljskem stanu. Učitelji imenovanega okraja priredili bili so svojemu blagemu sotovarišu „srebrnemu jubilarju“ ta večer banket v gostilni „pri Fadigucu“ v Trnovem; udeležba bila je od strani učiteljstva (izvzemši enega učitelja in eno učiteljico) polnoštevilna. Počastili bili so pa ta večer učiteljski banket tudi najvišje odlikovani gospod občinski predstojnik bistriški, dva visokočast. gospoda duhovnika, ena gospá in pa bivši, mnogozaslužni gospod občinski predstojnik trnovski. Tako bili so pri tem banketu zastopani trije najvažnejši faktorji družbe človeške na deželi: duhovenstvo, učiteljstvo in županstvo. Harmonija, zaupnost in odkritosrčnost, katera je ta večer vse navzoče navdajala, bila je v resnici milobna in prijetno-blagodejna. Saj pa tudi, kjer ti trije stanovi v kakem kraju navskriž pridejo, s tem v svojem položaji več škodijo nego za splošno dobro koristijo, ker, kar eden napravi dobrega, mu pa drugi podere.

Banketa natančneje ne bodem popisoval; postrežba bila je prav izvrstna in ceno. Napitnic in veselih popevk se ni manjkalo. Prvo napitnico napravil je gosp. jubilar na našega presvitlega cesarja Franc Josipa I., kateri zadoneli so trikratni navdušeni in krepki slavaklici, na kar se je zapela veličastna pesem cesarska. Napitnic potem ni bilo ne konca ne kraja; prva veljala je potem gosp. jubilantu, kateremu napije v prav ginljivi besedi gosp. Ivan Škrjanec, ekspozit harijski. Napijalo se je potem na vzajemnost med duhovenstvom in učiteljstvom, sv. očetu papežu in cerkvi, zasluženim možem tega okraja, županstvom itd., katerim napitnicam je vsaki primerna popevka sledila.

Prebrale so se tudi gosp. jubilantu došle čestitke, katerih bilo je ta dan mu došlo nič manj nego 16 na številu; bila je ena ginljivejša nego druga. Sosebno odlikovale so se pa one: c. kr. okrajnega nadzornika g. Thume in učiteljev postojnskih, g. Josipa Levičnika, odlikovanega in izglednega nadučitelja v Železnikih; potem telegrami: gg. Belarja, Žumra in Razingerja v Ljubljani; g. Burnika v Kamniku in g. Adlešiča v Vipavi. Gospod učitelj Okorn, gospodična učiteljica Podkrajšek ter učenci tretjega in četrtega oddelka trnovske šole poklonili so vrlemu gospodu jubilantu prekrasno čestitko in spomenico v vezani besedi. Tudi dan pozneje dohajalo je gospodu jubilantu od raznih strani pismenih čestitek.

Tako prominul bil nam je ta večer na enkrat čast ter se približala polnoč; ob tem času zapustil bil je banket odlični del vdeležencev ter se zapela Slomšekova „Lahko noč“. Učitelji ostali smo pa še pozno po polnoči skupaj; v bratovskih razgovorih prišel je tudi za nas le prehitro čas ločitve. Pozabili pa tega bratovsko prijetnega večera „svojih med svojimi“ gotovo nikdar ne bomo.

Našega vrlega gospoda jubilanta pa naj mili Bog krepkega na duhu in zdravega na telesu ohrani, poživi in blagoslovi brezbrojna leta, ter mu daj še zlato in briljantno letnico svojega učiteljevanja obhajati! Na zdravje!

Sveti Martin pobelil bil je pohribje cele tukajšnje okolice sè snegom prav pošteno; ta beli pas promenul je pa uže skoraj popolnem.

De la Dromejevo vremensko prerokovanje se ta mesec več nego popolnem spolnuje.

Dne 8. t. m. skočila je bila v Reki mašina iz kolesnic, 7 vagonov se je popolnem razbilo, a tri železnične osebe bile so pri tem tudi kolikor toliko ranjene. Kakor se čuje, ni za ranjence posebne nevarnosti.

Bog daj zopet lepega vremena, da si ljudje še potrebne stelje za zimo preskrbé!

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

II.

(Dalje.)

„Vse to se mu je zdelo neumljivo čudno. Po tem dogodku se je v njegovem značaju pokazala znatna zmena: čutil je nepokoj, strah, da sam ni znal, zakaj, naposled pa je vdal se činu takemu, kakoršnega bi ne bil nihče pričakoval od mojega očeta. Uže nekoliko časa so enega izmed njegovih učencev proizvodi ná-se opozarjali majhno število umetelnostnih prijateljev in poznavalcev. Moj oča je zmérom v njem videl nadarjenost, zato je kazal mu svojo posebno naklonjenost. Nenadoma pa je v njem vzbudila se zavist do njega. Nestrpna mu je bila splošna priznava in sodba. Naposled je na dovršenost svoje bridkosti zvedel, da so njegovemu učencu naročili, naj namala obraz v novo zgrajeno cerkev. Bolelo ga je to. „Ne, ta golobradec ne smé zmoči!“ — opomnil je — „zgodaj, brate, izumil si, da potlačiš starca! — Še, hvala Bogu, imam moči! Skoro se preverimo, kateri katerega zmore.““

„Očiti in v duhu častni človek je upotrebil spletke in lisičnosti, ki je doslé črtil jih zmérom; naposled je s tem pripridil to, da so razpisali obraz — in smeli so sè svojimi proizvodi pokazati se tudi drugi umetelniki. Zaprl se je v svojo sobo in goreče je lotil se svojega čopiča. Hotel je zbrati vse svoje moči, ves svoj um. A reš je to bilo eno njegovih najlepših del. Nihče ni dvomil, da ne bi on dobil prvenstva. Razstavili so obraze, a vsi so bili v primeri z njegovim obrazom, kakor dan pa noč, a nenadoma je eden izmed navzočih udov, če se ne motim, nekov duhovnik, opomnil nekaj, kar je prosunilo vse. „V umetelnikovem obrazi je mnogo nadarjenosti!“ — dejal je — „a v obličji ni nič svetega; temuč narobe je, nekaj peklenškega ima obraz v očéh, kakor bi bil nekov nečist čut vladal živopiscu roko.““

„Vsi so gledali, a preverili so se o resnici teh besed. Moj oča je planil pred svoj obraz, zato da bi sam prepričal se o tej razžaljivi opomnji, a o strahu je opazil, da je skoro vsem obrazom dal skopuhove oči. Gledale so vražje žalostno, da je sam nehoté zdrznil se. Zavrgli so obraz, a moral je na svojo nepopisljivo jezo slišati, da je prvenstvo dobil njegov učenec.“

„Ni lahko popisati, kako razkačen se je vrnil domú. Malo je manjkalo, da ni otepel moje matere, da ni razpodil otrok, strl čopiča in razbil kamena, strgal je sè stene skopuhovo podobo, zahteval nož, ukazal, naj zakurijo ogenj v peči, hotel je obraz raztrgati na kosce in sežgati ga. O tej razkačenosti ga je zalotil prijatelj, ko je bil stopil v sobo, tudi živopisec, veseljak, zmerom zadovoljen sam sè seboj, nikoli ni ubijal se z dalekimi željami, veselo je delal vse, kar je prišlo mu na vrsto, še veselejše pa je loteval se obeda in pirogov.“

„Kaj delaš? — kaj hočeš zapaliti?“ — povprašal je in stopil k podobi. „Saj je to eden tvojih najlepših proizvodov. To je skopuh, ki je nedavno umrl; da, prav on je to. Za Boga, zadel si ga popolnoma. Resnično nikoli nobene oči niso gledale tako, kakor gledajo le-te.““

„Preverim se, kako bodo gledale v ognji!“ — opomnil je oča in uže je pripravljval se, da bi podobo vrgel v ogenj.

„Nikar, za Boga!“ — vskliknil je prijatelj in prijel ga — „raji jo oddaj meni, če so ti nje oči tako zoprne.““

„Oča se je branil iz početka, naposled pa je vdal se, a veseljak je, nenavadno vesel tega dara, podobo odnesel domú.“

„Po njegovem odhodu je moj oča čutil, da je pomirjen. Kakor bi bilo s podobo vred neko težko breme zvalilo se z njegovih prsi, tako je zdelo se mu. Čutil se je sam svojemu zlobnemu čutju, svoji zavisti in očiti zmeni svojega značaja. Ko je premišljal, kako se véde, žalostna je bila njegova duša in ne brez notranje bolesti — vskriknil je: „Da, to je Božja kazen; moj obraz je bil vreden, da je sramota zadela ga! Izmisli sem si ga, zato da bi pogubil brata. Vražje čutje, zavist je vladala moj čopič, vražji čut je moral izražati se v njem.““ Nemudoma je šel iskat svojega bivšega učenca, čvrsto ga je objel, krivico popravil vpričo njega. Delo mu je zopet kakor popreje šlo od rok, ali zamišljenost je često prikazala se mu na obraz. Molil je mnogo, često je bil molčeč in ni tako ostro govoril o ljudéh; omečila se je nekako tudi njegovega značaja neuljudna vnanjost. V kratkem času ga je še bolj pretresnila neka okolnost. Uže dolgo časa ni videl svojega prijatelja, ki je bil podobo sprosil ga. Uže je pripravljval se, da ga pohodi, kar ta sam nenadoma stopi v njegovo sobo. Po nekotikih medsobnih besedah in vprašanjih je opomnil: „Nu, brate, znal si, zakaj si hotel sežgati podobo. Da bi vrag pozobal jo, nekaj strašnega je v njej. . . . Jaz ne verujem v strahove, ali govori, kar hočeš, v njej tiči neka peklenška moč.““

„Kaj?“ — povpraša moj oča.

„I nu, kar imam podobo obešeno v svoji sobi, čutim tako tesnobo. . . . skoro — kakor bi hotel zaklati koga. Svoje žive dni nisem znal, kaj je noč brez spanca, zdaj pa sem skusil ne le noči brez spanja, temuč tudi nekake sanje. . . . sam ne morem povedati, ali je to sen ali kaj družega: prav kakor bi pošast dušila te — in ta prokleti starec zmirom miglje pred očmi, s kratka: ne morem ti povedati, kako mi je. Tako še nikedar ni bilo mi. Blel sem, kakor blazen, vse te dni; čutil sem nekovo bojazen, strahoma sem čakal nečesa. Čutim, da ne morem nikomur ziniti nikakoršne vesele, očite besede, zdi se mi, kakor bi poleg mene sedel kak vohon. A kar sem podobo oddal sorodniku, ki poprosil me je, čutim, da je nenadoma nekov kamen zvalil se mi raz prsi, čutim se veselega, kakor vidiš. Nu, brate, namalal si bil hud. . . .!“

„To pripoved je moj oča poslušal napéto pozorno, a naposled je vprašal: „A sedaj ima podobo tvoj sorodnik?““

„A sorodnik! — ni mogel strpeti!“ — odgovoril je — „kakor bi se bila samega skopuha duša preselila vá-nj: stopa iz okvira, šeta se po sobi, a kar pripoveda moj sorodnik, tega ne more umeti človek. Jaz bi veroval, da je blazen, da sam nisem skusil tega nekoliko. Prodal jo je nekomu, ki zbira obraze, ali tudi ta ni mogel gledati je, zato je oddal jo nekomu drugemu v roko.““

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Slatine na Rumunskem meseca oktobra. *) — Letina se je pri pšenici in ječmenu letos le srednje obnesla; pri koruzi bila je celó slaba, in to so razun sená, katerega smo imeli veliko, poglavitni pridelki naše de-

*) Srčna Vam hvala!

Vred.

so vpisane v volilne zapisnike, ki so stare po 35 let, ki imajo iz nepremakljivega premoženja dohodkov 2000 frankov in so poleg tega akademično izobražene; b) katere so bile v dveh postavodajnih dobah udje narodnega sobranja.

8. Izvoljeni udje druge zbornice ne dobivajo nikakoršne stalne plače, ampak samo dnine, kakor udje narodnega sobranja.

9. Skupnosti druge zbornice pristaja obravnava in sklepanje o vseh postavah, katere je obravnavalo in sklenilo narodno sobranje, od tega izvzet je samo državni proračun, katerega sklepa samo narodno sobranje.

10. Skupnosti druge zbornice ne pristaja pravica postavodajskega pričenjanja in sme pretresavati samo one postave, katere je uže sklenilo narodno sobranje in jih nji doposlalo po svojem predsedniku. Skupna druga zbornica pa sme v pretresovanje ji oddane postave prenarediti.

11. Ako druga zbornica pri v pretresavanje ji izročenih postavah kaj spremeni, vrnejo se te narodnemu sobranju v novo pretresavanje in se ne morejo prej predložiti kneževemu potrjenju, dokler se ni doseglo soglasje obeh zbornic.

Člen 87. ostane nespremenjen, odpade pa drugi del.

Člen 88. Narodno sobranje in druga zbornica volite pod predsedstvom staroste in po izvršeni potrditvi poslanstev začetkom zasedanja vsaka za-se enega predsednika in dva podpredsednika.

Poglavje XX. 2. del. Člen 144. Veliko narodno sobranje sestavi se v onih slučajih, katere določuje sedanja ustava po združenji narodnega sobranja in druge zbornice.

Poglavje XXII. Člen 169. Ako se narodno sobranje in druga zbornica vsaka za-se izreče za premembo ustave, tedaj se ti zbornice po sklepu načrta postave o premembi razpustite in se skličejo tako volilci za narodno sobranje, kakor tudi za drugo zbornico k novi volitvi.

Ta dva, tako ponovljena zbora sta skupno narodno sobranje, katero z večino dveh tretjin vseh udov sklepa o vprašanih zadevajočih premembo ustave.

Razun podpisa kneževega nosi ta načrt nove ustave podpis ministra Zankova.

Državni proračun za leto 1884.

za kraljestva in dežele zastopane v državnem zboru, po predlogu vlade.

I. del. Potrebščine.

1. Potrebščine za Najviši dvor . . .	4,650.000 gld.
2. Kabinetna pisarna Nj. Veličanstva . . .	72.272 "
3. Državni zbor (med tem zgradbe 257.500 gold.) . . .	973.742 "
4. Državna sodnija . . .	24.000 "
5. Ministerski svet, dispozicijski zgrad, uradni časniki in upravna sodnija . . .	1,010.409 "
6. Doneski k stroškom za skupne potrebščine . . .	88,754.977 "
7. Ministerstvo notranjih zadev, kamor spadajo razun stroškov politične uprave tudi oni za državne ceste, vodne in druge zgradbe itd. . .	18,674.039 "
8. Ministerstvo za deželno brambo . . .	9,368.343 "
9. Ministerstvo za bogočastje in nauk . . .	19,315.841 "
10. Ministerstvo denarstva, med temi: za povračila vžitnine, za sol, tobak, loterijo itd. nad 55 milijonov, tedaj skupaj . . .	104,295.368 "

11. Ministerstvo za trgovino, s pošto, državnimi železnicami itd. . . .	74,342.210 gld.
12. Ministerstvo za poljedelstvo z državnimi gozdi, grajščinami in rudniki	13,322.700 "
13. Ministerstvo pravosodja	20,898.570 "
14. Vrhovno računovodstvo	153.000 "
15. Pokojnine	15,574.200 "
16. Podpore in pripomoči.	
A. Deželnim zakladam in občinam	242.000 "
B. Prometnim napravam	13,747.700 "
C. Nekaterim zemljiškim zakladom	17,306.066 "
17. Državni dolg	121,395.143 "
18. Uprava državnega dolga	988.510 "

Skupna svota potrebščin . 511,119.390 gld.

II. del. Zaloga.

1. 2. 3. 4.	— gld.
5. Ministerski svet: Uradni časniki in koresp. bureau	690.900 "
6.	— "
7. Ministerstvo notranjih zadev	1,054.125 "
8. Ministerstvo za deželno brambo . . .	213.270 "
9. Ministerstvo za bogočastje in nauk . .	5,371.557 "
10. Ministerstvo denarstva	396.780.294 "
(med tem: sol nad 19 milijonov, tobak nad 69 milijonov, loterija nad 20 milijonov)	
11. Ministerstvo za trgovino	44,516.062 "
12. Ministerstvo poljedelstva	10,626.864 "
13. Ministerstvo pravosodja	664.182 "
14.	— "
15. Pokojnine	66.304 "
16. Podpore in pripomoči:	
A.	— "
B. iz prometnih naprav	398.313 "
C. zemljiških zakladov	25.000 "
17. Državni dolg	11,840.106 "
18. Uprava državnega dolga	13.600 "
19. Dohodki in prodaje nepremičnega državnega imetja	104.000 "

Skupna svota dohodkov . 472,364.577 gld.

V primeri s potrebsčino 511,119.390 "

kaže se primanjkljaj 38,754.813 gld.

Zabavne stvari.

Podoba.

Povest.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

II.

(Konec.)

„Čakal sem te, ljubi sin“ — spregovoril je, ko sem bil stopil predenj, zato da bi me poblagoslovil. „Imaš pred seboj sestro, s katero se zdaj-le začneja tvoj život. Tvoj pot je čist, ne kreni z njega. Ti si nadarjen; spretnosti so najdraži dar Božji, — ne pogubi jih! Zalezuj, uči se vsega, kar vidiš, in vse poklanjaj čopiču; ali v vsem skrbi, da bodeš lovil umeteljniške sestave vzvišeno tajnost. Srečen je živopisec, ki jo ima v svoji moči. Njemu ni noben predmet v prirodi neznan. V ničevosti je umetelnik velik tako, kakor v čem velikem; v zavrženosti ne nahaja nič zavrženega, kajti prosvita jo čista tvoriteljeva duša, a kar je bilo

zavrženo, dobiva uže visok izraz, teklo je skozi njega čistečo dušo. Veličastnega, nebeškega raja obraz človek nahaja v umetelnosti, zato je nad vse vzvišena. I dasi je čestiti mir blagostnejši od vsake svetske bure; da-si je stvarjenje vzvišenejše, nego rušenje; da-si je angelj le vsled svoje duše — nje čistosti viši od vseh neštevilih moči in ohole satanove strasti, vendar je visoko umetelnostno tvorjenje vzvišenejše, nego kar koli na sveti. Žrtvuj se jej, zamekni se vá-njo z vso ljubeznijo, ne z ljubeznijo, ki diše pozemske želje, temuč s tiho, z nebeško ljubeznijo; brezi nje človek ne more vzleteti sè zemlje, brezi nje ni pravega pokoja, — njegovih čaralnih zvukov. Vsemu na pokoj na svet prihaja vzvišeno umetelnostno tvorjenje. Umetelnost ne more čmernosti probujati v duši, temuč vznáša se, kakor blagozvučna molitva, večno k Bogu. Ali vendar trenutki, temni trenutki“

„Umolknil je, a jaz sem opazil, da je nenadoma pomračil se njegov jasni obraz, kakor bi bil nekov trenoten oblak razprostrl se po njem. „V mojem životu je neka dogodka“ — spregovoril je. „Še zmirom ne znam, kaka strašna prikazen je bila to, ki sem obraz namalal po njej. To je gotovo bila peklenska prikazen. Znam, da svet zameče pleklenščkovo bitje, za tega del ne bodem govoril o njem; priznavam le, da sem malal ga o zoprnem čutji: jaz te trenutke nisem čutil nika-koršne ljubezni do svojega dela. Hotel sem se zmoči sè silo, brezidušno sem oglušil vse, da bi veren bil pri-rodi. To ni bil umetelnosten plod, zato je čutje, ki vsakoga objemlje o pogledu na tako delo, mučno čutje, čutje nepokojno, ne umetelnikovo čutje, ker umetelnik mirno diše tudi o razgretji. Slišal sem, da podoba gré iz rok v roke in da razseva mučen vpliv, ki v umetelj-niku plodí zavist, mračno sovraštvo do brata, zlobno željo, da bi ga pokončal in zadušil. Bog te varuj takih strasti! Strašnejšega od njih ni ničesar. Boljše je tr-peti vso britkost vsakoršnega preganjanja, nego le malo preganjati kogar koli. Skrbi za čistoto svoje duše. Kdor je nadarjen, ta mora imeti čistejšo dušo, nego vsi drugi. Drugim prizanašajo mnogo, njemu pa prav nič. Člo-veka, ki z doma otide v čisti praznični obleki, dosti je, da ga okropí le ena kaplja blata s kolesa, uže se okrog njega vsujó vsi ljudjé, kažó ga s prstom in blebečejo o njega čistoti, ki ti ljudjé sami ne vidijo mnogih made-žev na drugih — mimo prihajajočih v vsakdanji obleki, ker na delavniškem oblačilu madeži niso tako znatni.“

„Poblagoslovil me je in objel. Nikdar svoje žive dni nisem bil tako visoko počeščen. Pritisnil sem se k očnim prsim bolj vsled svoje pokornosti, nego vsled sinovskega čutja, in poljubil sem njegove plujoče sre-brne lase.“

„Solza se mu je zasvetila v očéh.“

„Zvrši, ljubi sin, mojo edino prošnjo“ — rekel mi je stoprv o ločitvi. — „Morebiti se ti posreči, da najdeš kde podobo, ki sem ti govoril o njej. Izpoznal jo bodeš po nenavadnih očéh in po njih neprirojenem izrazi. Pokončaj jo kakor koli!“

„Sami lahko sodite, ali je bilo mogoče, da bi ne bil obljubil in zaklel se, da ustrežem prošnji. Celih pet-najst let ni posrečilo se mi, da bi bil našel kaj takega, kar bi le nekoliko bilo podobno popisu, kateri mi je bil dal oča, kar sem zdaj o dražbi“

Umetelnik je, ni bil še dokončal svoje besede, ozrl se na steno, zato, da bi še enkrat pogledal podobo. To trenutje so se učinili vsi zbrani poslušalci, iskali so z očmi nenavadne podobe. Ali na največe čudo je ni bilo več na steni. Neumljiv govor in šum je preletel vso tolpo, précej po tem pa je bilo razločno slišati be-sedo: „Ukradena!“ Nekomu se je posrečilo, da je od-

nesel jo, ko so presojevalci pazno poslušali povest. Dolgo časa so vsi prisotni ostali v negotovosti, da niso znali, ali so res videli te čudne oči, ali je to bila le omama, ki je bila vstala jim v očéh in utrudila jih, ker so dolgo časa ogledavali stare obraze.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (*V zavarovanje bregov Save na Kranjskem*), kakor čujemo, poglavito za brambo savskih bregov pri Stožicah in Beričevem, kaže nam državni pro-račun za l. 1884. izdatno povikšano svoto 50.000 gld. To nam priča, da prizadevanje g. deželnega predsed-nika bar. Winklerja, oprto na sklep deželnega zbora kranjskega, ni padlo na skalnata tla in da se bode v prihodnje tudi zoper škodo povodenj na Kranjskem vsaj nekoliko storilo, med tem, ko se za zavarovanje vodnih bregov na Avstrijskem, Štajarskem, Tirolskem in Koroškem izdajajo velikanske svote.

— (*Občni zbor Matice Slovenske*) dne 5. t. m., o katerem poročamo obširneje na drugem mestu, bil je zadostno obiskan, rešile so se vse točke dnevnega reda razun prememb društvenih pravil. — Razen družih skle-pov pa omenimo onega, da je bil odličen česki rodoljub, véliki posestnik in državni poslanec grof Harrach, so-glasno izvoljen za častnega uda Matice Slovenske.

— (*Zadnji mesečni živinski somenj*) pretekli pone-deljek bil je prav dobro obiskan; goveje živine prignali so nad 300 repov; pokupili so jo po zeló visokih cenah večidel trgovci s Koroškega, Tirolskega, Istre in Gorice. Konj ni bilo veliko, barantija slaba.

— (*Loterija pa poštne hranilnice.*) Iz posnetka dr-žavnega proračuna za l. 1884. se vidi, da loterija pri-naša na leto nad 20 milijonov gold. Od teh dohodkov plačuje država za dobitke in drugih stroškov nad 12 milijonov gold., tako, da državi ostaja na leto čistega dobička 7,764.000 gold. Ta prostovoljen pa vendar naj-bolj krvav davek razdeli se po posameznih deželah sle-deče: Nižeavstrijska zastavi v loterijo vsako leto 9·2 milijonov in dobiva za to nekaj nad 5 milijonov dobitkov, Gornjeavstrijska zastavi po 950.000 in dobiva po 536.000 gold., Solnograška zastavlja po 240.000 gold. in dobiva po 135.000 gold., Tirolska s Predarelsko zastavlja po 350.000 gold. in dobiva po 197.000 gold., Štajarska zastavlja po 1,020.000 gold. in dobiva po 570.000 gold., Koroška zastavlja po 100.000 gold. in dobiva po 56.000 gold., Kranjska zastavlja v loteriji po 300.000 gold. in dobiva po 169.000 gold., Primorska zastavlja 840.000 gold. in dobiva po 474.000 gold., Dalmatinska zastavlja po 45.000 gold. in dobiva po 25.000 gold., Česka za-stavlja po 4,100.000 gold. in dobiva po 2,314.000 gold., Moravska zastavlja po 1,140.000 gold. in dobiva po 644.000 gold., Šlezka zastavlja po 360.000 gold., dobiva 203.000 gold., Gališka zastavlja po 1,470.000 gold. in dobiva po 830.000 gold., Bukovina zastavlja po 85.000 gold. in dobiva po 48.000 gold. — To so prežalostna znamenja pogubnega igranja. Ako bi samo Slovenci

na Štajarskem svojih	330.000 gold.
na Koroškem	40.000 „
na Kranjskem	300.000 „
na Primorskem	700.000 „

skupaj 1,370.000 gold.

nosili rajši v poštne hranilnice, kjer se z markami nalagati more tudi po 5 kr.; koliko premoženja bi se nabralo v blagor naroda vsako leto, koliko v desetletjih in koliko nesreč bi se odvrnilo od družin, katerih mnogo na nič spravi dostikrat sama loterija. — Slovenci! no-